

Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej
Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju

Zaktualizowany
Plan realizacji
Gwarancji dla młodzieży
w Polsce

Warszawa, październik 2015

SPIS TREŚCI

1. Kontekst i uzasadnienie wdrożenia w Polsce <i>Gwarancji dla młodzieży</i>.	4
1.1. Ludzie młodzi na rynku pracy - diagnoza.....	5
1.2. Ograniczanie bezrobocia młodych w ramach polityki rynku pracy w Polsce.....	12
1.3. Kluczowe podmioty instytucjonalne w dziedzinie zatrudnienia młodzieży i NEET	15
2. Koncepcja wdrożenia <i>Gwarancji dla młodzieży</i> w Polsce	17
2.1. Definicja <i>Gwarancji dla młodzieży</i> w Polsce.....	17
2.2. Podejście partnerskie w realizacji <i>Gwarancji dla młodzieży</i>	22
2.3. Dotarcie do grup docelowych	28
2.4. Wsparcie młodzieży zagrożonej wykluczeniem.....	31
2.5. Działania wspierające integrację na rynku pracy.	37
2.6. Tryb konkursowy.....	48
2.7. Wsparcie przedsiębiorczości ludzi młodych.	54
2.8. Wsparcie mobilności zawodowej młodzieży.....	56
3. Finansowanie <i>Gwarancji dla młodzieży</i>.	58
3.1. <i>Inicjatywa na rzecz zatrudnienia młodych</i> jako wsparcie finansowe wdrożenia <i>Gwarancji dla młodzieży</i>	58
3.2. Wysokość środków według źródeł w Polsce.....	58
4. System monitorowania i ewaluacji realizacji <i>Gwarancji dla młodzieży</i> w Polsce.....	59
5. Zestawienie tabelaryczne systemu realizacji <i>Gwarancji dla młodzieży</i>.....	68

Przedmowa:

Niniejszy kompleksowy program wsparcia młodych na rynku pracy jest zaktualizowaną wersją „Planu realizacji *Gwarancji dla młodzieży w Polsce*” z kwietnia 2014 r.

Włączając się w inicjatywę ustanowienia *Gwarancji dla młodzieży*, w III kwartale 2013 r. został opracowany przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej oraz Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju „Plan realizacji *Gwarancji dla młodzieży w Polsce*”. Jego realizacja w niektórych obszarach rozpoczęła się w styczniu 2014 r. z wykorzystaniem krajowych środków finansowych.

Równoległe trwały również prace związane z nowelizacją przepisów ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, które ostatecznie weszły w życie 27 maja 2014 r.

17 grudnia 2014 r. został zatwierdzony przez Komisję Europejską Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój (PO WER) zapewniający wsparcie finansowe ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego, a także ze środków *Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych*, na realizację *Gwarancji dla młodzieży*.

Te dwa zdarzenia (w szczególności) legły u podstaw aktualizacji i uszczegółowienia „Planu” i skutkują zaprezentowaniem „Zaktualizowanego planu realizacji *Gwarancji dla młodzieży w Polsce*”.

Działania ujęte w „Zaktualizowanym planie realizacji *Gwarancji dla młodzieży w Polsce*” nie ulegają zasadniczym zmianom. Natomiast zostały doprecyzowane, biorąc pod uwagę nowe warunki prawne i finansowe. Diagnoza, będąca podstawą decyzji o przystąpieniu w 2014 r. do realizacji *Gwarancji dla młodzieży*, została uaktualniona i rozszerzona o wybrane aspekty sytuacji osób młodych do 30 roku życia.

Podniesieniu, z 25 do 29 lat, uległa górna granica wiekowa odbiorców *Gwarancji dla młodzieży w Polsce*. Decyzja ta wynika z chęci objęcia wysokiej jakości wsparciem większej grupy osób młodych, wchodzącej na rynek pracy, a także ujednoczenia grup docelowych i zakresu wsparcia ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego oraz *Inicjatywy na rzecz zatrudnienia osób młodych*, czyli w ramach osi priorytetowej I Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój.

1. Kontekst i uzasadnienie wdrożenia w Polsce *Gwarancji dla młodzieży*.

W odpowiedzi na coraz wyższy poziom bezrobocia ludzi młodych w Europie, Komisja Europejska podjęła działania mające na celu wsparcie młodych w podejmowaniu zatrudnienia. W grudniu 2012 r. na szczeblu UE opracowany został **Pakiet na rzecz zatrudnienia młodzieży** (*Youth Employment Package*). Częścią *Pakietu* jest inicjatywa ustanowienia **Gwarancji dla młodzieży** (*Youth Guarantee*)¹, czyli skierowany do państw członkowskich UE postulat zapewnienia młodym ludziom w wieku do 25 lat - którzy nie mają zatrudnienia, ani nie uczestniczą w kształceniu lub szkoleniu - dobrej jakości oferty zatrudnienia, dalszego kształcenia, przyuczenia do zawodu lub stażu w ciągu 4 miesięcy od zakończenia kształcenia formalnego lub utraty pracy. Rada przyjęła zalecenie w sprawie ustanowienia *Gwarancji dla młodzieży* (2013 C 120/01), w dniu 22 kwietnia 2013 r. obligując wszystkie państwa do ich wdrożenia.

Jako uzupełnienie dla realizacji *Gwarancji dla młodzieży*, na szczycie Rady Europejskiej 7-8 lutego 2013 r. podjęto decyzję o realizacji *Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych* (*Youth Employment Initiative*), która jest skierowana do regionów, w których poziom bezrobocia osób w wieku od 15 do 24 lat przekracza 25%. Na realizację YEI w Polsce przewidziano 550 mln euro.

W czerwcu 2013 r. Komisja Europejska przekazała do Parlamentu, Rady oraz Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów Komunikat: **Pracując wspólnie na rzecz młodych Europejczyków. Wezwanie do działania w sprawie bezrobocia osób młodych**.² Komunikat wzywa instytucje Unii Europejskiej (UE), państw członkowskich (PCz), a także partnerów społecznych i społeczeństwa obywatelskiego Wspólnoty, do niezwłocznego podjęcia wspólnej pracy na rzecz zatrudnienia młodzieży we wskazanych przez Komisję obszarach.

Powyższe inicjatywy Komisji Europejskiej, mające służyć praktycznej realizacji działań na rzecz jak najszybszego odwrócenia negatywnej tendencji w zatrudnieniu młodzieży w UE, a także w Polsce, zostały uwzględnione przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej przy opracowaniu **Planu realizacji Gwarancji dla młodzieży w Polsce**.

Państwa członkowskie, w których występują regiony o stopie bezrobocia osób młodych powyżej 25% zobowiązane zostały do opracowania planu wdrożenia *Gwarancji dla młodzieży* do grudnia 2013 r. **Opracowanie prezentujące taki plan dla Polski, zostało przekazane do KE 23 grudnia 2013 r.**

¹ Komunikat KE: *Wniosek zalecenie Rady w sprawie ustanowienia Gwarancji dla młodzieży* (COM(2012) 729).

² COM(2013) 447 final

1.1. Ludzie młodzi na rynku pracy - diagnoza.

W Polsce, podobnie jak w całej Unii Europejskiej, położenie młodzieży na rynku pracy jest zdecydowanie trudniejsze niż osób ze starszych grup wiekowych. Przejawia się to niewielkim poziomem aktywności zawodowej oraz stosunkowo niskim zatrudnieniem i wysokim bezrobociem młodych.

Aktywnym zawodowo pozostaje jedynie co trzeci Polak do 25 roku życia, choć w znacznej mierze uwarunkowane jest to kontynuowaniem nauki oraz uzupełnianiem kwalifikacji przez niemal 90% biernych zawodowo młodych ludzi. W obliczu trudności w uzyskaniu zatrudnienia znaczna część młodych ludzi decyduje się na zdobywanie wyższego wykształcenia w celu zwiększenia możliwości znalezienia odpowiedniej pracy. Sprzyja temu dynamiczny rozwój szkolnictwa wyższego. W roku akademickim 2012/2013 w ponad 450 szkołach wyższych kształciło się blisko 1,7 mln osób, podczas gdy w roku szkolnym 1990/1991 było to niewiele ponad 400 tys. osób. Choć liczba studentów w ciągu ostatnich lat systematycznie spada, głównie za sprawą zmian demograficznych nad pozostaje wysoka, wysokie pozostają też współczynniki skolaryzacji wciąż są wysokie³.

Ponadto, ok. 5,5% biernych zawodowo młodych ludzi pozostawało nieaktywnymi z powodu obowiązków rodzinnych i związanych z prowadzeniem domu, a kolejne 2% z powodu choroby i niepełnosprawności. Oznacza to, że faktycznie tylko ok. 2% osób w wieku 15-24 lata (ok. 60 tys. osób) było nieaktywnymi zawodowo z powodu zniechęcenia bezskutecznością poszukiwania pracy, bądź jej poszukuje, ale nie jest gotowa do jej podjęcia.

Jeszcze w końcu 2013 roku pracowała mniej niż co czwarta osoba w wieku 15-24 lata przy stopie bezrobocia w tej grupie na poziomie ponad 27%. Po przeszło 1,5 roku realizacji *Gwarancji dla młodzieży* wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 15-24 lata wzrósł o 1,8 p. p. do poziomu 26,1% na koniec II kwartału 2015 r.⁴, a zharmonizowana stopa bezrobocia obniżyła się do 19,0%, a więc o ponad 8 p. p.

Zasadniczo uwagę należy skupić na tych osobach, które pozostają bezrobotne lub nieaktywne zawodowo, z powodów innych niż nauka, obowiązki rodzinne, czy choroba, co oznacza grupę liczącą ok. 88 tys. osób nieaktywnych zawodowo oraz ok. 400 tys. bezrobotnych w wieku 15-24 lata⁵. Dane te pochodzą z prowadzonego przez GUS Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności. Niemniej jednak na podstawie tego samego badania obliczany jest wskaźnik NEET (ang. *not in employment, education or training*) obejmujący nieco szerszą grupę osób. Wskaźnik NEET dla osób w wieku 15-17 lat w Polsce przyjmował

³ Współczynnik skolaryzacji brutto w roku szkolnym 2012/2013 wyniósł 51,8%. Na przestrzeni ostatnich 20 lat nastąpił jego 4-krotny wzrost.

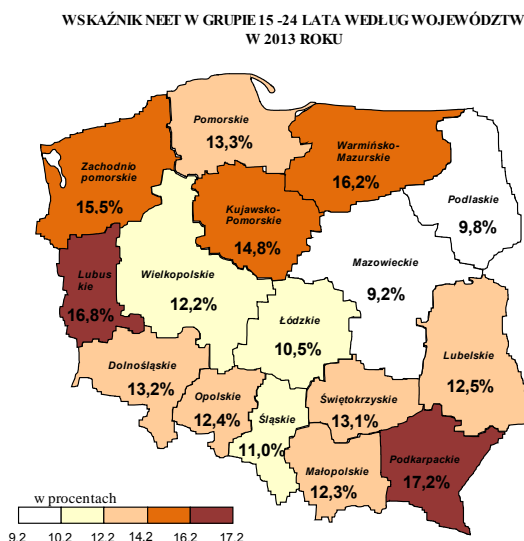
⁴ Źródło: GUS, BAEL

⁵ Źródło: GUS, BAEL

bardzo niską wartość – zaledwie 0,6% w 2012 r.⁶ (5-krotnie niższą niż dla całej UE). Wynika to przede wszystkim z faktu istnienia w Polsce obowiązku nauki do 18 roku życia. Z tego też względu odsetek młodzieży niekontynuującej nauki wynosił w Polsce zaledwie 5,7% (wobec 12,8% w UE).

W kolejnych grupach wiekowych wskaźnik NEET notuje coraz wyższe wartości. Zgodnie z danymi Eurostat za 2012 rok, w grupie 18-24 lata wskaźnik NEET wyniósł w Polsce 15,9%. W całej grupie wiekowej 15-24 lata wskaźnik NEET kształtował się w 2012 r. na poziomie 11,8% (tj. był ok. 1,5 punktu procentowego niższy niż w UE). Z analiz przeprowadzonych przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego wynika, że wskaźniki za rok 2013 kształtowały się jeszcze mniej optymistycznie. W grupie 15-17 lat wskaźnik NEET wyniósł 0,7%, w grupie 18-24 lata 16,7%, a w całej grupie jaką obejmujemy wsparciem, czyli 15-24 lata, wyniósł 12,5%.

Tym samym, wielkość populacji w wieku 15-24 lata w grupie NEET w Polsce szacowana była na koniec 2013 r. na ok. 560 tys. osób, w tym ok. 8 tys. osób stanowiły osoby w wieku 15-17 lat. Podkreślić należy, że na poziomie województw znacznie lepiej faktyczny problem NEET odzwierciedlają wskaźniki procentowe, a nie liczebność grupy zaliczonej do tej kategorii w poszczególnych województwach, bo w tym wypadku wpływ na wielkość ma liczba ludności w danej grupie wiekowej i stąd najwyższe liczby młodych zakwalifikowanych do NEET wystąpiły w województwach o najwyższej liczbie ludności, tj. śląskim, mazowieckim, małopolskim i wielkopolskim. Natomiast wskaźnik NEET w grupie 15-24 lata pokazuje zupełnie inny rozkład. Najwyższe jego wartości w 2013 r. zanotowano w województwach: podkarpackim (17,2%), lubuskim (16,8%), warmińsko-mazurskim (16,2%) oraz zachodniopomorskim (15,5%). Najniższą wartość zanotowano w mazowieckim (9,2%) i niewiele wyższą w podlaskim (9,8%).

⁶ Źródło: jak wyżej.

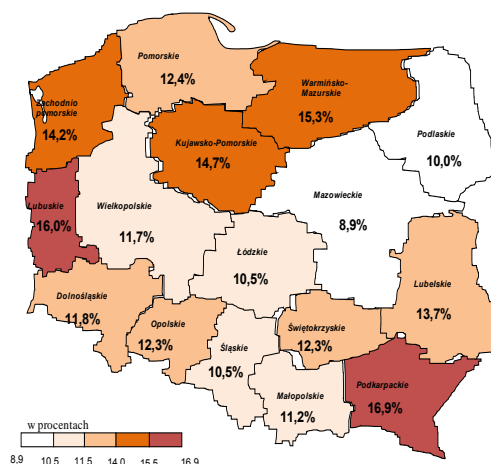
Jak wskazano powyżej, do grupy NEET w wieku 15-24 lata w 2013 r. zaliczono ok. 560 tys. osób, z czego 407 tys. stanowiły osoby bezrobotne, zgodnie z definicjami stosowanymi w BAEL. Z grupy tej fakt rejestracji w urzędach pracy deklarowało niecałe 270 tys. osób, czyli ok. 66% bezrobotnych wg BAEL. Dane te różnią się ze względu na metodologiczne od faktycznej liczby młodych ludzi, którzy w tym okresie znajdowali się w ewidencji bezrobotnych prowadzonej przez urzędy pracy. W 2013 r. średnia liczba bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy w wieku 18-24 lata wyniosła ok. 410 tys. osób, czyli była o ponad 142 tys. osób niższa niż respondenci wskazali w BAEL. Poza względami metodologicznymi z jednej strony różnice wynikały z braku deklaracji o rejestracji w urzędzie pracy przez część osób bezrobotnych wg BAEL. Z drugiej może być to efekt wykonywania pracy na czarno przez zarejestrowanych bezrobotnych.

Przeciwdziałanie zjawisku NEET jest jednym z poważniejszych wyzwań dla systemu edukacji i rynku pracy. Wyniki badania OECD przedstawione w strategii „*Better Skills, Better Jobs, Better Lives*” wskazują, że w przypadku osób młodych (16-24 lata), które pozostają w edukacji i/lub w zatrudnieniu, wraz z wiekiem następuje przyrost kompetencji, natomiast w przypadku osób z grupy NEET - następuje ich regresja. Brak umiejętności praktycznych i doświadczenia zawodowego jest najczęściej podnoszonym argumentem w kontekście bezrobocia młodych osób.

Pomimo niskiego odsetka młodzieży, która nie kontynuuje nauki (5,7%), część młodych ludzi zaliczonych do grupy NEET nie rejestruje się w urzędach pracy i pozostaje wykluczona z rynku pracy przede wszystkim z powodu nie zakończonej edukacji formalnej, a tym samym braku kwalifikacji zawodowych. Osoby te często nie są zainteresowane podejmowaniem zatrudnienia, bo nie widzą takiej potrzeby, albo też nie mają ochoty szkolić się i dokształcać. Może być to grupa bardzo trudna i niechętna aktywizacji. Stąd inicjatywa by docierać do nich wykorzystując specyficzne metody i obejmować ich działaniami realizowanymi w ramach projektów współfinansowanych ze środków EFS. Grupa ta może liczyć nawet ok. 150 tys. osób, jeśli zbiorowość NEET pomniejszymy o zarejestrowanych w urzędach pracy bezrobotnych.

Przyjmując te dane jako punkt wyjścia realizacji *Gwarancji dla młodzieży* należy zauważyć że już na koniec 2014 r. wskaźnik NEET obniżył się o 0,2 p. p. do 12,0%, a w końcu 2015 r. oczekiwany jest dalszy spadek wartości wskaźnika. Najwyższe wartości wskaźnika NEET odnotowano w województwach: podkarpackim (16,9%), lubuskim (16,0%), warmińsko-mazurskim (15,3%) oraz zachodniopomorskim (14,2%). Najniższą wartość zanotowano w mazowieckim (8,9%) i niewiele wyższą w podlaskim (10,0%).

WSKAŹNIK NEET W GRUPIE WIEKOWEJ 15-24 LATA WEDŁUG WOJEWÓDZT W 2014 ROKU

Drugą grupę, o wiele liczniejszą, stanowią osoby bezrobotne zarejestrowane w urzędach pracy w wieku 18-24 lata, które już dziś zgodnie z ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy uznane są za będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy. Zauważenia wymaga, że pewna część zarejestrowanych bezrobotnych kontynuuje edukację w formie zaocznej, bowiem kształcenie zaoczne nie wyklucza możliwości nabycia statusu bezrobotnego. Dlatego podjęto decyzję o objęciu *Gwarancjami dla młodzieży* wszystkich młodych bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy, a nie jedynie tych z grupy NEET (obejmującej nieuczących się). Zatem, wszystkie osoby z tej grupy wiekowej zarejestrowane w urzędach pracy będą mogły skorzystać z usług i instrumentów zapisanych w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Przypomnieć należy, że w 2013 r. średnia liczba osób w wieku 18-24 lata zarejestrowanych w urzędach pracy wynosiła 410 tys. osób. W chwili rozpoczęcia wdrażania Gwarancji dla młodzieży w rejestrach PUP pozostawało 401,0 tys. bezrobotnych w tej grupie wiekowej, którzy stanowili 18,6% ogółu bezrobotnych. Tym bardziej należy podkreślić, że na koniec sierpnia 2015 r. liczba bezrobotnych poniżej 25 r.ż. wyniosła 223,5 tys. osób (spadek o 44,3%), a młodzi bezrobotni stanowili jedynie 14,3% ogółu bezrobotnych.

Szczególna pomoc dla osób młodych poza tym, że wynika z niskiej aktywności zawodowej i niskiego poziomu zatrudnienia oraz wysokiego poziomu bezrobocia w tej grupie, jest konsekwencją dotkliwych skutków kryzysu ekonomicznego na rynku pracy, które były odczuwane w szczególności przez młodych. W 2009 r. przy ogólnym wzroście bezrobocia o ponad 28%, liczba młodych bezrobotnych zwiększyła się o blisko 40% a udział młodych w liczbie zarejestrowanych wzrósł do 22,5%. Wprawdzie w kolejnych latach sytuacja zaczęła się stabilizować, lecz nadal udział młodych bezrobotnych pozostawał wysoki. W końcu 2013 r. osoby młode stanowiły 18,6% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych. Oznacza to, że wprawdzie udział ten był znacząco niższy niż jeszcze 15 lat temu, gdy co trzeci bezrobotny nie ukończył 25 lat, ale nadal co piątym zarejestrowanym bezrobotnym była osoba młoda. Ponadto sytuacja w zakresie tego wskaźnika charakteryzuje się dużym zróżnicowaniem regionalnym. Udział młodych bezrobotnych wśród zarejestrowanych był szczególnie wysoki

w województwie małopolskim gdzie w końcu 2013 r. wynosił 23,3%, podczas gdy najniższy był w dolnośląskim – 15,0%, co oznacza, że rozpiętość wskaźnika wynosiła wówczas 8,3 p. p. W okresie 1,5 rocznego funkcjonowania *Gwarancji dla młodzieży* odnotowano spadek stopy bezrobocia ludzi młodych do poziomu 19,8% przy jednoczesnym spadku dysproporcji regionalnych do poziomu -5,8 p. p. Wskaźniki bezrobocia młodych odnotowany w woj. małopolskim wyniósł 16,8% a w woj. dolnośląskim 11,0%.

Obecnie młodzi ludzie rejestrując się w urzędzie pracy pozostają bezrobotnymi średnio ponad 8 miesięcy. To prawie 5 miesięcy krócej niż pozostali bezrobotni, ale to wciąż długi okres. W grupie młodych bezrobotnych 5,9% legitymuje się dyplomem wyższej uczelni, a kolejne 27,1% ma wykształcenie policealne i średnie zawodowe. Z drugiej strony prawie 30% młodych bezrobotnych nie posiada kwalifikacji zawodowych i choć wysokie jest zapotrzebowanie na pracowników przy pracach prostych, to młodzi nie są skłonni do podejmowania takiej pracy w zamian za niskie wynagrodzenia. Zatem konieczne jest wyposażenie tych osób w kwalifikacje zawodowe pozwalające na uzyskanie pracy poprzez szkolenia, przygotowanie zawodowe dorosłych czy staże, które dodatkowo zapewnią im zdobycie doświadczenia zawodowego.

Wśród powodów wysokiego bezrobocia młodzieży najczęściej wymieniane są dwa, tj. brak doświadczenia zawodowego i niedopasowanie kwalifikacji do potrzeb rynku pracy⁷. Jakiegokolwiek doświadczenia zawodowego nie ma co drugi bezrobotny do 25 r. życia, a co czwarty ma doświadczenie do 1 roku. Nawet w grupie 25-34 lata doświadczenia zawodowego brakuje co trzeciemu bezrobotnemu. Przy wysokim udziale osób bez kwalifikacji zawodowych ma to poważny wpływ na szanse uzyskania pracy szczególnie gdy oczekiwania pracodawców są wysokie. Towarzyszy temu inny poważny problem, jakim jest niewystarczająca liczba ofert pracy, a także niedostateczna współpraca systemu edukacji i zatrudnienia. Z badań przeprowadzonych na zlecenie Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości w ramach Bilansu Kapitału Ludzkiego wynika, że tylko ok. 8% stanowisk oferowanych przez pracodawców przeznaczonych jest konkretnie dla osób młodych, do 30 roku życia. Równocześnie najczęściej formułowanym wymogiem jest posiadanie półrocznego doświadczenia zawodowego, określonych kompetencji zawodowych oraz miękkich a także dyspozycyjność i kreatywność.

Dostrzeżone zostało także opóźnianie wejścia na rynek pracy osób młodych a konsekwencją tego zjawiska było rozszerzenie grupy wiekowej osób, do której skierowane są *Gwarancje dla młodzieży*. Z danych dotyczących sytuacji osób poniżej 30 r.ż. wynika, że na koniec stycznia 2015 r. w rejestrach urzędów pracy pozostawało 605,7 tys. bezrobotnych do 30 r. ż. jednak już w końcu sierpnia 2015 r. liczba bezrobotnych spadła do poziomu 443,6 tys. osób, co oznacza spadek o 26,8%. Istotny jest również spadek udziału osób poniżej 30 r. ż. w ogólnej liczbie bezrobotnych o 3,2 p. p z 31,6% na koniec stycznia 2015 r. do 28,4% na

⁷ „Młodzi 2011” red. M. Boni, KPRM, Warszawa, 2011, s.137

koniec sierpnia 2015 r. Należy zauważyć, że w ciągu ośmiu miesięcy 2015 r. pracę podjęło 339,7 tys. osób do 30 r.ż., a aktywnymi programami objętych zostało 185,8 tys. osób w tej grupie wiekowej, a 187,3 tys. osób nie potwierdziło gotowości do pracy, co wskazuje na dużą ruchliwość w tej populacji. Trudności w szybkim znalezieniu zatrudnienia przez młode osoby stanowią też oczekiwania związane z pracą, w tym również niejednokrotnie wysokie oczekiwania płacowe oraz niska mobilność wynikająca z wysokich kosztów zakupu bądź wynajmu mieszkania, ale też z niedostatecznie rozwiniętej infrastruktury transportowej. Celem realizacji *Gwarancji dla młodzieży* w Polsce jest wyjście naprzeciw tym trudnościom projektując działania zmierzające do poprawy sytuacji młodych ludzi na rynku pracy. Jest to problem szczególnie ważny z uwagi na doniosłe skutki bezrobocia młodzieży i to nie tylko dotyczące sytuacji życiowej tej grupy, ale przekładające się na poziom rozwoju społeczeństwa i kształtowanie zmian demograficznych. Wysokie bezrobocie młodzieży i niepewność sytuacji zawodowej powodują coraz częstsze uzależnienie materialne od rodziców oraz wydłużenie czasu podejmowania decyzji o założeniu rodziny. To z kolei wpływa na niskie współczynniki dzietności w Polsce i postępujące starzenie się społeczeństwa. Możliwe są też skrajne zachowania w postaci popadania w konflikty z prawem, uzależnienia, czy eskalacje niezadowolenia młodych ludzi w demonstracjach ulicznych jakich doświadczyły niektóre kraje UE. Zatem w interesie całego społeczeństwa jest, by młodzi ludzie znajdowali zatrudnienie, dzięki temu osiągalni dochody, przyczyniali się do wzrostu konsumpcji, generowali wzrost PKB oraz zakładali i powiększali rodziny.

Stopa bezrobocia młodzieży pomimo znaczącego jej obniżenia pozostaje wysoka i jest zróżnicowana terytorialnie. W roku 2013 r. już w 11 województwach wskaźnik bezrobocia przekraczał 25%. Stąd decyzja o tym, by pomocy w ramach *Gwarancji* nie ograniczać wyłącznie do tych województw, do których adresowane jest wsparcie w ramach *Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych* i widoczne efekty obniżenia się rozpiętości wskaźnika bezrobocia osób młodych do poziomu 23,4 p. p. (17,7 w woj. mazowieckim i 41,1% w woj. podkarpackim) w końcu 2014 r.

Aby walczyć z problemami jakie na rynku pracy dotyczą osób młodych konieczne jest szersze wykorzystanie usług i instrumentów przewidzianych ustawą z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2015 r., poz. 149, z późn. zm.), jak również szukanie nowych rozwiązań, które wpłyną na poprawę sytuacji młodzieży.

Zakładamy, że w latach 2014 -2021 osoby z grupy NEET niezarejestrowane w urzędach pracy przede wszystkim zostaną objęte pomocą Ochotniczych Hufców Pracy (OHP) oraz będą aktywizowane w ramach konkursów planowanych na poziomie centralnym i regionalnym. Planuje się, że standardową pomocą w ramach OHP w całym analizowanym okresie objętych zostanie około 560 tys. osób, czyli średniorocznie pomoc tą otrzyma ok. 70 tys. osób, a ponadto 1,8 tys. NEETs rocznie będzie uczestniczyło w projektach realizowanych przez OHP ze środków EFS (łącznie 14,6 tys. osób w latach 2014-2021). Ponadto w ramach

konkursów centralnych pomoc otrzyma 23,6 tys. osób z NEET (ok. 3 tys. średniorocznie) oraz w ramach konkursów regionalnych 70,5 tys. osób z NEET (8,8 tys. średniorocznie).

Należy przy tym pamiętać, że znaczna część osób należących formalnie do grupy NEET nie rejestruje się w urzędach pracy, co pozwala domniemywać, że są to osoby bierne zawodowo np. w związku z wyborem dotyczącym pełnienia obowiązków rodzinnych, ale także z powodu choroby lub niepełnosprawności.

Jednocześnie należy nadmienić, iż wsparcie w zakresie aktywizacji zawodowej będzie skierowane w pierwszej kolejności do osób, które wyrażą chęć takiej aktywizacji. Pamiętać jednak należy, że duża część bezrobotnych (szacuje się, że nawet 30%) rejestruje się w urzędach pracy wyłącznie w celu nabycia prawa do ubezpieczenia zdrowotnego. W grupie tej znajdują się zarówno osoby pracujące w szarej strefie, lecz także osoby czerpiące środki finansowe z innych źródeł i nie zainteresowane podjęciem pracy, edukacji ani żadnej formy aktywizacji zawodowej.

Analizując skalę zapotrzebowania na działania aktywizacyjne prowadzone przez urzędy pracy, należy także pamiętać, że dzięki wprowadzeniu profilowania usług, nie jest konieczne zapewnienie pełnego profilu aktywizacji każdemu zarejestrowanemu w urzędzie pracy bezrobotnemu. Wprowadzenie profilowania pozwoliło urzędowi pracy lepiej dobrać formy pomocy do potrzeb konkretnej osoby, a w efekcie skuteczniej pomagać w powrocie na rynek pracy. Wpływa również na poprawę efektywność działań urzędów pracy.

Ponadto pewna liczba osób rejestruje się w urzędach pracy faktycznie nie oczekując pomocy i samodzielnie poszukując pracy, co związane jest z faktem, że przeciętnie do urzędów pracy trafia tylko ok. 1 na 8 wakatów. Niemniej, osoby zarejestrowane jeśli nie otrzymają propozycji pracy niesubsydiowanej, którą podejmuje około 37% młodych ludzi, mają szanse na otrzymanie wsparcia subsydiowanego. W 2013 r. otrzymało je ok 156 tys. młodych ludzi, czyli co 5 wyrejestrowany w całym okresie bezrobotny do 25 roku życia. W kolejnych latach dzięki zwiększonym środkom finansowym liczba aktywizowanych młodych bezrobotnych powinna dalej rosnąć.

Szacujemy, że dzięki środkom Funduszu Pracy i Europejskiego Funduszu Społecznego w latach 2014-2021 poprzez urzędy pracy uda się zaktywizować ponad 1,67 mln młodych bezrobotnych, co średniorocznie pozwoli na objęcie pomocą ok. 209 tys. osób bezrobotnych w wieku 18-29 lat. W ramach Narodowego Programu Praca dla młodych w latach 2016-2018 zakłada się wsparcie w postaci zatrudnienia subsydiowanego dla dodatkowych blisko 107 tys. bezrobotnych do 29 r. ż. Ponadto prawie 11 tys. młodych ludzi otrzyma pomoc w ramach zlecenia aktywizacji agencjom zatrudnienia (rocznie pomoc otrzyma ponad 1,3 tys. młodych ludzi). Warto dodać, że już dziś młodzi są jedną z głównych grup adresatów działań aktywizacyjnych prowadzonych przez urzędy pracy, czego potwierdzeniem jest fakt, że o ile ich udział wśród zarejestrowanych bezrobotnych w 2013 r. wynosił niecałe 19%, to w liczbie aktywizowanych stanowili 32,7%. Młodzi bezrobotni stanowili ponad połowę uczestników

staży, 45% uczestników przygotowania zawodowego dorosłych, 27% uczestników szkoleń, czy 20% uczestników prac subsydiowanych.

Ponadto w związku z tym, że na rynek pracy w ostatnich latach wchodzi średniorocznie ok. 450 tys. absolwentów szkół wyższych oraz z uwagi na fakt, że to grupa, która niejednokrotnie skończyła już 25 lat (ok. 70% absolwentów szkół wyższych) i podobnie jak pozostali absolwenci może napotykać trudności z płynnym wejściem na rynek pracy, mimo posiadania większego potencjału rozwojowego, podjęta została decyzja by w ramach *Gwarancji dla młodzieży* zaproponować tej grupie możliwość otrzymania pożyczki na podjęcie działalności gospodarczej wypłacanej przez Bank Gospodarstwa Krajowego. Dodatkowo uzasadnia to fakt, że już dziś wśród zarejestrowanych w urzędach pracy bezrobotnych absolwentów ok. 30% stanowią absolwenci szkół wyższych. W ramach tej pomocy planuje się udzielić pożyczek średnio dla ok. 730 osób rocznie.

Reasumując zakładamy, że łącznie w latach 2014-2021 pomoc otrzyma prawie 2,4 mln młodych ludzi, z czego:

- 1 670 tys. w ramach działań prowadzonych przez powiatowe urzędy pracy;
- 106,8 tys. w ramach Narodowego Programu Praca dla młodych;
- 10,9 tys. w ramach zlecenia usług agencjom zatrudnienia;
- 574,6 tys. osób w ramach działań prowadzonych przez OHP
- 23,6 tys. w ramach konkursów centralnych;
- 70,5 tys. w ramach konkursów regionalnych;
- 5,9 tys. w ramach pożyczek wypłacanych przez BGK.

1.2. Ograniczanie bezrobocia młodych w ramach polityki rynku pracy w Polsce.

Jak zasygnalizowano powyżej, ograniczanie bezrobocia osób młodych od lat stanowi jeden z głównych priorytetów polityki rynku pracy w Polsce. Zmniejszenie bezrobocia młodzieży było przedmiotem działań polskiego Rządu zarówno przed okresem spowolnienia gospodarczego (w latach 2003-2008), jak również w kolejnych latach, w reakcji na wywołane przez światowy kryzys znaczące pogorszenie sytuacji młodych ludzi na rynku pracy.

Jeszcze przed dokonaną w maju 2014 r. nowelizacją, ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy z dnia 20 kwietnia 2004 r. identyfikowała osoby do 25 roku życia jako jedną z grup społecznych, znajdujących się **w szczególnej sytuacji na rynku pracy**, a w związku z tym uprawnionych do szczególnej pomocy. Dzięki temu obowiązkowe było dla nich przygotowywane „indywidualnego planu działania” przez publiczne służby zatrudnienia. Opracowanie zindywidualizowanego planu, umożliwiło trafniejszy dobór narzędzi aktywizacyjnych, bądź edukacyjnych mających służyć znalezieniu zatrudnienia lub podniesieniu kwalifikacji przez młodą osobę. Znowelizowana ustawa rozszerzyła definicję

osób młodych w szczególnej sytuacji na rynku pracy do 30 roku życia⁸ oraz skróciła maksymalny termin dla udzielenia wsparcia osobom bezrobotnym do 25 roku życia z 6 miesięcy do 4 miesięcy od dnia rejestracji w urzędzie pracy. Działania realizowane w ramach krajowej polityki rynku pracy wpisują się w Zalecenie Rady z 22 kwietnia 2013 r. w sprawie *Gwarancji dla młodzieży* (2013/C 120/01). Od wejścia w życie tego przepisu – co nastąpiło w II kwartale 2014 roku – wsparcie kierowane do bezrobotnej młodzieży przez urzędy pracy jest usankcjonowane ustawowo, a tym samym, *Gwarancje dla młodzieży* znajdują trwałe umocowanie w polskich przepisach. Jest to z jednej strony odpowiedź na wezwanie Komisji Europejskiej zawarte w Komunikacie Komisji Europejskiej *Pracując wspólnie na rzecz młodych Europejczyków - wezwanie do działania w sprawie bezrobocia osób młodych* (COM(2013) 447), a z drugiej - kontynuacja działań wypracowanych w krajowych programach realizowanych na rzecz młodzieży w Polsce.

Z uwagi na trudną sytuację osób młodych na rynku pracy spowodowaną kryzysem, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej od 2012 r. rozpoczęło realizację programu "**Młodzi na rynku pracy**", który zawiera szereg działań na rzecz aktywizacji zawodowej osób przed 30 rokiem życia. Działania te są uzupełnieniem standardowych usług oferowanych bezrobotnym i poszukującym pracy przez urzędy pracy.

Ponadto, w ramach ww. programu, uruchomiono projekt pilotażowy "**Twoja Kariera – Twój Wybór**", mający na celu sprawdzenie nowych rozwiązań w polityce rynku pracy adresowanych do osób bezrobotnych w wieku do 30 roku życia. Projekt ten podjął próbę przełamania barier utrudniających młodym ludziom wejście na rynek pracy, poprzez wsparcie w dwóch obszarach:

- edukacyjnym – oferując możliwość wykorzystania bonów: szkoleniowego, na kształcenie zawodowe lub policealne oraz na kształcenie podyplomowe i dzięki temu zdobycie pożądaných umiejętności;
- zatrudnieniowym – stwarzając możliwość zdobycia doświadczenia zawodowego w formie stażu połączonego z późniejszym zatrudnieniem (bon stażowy) bądź zatrudnienia subsydiowanego (bon dla pracodawcy za zatrudnienie absolwenta szkoły wyższej) oraz zwiększenia mobilności zawodowej (dotacja na zasiedlenie).

Doświadczenia z realizacji projektów pilotażowych zostały wykorzystane przy projektowaniu - w znowelizowanej ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy - nowych instrumentów wsparcia adresowanych do młodzieży. Po wejściu w życie nowelizacji ustawy instrumenty te są świadczone na zasadach ogólnych przez wszystkie urzędy pracy.

⁸ A także wprowadziła obowiązek przygotowania Indywidualnego planu działania dla wszystkich zarejestrowanych bezrobotnych zgodnie z art. 34a ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2015 r. z późn. zm.)

Ponadto, podejmowane były wielokierunkowe działania na rzecz wzmocnienia jakości szkoleń dla bezrobotnych – m.in. rozbudowywano zasoby bazy danych MPiPS, zawierającej standardy kompetencji wymaganych przez pracodawców.

Intensyfikowano także działania **Ochotniczych Hufców Pracy (OHP)** skierowane do młodzieży zaliczanej do grupy NEET (w wieku 15-24 lata)⁹, czyli osób, które jednocześnie nie są zatrudnione, nie są uczniami oraz nie dokończają się na kursach czy szkoleniach. W 2012 roku, opieką OHP objętych było ponad 36 530 młodych ludzi zagrożonych pozostaniem na marginesie życia społecznego. Uczestnicy OHP mieli możliwość uzupełniania wykształcenia ogólnego na poziomie szkoły podstawowej lub gimnazjum z jednoczesnym przyuczeniem do wykonywania określonej pracy. Łącznie w okresie sprawozdawczym uczestników takich było 16 673 z liczby tej 5 409 osób ukończyło ten rodzaj kształcenia z powodzeniem, a efektywność kształcenia uczestników w trzeciej klasie gimnazjum wyniosła 85,7%. Przygotowanie zawodowe i zatrudnienie odbywało się na podstawie indywidualnych umów między pracodawcą, a podopiecznym OHP na zasadach dotyczących pracowników młodocianych¹⁰. W 2012 roku na ww. warunkach zatrudnionych było 33 943 uczestników. W tym zakresie główne zadania koncentrowały się na pozyskaniu odpowiednich pracodawców gwarantujących zatrudnienie i właściwy poziom szkolenia zawodowego młodzieży.

Przygotowanie zawodowe pracowników młodocianych, najczęściej realizowane jest w zasadniczych szkołach zawodowych. W roku 2012, ok. 51% uczniów tych szkół uczestniczyło w przygotowaniu zawodowym na zasadzie pracownika młodocianego.

W czerwcu 2013 r., między Ministerstwem Pracy i Polityki Społecznej oraz Bankiem Gospodarstwa Krajowego została zawarta umowa na wdrożenie w trzech województwach: mazowieckim, małopolskim oraz świętokrzyskim, pilotażowego programu "Pierwszy biznes - Wsparcie w starcie", którego celem jest pomoc w tworzeniu nowych firm i nowych miejsc pracy, realizowanego w formie preferencyjnych pożyczek. Po nowelizacji ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy i wprowadzeniu nowego instrumentu rynku pracy jakim jest pożyczka na podjęcie działalności gospodarczej oraz na utworzenie stanowiska pracy dla bezrobotnego, w czerwcu 2014 roku została zawarta umowa między Ministrem Pracy i Polityki Społecznej oraz Prezesem Banku Gospodarstwa Krajowego o podjęciu współpracy w zakresie realizacji już w całym kraju programu pożyczkowego pn. „Pierwszy biznes – Wsparcie w starcie II”.

⁹ Wg Eurostat wskaźnik NEET dla Polski wyniósł w 2011 r. 15,5%, a w UE-27 – 16,7%.

¹⁰ Młodocianym jest osoba, która ukończyła 16 lat, a nie przekroczyła 18 lat. W *Kodeksie pracy* młodocianych pracowników objęto wzmożoną ochroną w procesie pracy. Młodociany może być tylko zatrudniony w celu przygotowania zawodowego, przy czym są możliwe 2 formy tego zatrudnienia: (1) zatrudnienie połączone z nauką zawodu lub (2) zatrudnienie powiązane z przyuczeniem do wykonywania określonej pracy.

Jak wynika z powyższego, *Gwarancje dla młodzieży* stanowią uzupełnienie uprzednio prowadzonych i nowych działań na rzecz młodzieży w Polsce.

Gwarancje dla młodzieży nie zastępują polityki rynku pracy w zakresie ograniczania bezrobocia i działań na rzecz wzrostu zatrudnienia młodych w Polsce, koncentrują się natomiast na działaniach wpływających bezpośrednio na zdolność do zatrudnienia ludzi młodych w wieku 15-29 lat.

Działania w ramach wdrażania *Gwarancji dla młodzieży* wpisują się w zarysowany kontekst, tworząc jednakże **wartość dodaną** wobec realizowanej polityki rynku pracy w zakresie walki z bezrobociem młodzieży. Dodatkowa interwencja prowadzona ze środków krajowych oraz EFS i YEI pozwala na intensyfikację działań, a co za tym idzie zwiększenie efektów końcowych realizacji wsparcia na rzecz osób młodych.

1.3. Kluczowe podmioty instytucjonalne w dziedzinie zatrudnienia młodzieży i NEET.

Wśród kluczowych instytucji realizujących działania wspierające osoby młode we wchodzeniu na rynek pracy wymienić należy:

A. Powiatowe i wojewódzkie urzędy pracy

Urzędy pracy są podstawowymi instytucjami zajmującymi się wspieraniem osób bezrobotnych w powrocie na rynek pracy na terenie całego kraju. Do ich zadań należy także badanie i analizowanie lokalnego rynku pracy. Urzędy pracy stanowią jednostki samorządowe, podległe marszałkowi województwa (wojewódzkie urzędy pracy – WUP) lub staroście powiatu (powiatowe urzędy pracy – PUP).

Bezrobotni do 30 roku życia, jako osoby w szczególnej sytuacji na rynku pracy, są jednymi z głównych beneficjentów wsparcia oferowanego przez publiczne służby zatrudnienia, o czym świadczy fakt, że o ile młodzi do 25 roku życia stanowią 18,2% bezrobotnych, to wśród ogółem aktywizowanych ich udział jest wyższy i sięga blisko 33%.

W latach 2009-2013 co roku urzędy pracy obejmowały działaniami aktywizacyjnymi średnio ponad 200 tys. osób do 25 roku życia. Stanowili oni 35,8% ogółu zaktywizowanych bezrobotnych w tym okresie. Dzięki położeniu nacisku na aktywizację bezrobotnych w 2009 r. zaktywizowano blisko 268 tys. osób do 25 r. ż., rok później było to już ponad 294 tys. osób.

Największym zainteresowaniem osób młodych w urzędach pracy cieszą się staże i szkolenia. W 2013 r. 100 tys. młodych uczestników stanowiło 51,4% wszystkich odbywających staże, a młodzi uczestnicy szkoleń (23 tys. osób do 25 r. ż.) to 27,1% ogółu korzystających z tej formy. W tym samym roku blisko 8,6 tys. młodych (osoby do 25 r. ż. stanowiły 28,8% spośród wszystkich korzystających z tej formy) rozpoczęło działalność gospodarczą dzięki wsparciu w postaci środków uzyskanych poprzez Powiatowe Urzędy Pracy.

B. Ochotnicze Hufce Pracy

Ochotnicze Hufce Pracy (OHP) są państwową jednostką budżetową nadzorowaną przez ministra właściwego do spraw pracy. Jest to jednostka wykonująca zadania w zakresie zatrudnienia oraz przeciwdziałania marginalizacji i wykluczeniu społecznemu młodzieży, a także zadania w zakresie jej kształcenia i wychowania. Głównym celem działalności OHP jest stwarzanie młodzieży warunków do prawidłowego rozwoju społecznego i zawodowego – ze szczególnym uwzględnieniem działań adresowanych do młodzieży defaworyzowanej, wymagającej pomocy ze strony instytucji państwowych. Do najważniejszych zadań realizowanych w tym zakresie przez OHP należy wspomaganie systemu oświaty poprzez aktywizację społeczną, zawodową i ekonomiczną, podejmowanie działań zmierzających do podwyższania kwalifikacji zawodowych lub przekwalifikowania, wspieranie inicjatyw mających na celu przeciwdziałanie bezrobociu i wychowanie w procesie pracy, w tym organizowanie zatrudnienia oraz rozwijanie międzynarodowej współpracy młodzieży.

Podmiotem oddziaływań Ochotniczych Hufców Pracy są osoby w wieku 15-25 lat, w znacznej części mieszczące się w kategorii NEET. Pierwszą grupę adresatów działań OHP stanowi młodzież niepełnoletnia, zaniedbana, o zmniejszonych szansach życiowych, pochodząca ze środowisk niedostosowanych społecznie, w dużej części patologicznych, niekiedy kryminogennych, z rodzin dysfunkcyjnych, niepełnych, zubożałych, poszukująca instytucjonalnego wsparcia i opieki, wymagająca oddziaływań wychowawczych i kształcenia zawodowego warunkującego samodzielny start w dorosłe życie.

Drugą grupę stanowią absolwenci szkół ponadgimnazjalnych oraz uczelni - młodzież wykształcona i z pewnymi kwalifikacjami zawodowymi, jednak nie potrafiąca samodzielnie odnaleźć się na rynku pracy i tym samym zagrożona bezrobociem. Dla tej młodzieży OHP przewiduje działania z obszaru rynku pracy, realizowane poprzez skoordynowany system poradnictwa zawodowego, pośrednictwa pracy oraz szkolenia zawodowego, będący odpowiedzią na lokalne zapotrzebowanie środowiska młodzieży na konkretne usługi w zakresie rynku pracy.

Działania OHP realizowane są przez Komendę Główną OHP oraz podległe jej 16 wojewódzkich komend OHP wraz z 49 centrami edukacji i pracy młodzieży, 7 centrami kształcenia i wychowania oraz 34 Ośrodkami Szkolenia Zawodowego. Bezpośrednie wsparcie realizuje około 800 jednostek podstawowych, dzielących się na:

- jednostki o charakterze opiekuńczo-wychowawczym, których jest 214 w tym: 7 centrów kształcenia i wychowania, 31 ośrodków szkolenia i wychowania, 162 hufców pracy oraz 14 środowiskowych hufców pracy. W jednostkach tych uczy się prawie 35 tys. młodzieży.
- jednostki realizujące zadania na rzecz rynku pracy, tworzące sieć blisko 500 podmiotów, a wśród nich: centra edukacji i pracy młodzieży, mobilne centra informacji zawodowej, młodzieżowe biura pracy, kluby pracy, młodzieżowe centra kariery, punkty pośrednictwa pracy oraz ośrodki szkolenia zawodowego i ich filie.

C. Bank Gospodarstwa Krajowego

Bank Gospodarstwa Krajowego (BGK) jest państwową instytucją finansową wyspecjalizowaną w obsłudze sektora finansów publicznych. Misją BGK jest sprawna i efektywna kosztowo realizacja działalności zleconej przez Państwo, uzupełniona przez rozwój działalności własnej dla wybranych segmentów rynku, w których bank może wykorzystać swoje naturalne przewagi.

Bank Gospodarstwa Krajowego został włączony w działania na rzecz wsparcia młodzieży wchodzącej na rynek pracy poprzez zaangażowanie w realizację programu pożyczkowego testowanego od 2013 r. w formie pilotażu „Pierwszy biznes – Wsparcie w starcie”, który po wejściu w życie znowelizowanej ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy od 2014 r. został rozwinięty na teren całego kraju. Istotą programu jest wsparcie preferencyjnymi pożyczkami młodych osób rozpoczynających działalność gospodarczą. Zadaniem BGK jest zarządzanie programem. Natomiast za przyjmowanie i rozpatrywanie wniosków oraz udzielanie pożyczek odpowiedzialni są wybrani przez BGK pośrednicy finansowi.

2. Koncepcja wdrożenia Gwarancji dla młodzieży w Polsce.

2.1. Definicja Gwarancji dla młodzieży w Polsce.

Zgodnie z zaleceniem Rady (w sprawie ustanowienia *Gwarancji dla młodzieży*) - *Gwarancje dla młodzieży* to zapewnienie wszystkim młodym osobom w wieku do 25 lat dobrej jakości oferty zatrudnienia, dalszego kształcenia, przyuczenia do zawodu lub stażu w ciągu czterech miesięcy od utraty pracy lub zakończenia kształcenia formalnego¹¹.

Zgodnie z definicją, *Gwarancje dla młodzieży* dotyczą wszystkich osób młodych do 25 roku życia. Natomiast *Gwarancje dla młodzieży* z wykorzystaniem środków *Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych* są realizowane w regionach NUTS-2 (województwa), w których stopa bezrobocia młodzieży na koniec 2012 r. według Eurostat przekraczała 25%, tj. w województwach: dolnośląskim, kujawsko-pomorskim, lubelskim, lubuskim, łódzkim, małopolskim, podkarpackim, świętokrzyskim, warmińsko-mazurskim i zachodniopomorskim.

Każde państwo członkowskie może doprecyzować definicję *Gwarancji dla młodzieży*, stosownie do swojej sytuacji. Dlatego, wobec przedstawionych w diagnozie danych dotyczących sytuacji młodzieży na rynku pracy:

¹¹ COM(2012) 729

W Polsce adresatami *Gwarancji dla młodzieży* są osoby w wieku od 15 do 29 roku życia, w tym zwłaszcza z grupy tzw. NEET (*not in employment, education or training*)¹².

Wśród adresatów *Gwarancji dla młodzieży* w Polsce, należy wyróżnić 4 podgrupy, do potrzeb których będzie dostosowana oferta w ramach *Gwarancji*:

- a) Osoby w wieku 15-17 lat przedwcześnie kończące naukę – osoby zaniedbujące obowiązek szkolny (do 16 r. ż.) lub obowiązek nauki (do osiągnięcia 18 r. ż.).
- b) Osoby w wieku 18-29 lata pozostające poza zatrudnieniem, edukacją i szkoleniem (NEET) – w tym osoby wymagające szczególnego wsparcia tj. oddalone od rynku pracy, ze środowisk defaworyzowanych, z obszarów wiejskich.
- c) Osoby w wieku 18-29 lat zarejestrowane jako bezrobotni – w tym również zarejestrowani studenci studiów zaocznych i wieczorowych.,
- d) Bezrobotna młodzież oraz poszukujący pracy absolwenci szkół i uczelni w okresie 48 miesięcy od dnia ukończenia szkoły lub uzyskania tytułu zawodowego, w wieku 18-29 lat – w zakresie wsparcia przedsiębiorczości osób młodych.

W ramach *Gwarancji dla młodzieży* wymienione (powyżej) grupy młodych ludzi otrzymają dobrej jakości ofertę zatrudnienia, dalszego kształcenia, przyuczenia do zawodu, stażu, inną formę pomocy prowadzącą do aktywizacji zawodowej lub podjęcia działalności gospodarczej w ciągu czterech miesięcy od momentu utraty pracy lub zakończenia kształcenia formalnego.

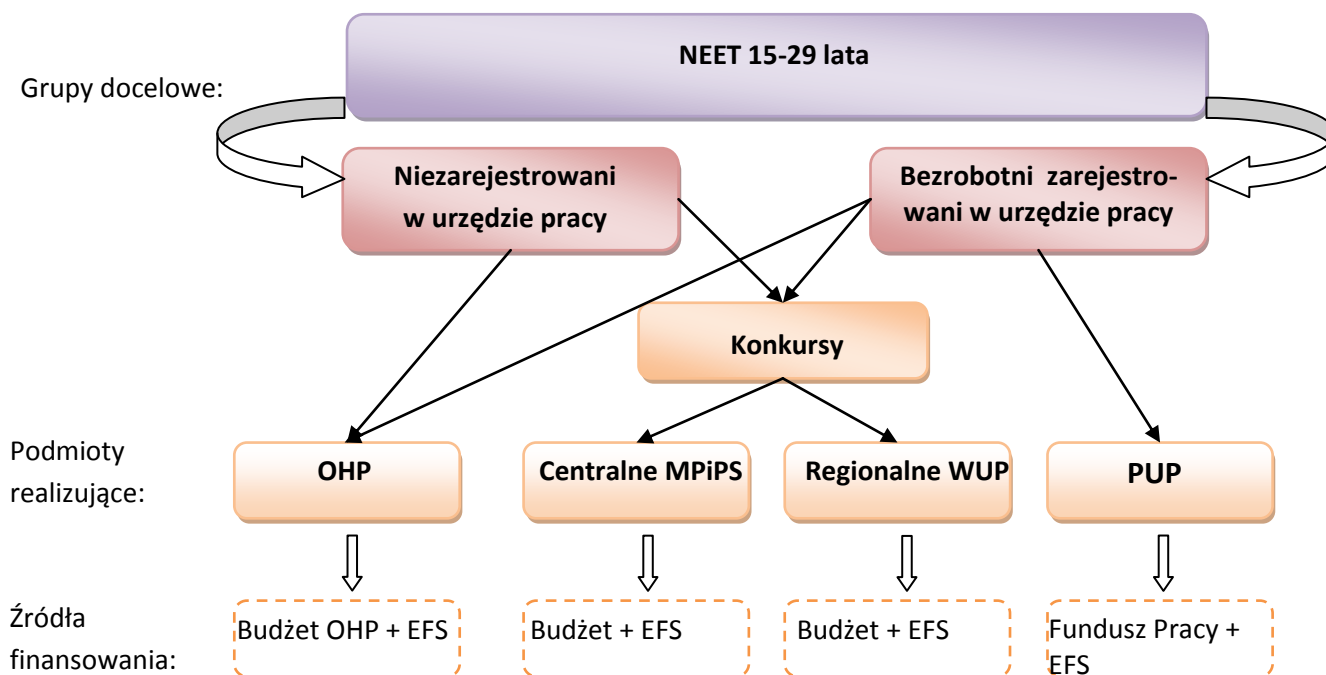
W przypadku wsparcia udzielanego przez powiatowe urzędy pracy punkt startu dla uzyskania wsparcia w ramach *Gwarancji dla młodzieży* - czyli okres czterech miesięcy - dla osób do 25 roku życia jest liczony **od dnia rejestracji w powiatowym urzędzie pracy osoby młodej jako bezrobotnej** (lub poszukującej pracy w przypadku osoby niepełnosprawnej niepozostającej w zatrudnieniu), a dla osób powyżej 25 roku życia od dnia przystąpienia do projektu.

W przypadku projektów wyłanianych w drodze konkursów organizowanych w ramach *Gwarancji dla młodzieży*, punktem startu jest dzień przystąpienia danej osoby do projektu.

¹² Osoba młoda w wieku 15-29 lat, która spełnia łącznie trzy warunki, czyli nie pracuje (tj. jest bezrobotna lub bierna zawodowo), nie kształci się (tj. nie uczestniczy w kształceniu formalnym w trybie stacjonarnym) ani nie szkoli (tj. nie uczestniczy w pozaszkolnych zajęciach mających na celu uzyskanie, uzupełnienie lub doskonalenie umiejętności i kwalifikacji zawodowych lub ogólnych, potrzebnych do wykonywania pracy; w procesie oceny czy dana osoba się nie szkoli, a co za tym idzie kwalifikuje się do kategorii NEET, należy zweryfikować czy brała ona udział w tego typu formie aktywizacji, finansowanej ze środków publicznych, w okresie ostatnich 4 tygodni).

W przypadku osób w wieku od 15 do 24 lat z grupy tzw. NEET (niepracujący, niekształący się lub nie szkolący się) kwalifikujących się do objęcia wsparciem przez OHP wskazany okres czterech miesięcy rozpoczyna się od momentu przystąpienia do projektu.

Schemat wsparcia osób młodych w wieku 15-29 lat, które nie posiadają zatrudnienia, ani nie uczestniczą w kształceniu, ani szkoleniu:

Logika interwencji prowadzonej w celu poprawy sytuacji na rynku pracy z uwzględnieniem potrzeb osób młodych:

➤ W odniesieniu do **osób w wieku 15-17 lat przedwcześnie kończących naukę**, zaniebujących obowiązków szkolny lub obowiązków nauki, zagrożonej wykluczeniem społecznym, która ma problemy z odnalezieniem się na rynku pracy i usamodzielnieniem, w pierwszej kolejności podejmowane są działania w Ochotniczych Hufcach Pracy. Koncentrują się na udzielaniu wsparcia prowadzącego do podjęcia nauki lub szkolenia, bądź nabycia kwalifikacji zawodowych poprzez udział w kwalifikacyjnych kursach zawodowych oraz nabycia elementarnych kompetencji społecznych.

➤ W stosunku do drugiej z grup, czyli **NEETs w wieku 18-29 lat** zakres wsparcia ma charakter standardowy lub pogłębiony/kompleksowy.

Wsparcie standardowe kierowane jest do nieuczącej się i niepracującej młodzieży, wymagającej wsparcia w zakresie aktywizacji zawodowej w obszarze rynku pracy (prowadzone ze środków krajowych).

Wsparcie standardowe polega na przeprowadzeniu diagnozy sytuacji zawodowej i osobistej osoby młodej (tj. diagnoza wiedzy, umiejętności oraz potencjału, jak również diagnozy sytuacji rodzinnej uczestnika) służącej zaprojektowaniu form wsparcia adekwatnych do istniejących potrzeb młodej osoby. Jeżeli na podstawie przeprowadzonej diagnozy zostanie stwierdzone, iż wystarczające jest zaoferowanie młodej osobie dobrej jakości oferty zatrudnienia lub innej formy pomocy prowadzącej do zatrudnienia, samozatrudnienia lub aktywizacji zawodowej stosowana jest tzw. interwencja standardowa obejmująca:

- pośrednictwo pracy i pośrednictwo w zakresie organizacji staży i praktyk,
- poradnictwo zawodowe i informację zawodową (forma indywidualna i grupowa),
- naukę aktywnego poszukiwania pracy (zajęcia aktywizacyjne, warsztaty z zakresu umiejętności poszukiwania pracy, konsultacje indywidualne).

Wsparcie pogłębione/kompleksowe, tzn. obejmujące wszystkie formy pomocy, które są podejmowane w celu poprawy sytuacji danej osoby na rynku pracy lub uzyskania zatrudnienia (prowadzone ze środków krajowych oraz unijnych). Wsparcie to adresowane jest do osób znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji, które napotykają na szereg problemów związanych z wejściem lub utrzymaniem się na rynku pracy. Trudności te mogą być związane np. z brakiem kwalifikacji zawodowych i doświadczenia zawodowego lub kwalifikacjami w zawodzie niedopasowanymi do potrzeb rynku pracy (w tym absolwenci szkół zawodowych, techników, liceów zawodowych itp.) lub brakiem doświadczenia zawodowego.

Podejmowane działania koncentrują się głównie na umożliwieniu zdobycia zawodu, zmianie zawodu lub podwyższeniu posiadanych kwalifikacji zawodowych, zdobyciu doświadczenia zawodowego i podjęciu pracy prowadzącym do usamodzielnienia się młodej osoby. Dlatego też formami wsparcia w tym obszarze są szkolenia zawodowe, staże zawodowe u pracodawców, elementy wsparcia zatrudnienia oraz usługi poradnictwa zawodowego i pośrednictwa pracy. Dodatkowo – treningi aktywnego poszukiwania pracy (zajęcia aktywizacyjne, szkolenia z zakresu umiejętności poszukiwania pracy, dostęp do informacji i elektronicznych baz danych służących uzyskaniu umiejętności poszukiwania pracy).

Zatem, działania w tym obszarze stanowią również odpowiedź na problem pozostawania poza zatrudnieniem nie tylko nisko wykwalifikowanych młodych osób, które przedwcześnie zakończyły naukę, ale również coraz większej grupy absolwentów szkół, którzy mają trudności ze znalezieniem pierwszej pracy.

W ramach proponowanych działań wsparcie jest realizowane również na terenach wiejskich i w małych miejscowościach.

➤ Wsparcie dla grupy **osób w wieku 18-29 zarejestrowanych jako bezrobotne** obejmuje pełen zakres dostępnych instrumentów i usług rynku pracy. Rodzaj wymaganego w indywidualnym przypadku wsparcia określony zostaje dzięki profilowaniu pomocy.

Dla osób młodych będących najbliższej zatrudnienia oferowane jest poradnictwo i pośrednictwo zawodowe oraz pomoc w aktywnym poszukiwaniu pracy, które dają szansę osobie młodej na płynne wejście na rynek pracy oraz zdobycie zatrudnienia, które pozwoli jej na wykorzystanie umiejętności i kompetencji, które już posiada. Osoby najbardziej aktywne mogą korzystać z bonów. Tego typu interwencja prowadzona jest ze środków krajowych.

Wprowadzaniu na rynek pracy, poprzez podnoszenie poziomu kompetencji i umiejętności, a także nabywanie niezbędnego doświadczenia, służą przede wszystkim staże i szkolenia. Dodatkowo, osoby te będą mogły skorzystać z możliwości dofinansowania dalszego kształcenia (m.in. studiów podyplomowych, stypendium na kontynuowanie nauki), co przekłada się na dalsze zwiększanie ich kompetencji, a tym samym szansę na znalezienie zatrudnienia. Taka kompleksowa oferta składająca się z szeregu form wsparcia finansowana jest ze środków krajowych i europejskich.

Poza wsparciem OHP lub urzędów pracy młodzi bezrobotni w wieku 18-29 lat mogą brać udział w projektach aktywizacyjnych realizowanych przez podmioty wyłonione w drodze konkursów na poziomie centralnym lub regionalnym.

Jako szansę dla części młodych bezrobotnych, w szczególności tych o odpowiednich kompetencjach, zidentyfikowano rozwój przedsiębiorczości. Służą temu środki na podejmowanie działalności gospodarczej, a także program pożyczkowy realizowany we współpracy z BGK. W ramach programu absolwenci w ciągu 48 miesięcy od ukończenia szkoły lub studiów w wieku do 29 r. ż. mogą skorzystać z pożyczek na rozpoczęcie działalności gospodarczej i na utworzenie stanowiska pracy dla bezrobotnego.

Odpowiadając na potrzeby najbardziej oddalonych od rynku pracy bezrobotnych zakładana jest integracja działań urzędów pracy oraz instytucji pomocy społecznej.

➤ Włączenie do realizacji *Gwarancji dla młodzieży* w zakresie wspierania przedsiębiorczości grupy **poszukujących pracy absolwentów szkół i uczelni w okresie 48 miesięcy od dnia ukończenia szkoły lub uzyskania tytułu zawodowego, w wieku 18-29 lat**, wynika z dostrzeżenia procesu przesuwania się średniego wieku zakończenia kształcenia¹³. Powoduje to, że coraz częściej absolwentami szkół wyższych zostają osoby, które już skończyły 25 lat. Umożliwienie skorzystania z systemu preferencyjnych pożyczek to także środek mający służyć zapobieganiu nadmiernemu odpływowi młodych, wysoko wykształconych osób poza granice kraju (zapobieganie zjawisku „drenażu mózgow”).

¹³ Zgodnie ze statystykami OECD, w 2011 r. średni wiek polskich absolwentów szkół wyższych (poziom 5A w klasyfikacji ISCED) w momencie zakończenia edukacji wynosił blisko 26 lat. Za: *Education at a Glance 2013. OECD Indicators*

2.2. Podejście partnerskie w realizacji *Gwarancji dla młodzieży*.

Zgodnie z Zaleceniem Rady z 22 kwietnia 2013 r. w sprawie *Gwarancji dla młodzieży* (2013/C 120/01) szczególny nacisk położony zostaje na ustanowieniu partnerstw na rzecz wsparcia osób młodych.

Kwestie złożoności i rozległości partnerstwa w procesach opracowania i realizacji *Gwarancji dla młodzieży* w Polsce wynikają ze specyficznego samorządowego i zdecentralizowanego modelu publicznych służb zatrudnienia wymagającego wprowadzenia odpowiednich uregulowań prawnych umożliwiających realizację *Gwarancji*. W konsekwencji, należy wskazać na czterech strategicznych partnerów w realizacji *Gwarancji dla młodzieży*:

- (i) wojewódzkie i powiatowe urzędy pracy, które nie są podległe ministrowi pracy;
- (ii) Ochotnicze Hufce Pracy (OHP);
- (iii) Bank Gospodarstwa Krajowego (BGK);
- (iv) jednostki organizacyjne różnego typu w tym niepubliczne, które wyłaniane są w trybie konkursów centralnych i regionalnych.

Każdy z partnerów strategicznych, poprzez swoje jednostki organizacyjne i placówki, współpracuje z gęstą siecią: instytucji społeczno-gospodarczych, organizacji pozarządowych, fundacji, stowarzyszeń, i innych. Z kolei niezbędność tworzenia nowych uregulowań prawnych determinuje szerokie konsultacje i uzgodnienia na etapie projektowania, a następnie procedowania zakładanych zmian. Oznacza to zaangażowanie partnerów społecznych w każdym z wymienionych etapów projektowania i wdrażania działań na rzecz realizacji *Gwarancji dla młodzieży* w Polsce.

W Polsce dla jak najpełniejszej realizacji *Gwarancji dla młodzieży* zakłada się następujące formy współpracy:

- a) Partnerstwo MPiPS oraz zdecentralizowanych urzędów pracy – należy podkreślić, że wojewódzkie i powiatowe urzędy pracy jako jednostki samorządowe, nie podlegają Ministerstwu Pracy i Polityki Społecznej. Ich zaangażowanie w realizację *Gwarancji dla młodzieży* jest efektem ustawowego włączenia urzędów pracy we wsparcie osób młodych na lokalnym/regionalnym rynku pracy.
- b) Zaangażowanie partnerów społecznych w organizację konkursów centralnych i regionalnych – kryteria wyboru projektów w konkursach centralnych i regionalnych wypracowane zostały w ramach Komitetu Monitorującego PO WER, w skład którego wchodzi przedstawiciele partnerów społecznych. Ponadto, przygotowaniu konkursów tak na szczeblu regionalnym, jak również centralnym, towarzyszyły liczne spotkania z interesariuszami rynku pracy. Każde z województw opracowało w uzgodnieniu z nimi analizę sytuacji osób młodych na rynku pracy.

- c) Partnerstwo MPiPS z Bankiem Gospodarstwa Krajowego - w ramach realizacji programu pożyczkowego dla osób młodych oraz partnerstwo BGK z lokalnymi operatorami finansowymi.
- d) Partnerstwa jednostek OHP z podmiotami na szczeblu lokalnym – są one prowadzone wielopłaszczyznowo, z udziałem partnerów samorządowych i społecznych, z którymi OHP mają zawarte porozumienia o współpracy. Porozumienia te zawierane są – zgodnie ze strukturą organizacyjną OHP – na szczeblu centralnym, wojewódzkim i lokalnym. Porozumienia na szczeblu centralnym, zawierane przez Komendanta Głównego OHP, mają na celu wypracowanie ramowych zasad współpracy pomiędzy instytucjami, określenie obszarów współdziałania i wzajemnych zobowiązań. OHP na mocy zawartych centralnie porozumień współpracują z Ministerstwami: Edukacji Narodowej, Spraw Wewnętrznych oraz Ministerstwem Sprawiedliwości; z Policją, sądami powszechnymi, ogólnopolskimi instytucjami funkcjonującymi na rzecz edukacji i zatrudnienia młodzieży na rynku pracy, organizacjami pozarządowymi w tym Związkiem Harcerstwa Polskiego, Ligą Obrony Kraju, Towarzystwem Przyjaciół Dzieci, Towarzystwem Krzewienia Kultury Fizycznej, Ludowymi Zespołami Sportowymi, różnego rodzaju podmiotami działającymi w obszarze pomocy społecznej oraz innymi instytucjami mającymi w swej działalności przedsięwzięcia kierowane do młodzieży – Związkiem Rzemiosła Polskiego oraz Zakładami Doskonalenia Zawodowego. Wspomnieć też należy o współpracy Ochotniczych Hufców Pracy z kościołami różnych wyznań, które odgrywają szczególną rolę w procesie rekrutacji beneficjentów na szczeblach lokalnych. Ponadto w kontekście wdrażania *Gwarancji dla młodzieży* należy wymienić zawarte ostatnio porozumienia ze Związkiem Ochotniczych Straży Pożarnych Rzeczypospolitej Polskiej oraz ze Związkiem Młodzieży Wiejskiej, mające na celu uzyskanie większej skuteczności dotarcia do młodzieży wiejskiej pozostającej w szczególnie trudnej sytuacji. Treść tych porozumień przekłada się na konkretne działania na szczeblu regionalnymi i lokalnym, gdzie przy udziale samorządów tworzone są programy i wspólnie realizowane zadania – w tym pomoc w zakresie rekrutacji, dotarcia do osób najbardziej potrzebujących wsparcia.
- e) Partnerstwo MPiPS z Ministerstwem Nauki i Szkolnictwa Wyższego – współpraca w zakresie zachęcania do ściślejszej współpracy publicznych służb zatrudnienia z Akademickimi Inkubatorami Przedsiębiorczości, a także monitorowania karier absolwentów uczelni wyższych.
- f) Partnerstwa powiatowych urzędów pracy z ośrodkami pomocy społecznej – zgodnie z przepisami ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy urzędy pracy powinny prowadzić współpracę z ośrodkami pomocy społecznej w zakresie kierowania bezrobotnych do uczestnictwa w kontrakcie socjalnym, indywidualnym programie usamodzielnienia, lokalnym programie pomocy społecznej, a także

do uczestnictwa w indywidualnym programie zatrudnienia socjalnego. Ponadto, elementem partnerstwa pomiędzy urzędami pracy i ośrodkami pomocy społecznej jest wymiana informacji pomiędzy tymi instytucjami w celu optymalizacji pomocy udzielanej wspólnym klientom.

- g) Zaangażowanie partnerów społecznych w ramach rad rynku pracy szczebla centralnego, wojewódzkiego i powiatowego, które są organami opiniotwórczo-doradczymi odpowiednio ministra właściwego do spraw pracy, marszałka i starosty w zakresie polityki rynku pracy. Funkcjonowanie rad rynku pracy reguluje ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Zgodnie z ustawą, polityka rynku pracy, realizowana przez władze publiczne, oparta jest na dialogu i współpracy z partnerami społecznymi i organizacjami pozarządowymi. Jedną z form takiej współpracy jest działalność rad, podejmowana na szczeblu centralnym, wojewódzkim i powiatowym. Zakłada się, że prowadzona będzie aktywna współpraca z partnerami w ramach Rad Rynku pracy w zakresie realizacji aktywizacji na rzecz młodych.
- h) Partnerstwa organizacji i instytucji na szczeblu lokalnym i regionalnym – w realizacji *Gwarancji dla młodzieży w Polsce* zakładany jest aktywny udział partnerstw działających na poziomie lokalnym. Realizatorami projektów wyłanianych w formie konkursów centralnych i regionalnych obok pojedynczych podmiotów, mogą być partnerstwa, w skład których wchodzi władze publiczne, publiczne służby zatrudnienia, szkoły, organizacje młodzieżowe, instytucje szkoleniowe, prywatne służby zatrudnienia, partnerzy społeczni i pracodawcy. Ponadto, w ramach PO WER realizowane jest wsparcie na rzecz tworzenia partnerstw i realizacji przez nie działań na rzecz poprawy sytuacji osób młodych na rynku pracy.
- i) Zaproszenie przedstawicieli młodzieży (organizacji młodzieżowych do Zespołu monitorującego Gwarancje dla młodzieży).

Warto również zauważyć, że w ramach prac nad koncepcją wdrożenia *Gwarancji dla młodzieży w Polsce*, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, jako instytucja koordynująca realizację tej inicjatywy, konsultowało ją z partnerami społecznymi zainteresowanymi działaniami na rzecz osób młodych. 12 grudnia 2013 r. główne założenia Planu realizacji *Gwarancji dla młodzieży w Polsce* uzyskały akceptację ze strony przedstawicieli partnerów społecznych zgromadzonych na forum Naczelnej Rady Zatrudnienia. W pozytywny sposób plan działań zaproponowany przez Ministerstwo oceniali tak organizacje związkowe (Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych), jak również te zrzeszające pracodawców (Konfederacja Lewiatan, Związek Rzemiosła Polskiego). Przedstawione niemal w finalnej formie działania proponowane w planie uzyskały poparcie ze strony partnerów społecznych także podczas jego prezentacji na spotkaniu Zespołu ds. Strategii Europa 2020 w dniu 17 grudnia 2013. Zostały one pozytywnie zaopiniowane przez przedstawicieli m.in. NSZZ Solidarność, Ogólnopolskiego Porozumienia Związków Zawodowych, Związku Rzemiosła Polskiego i Pracodawców RP.

Uwzględniając powyżej zaprezentowane podejścia partnerskie, podział działań między realizatorów *Gwarancji dla młodzieży* jest następujący:

Na szczeblu centralnym realizatorami *Gwarancji dla młodzieży* są:

- Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej (MPiPS) – w kwestiach merytorycznych i finansowych dotyczących Funduszu Pracy, a także w zakresie gospodarowania środkami przewidzianymi na konkursy centralne.
- Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju (MIIR) - w aspektach organizacyjnych i finansowych dotyczących Europejskiego Funduszu Społecznego i Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych,
- Komenda Główna Ochotniczych Hufców Pracy (KG OHP) – w kwestiach dotyczących wdrażania *Gwarancji dla młodzieży* przez jednostki Ochotniczych Hufców Pracy (OHP),
- Bank Gospodarstwa Krajowego (BGK) – w zakresie realizacji programu pożyczkowego.

Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej:

- określa priorytety, uwzględniając ich komplementarny charakter wobec celów dotyczących zatrudniania młodych zawartych w rządowych dokumentach strategiczno-programowych,
- wskazuje ramowy zakres działań do realizacji w ramach *Gwarancji dla młodzieży*,
- sprawuje nadzór merytoryczny nad przebiegiem realizacji *Gwarancji dla młodzieży*,
- prowadzi sprawozdawczość opartą na statystyce publicznej z wdrożenia *Gwarancji dla młodzieży*,
- sprawuje nadzór nad OHP w zakresie działań podejmowanych na rzecz osób młodych w ramach PO WER, w tym ich finansowania,
- współdziała z BGK w zakresie finansowania pożyczek dla młodych,
- pełni rolę instytucji pośredniczącej dla działań realizowanych przez BGK i OHP oraz ogłasza konkursy na szczeblu centralnym,
- opracuje w partnerstwie zasady konkursu centralnego i kierunkowe wytyczne dotyczące konkursów na poziomie regionalnym.

Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju:

- zarządza PO WER, w ramach którego realizowana jest oś I osoby młode na rynku pracy finansowana ze środków EFS i *Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych*, która wpisuje się w realizację *Gwarancji dla Młodzieży* oraz zabezpiecza środki europejskie na realizację tych działań,
- określa zasady i monitoruje prawidłowość wydatkowania środków przeznaczonych na realizację *Gwarancji dla młodzieży* pochodzących z Europejskiego Funduszu Społecznego oraz *Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych*,

- prowadzi sprawozdawczość z wykorzystania środków *Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych* oraz Europejskiego Funduszu Społecznego.

Komenda Główna Ochotniczych Hufców Pracy:

- KG OHP zarządza całokształtem działań związanych z wdrażaniem przez OHP Gwarancji dla młodzieży na terenie kraju; koordynuje i sprawuje nadzór nad jednostkami regionalnymi,
- KG OHP jest projektodawcą dla przedsięwzięć służących realizacji *Gwarancji dla młodzieży* przez jednostki OHP.

Bank Gospodarstwa Krajowego:

- dysponuje środkami na wsparcie uruchomienia działalności gospodarczej w ramach *Gwarancji dla młodzieży*, z uwzględnieniem wniosków i doświadczeń z realizacji programu "Pierwszy biznes - Wsparcie w starcie".

Na szczeblu regionalnym/lokalnym Gwarancje dla młodzieży realizowane są przez:

- 1) Wojewódzkie urzędy pracy (WUP).
- 2) Powiatowe urzędy pracy (PUP).
- 3) Struktury organizacyjne Ochotniczych Hufców Pracy (OHP).
- 4) Bank Gospodarstwa Krajowego (BGK) za pośrednictwem wyłonionych Pośredników Finansowych.
- 5) Partnerów rynku pracy, w tym partnerów społecznych, agencje zatrudnienia, organizacje pozarządowe, podmioty ekonomii społecznej, instytucje szkoleniowe, instytucje dialogu społecznego, gminy i pracodawców wyłonionych do realizacji *Gwarancji dla młodzieży*.

Wojewódzkie urzędy pracy:

- współdziałają z powiatowymi urzędami pracy i partnerami społecznymi na swoim terenie oraz z MPiPS i MIR w zakresie realizacji *Gwarancji dla młodzieży*,
- określają priorytety i cele programów w ramach *Gwarancji dla młodzieży*, zgodnie z potrzebami regionalnych rynków pracy,
- określają w partnerstwie zasady konkursów regionalnych,
- przyjmują i rozpatrują aplikacje od realizatorów poszczególnych projektów w ramach *Gwarancji dla młodzieży*, również w formule konkursów regionalnych,
- wykorzystują system EURES dla skutecznej realizacji *Gwarancji dla młodzieży*.

Powiatowe urzędy pracy:

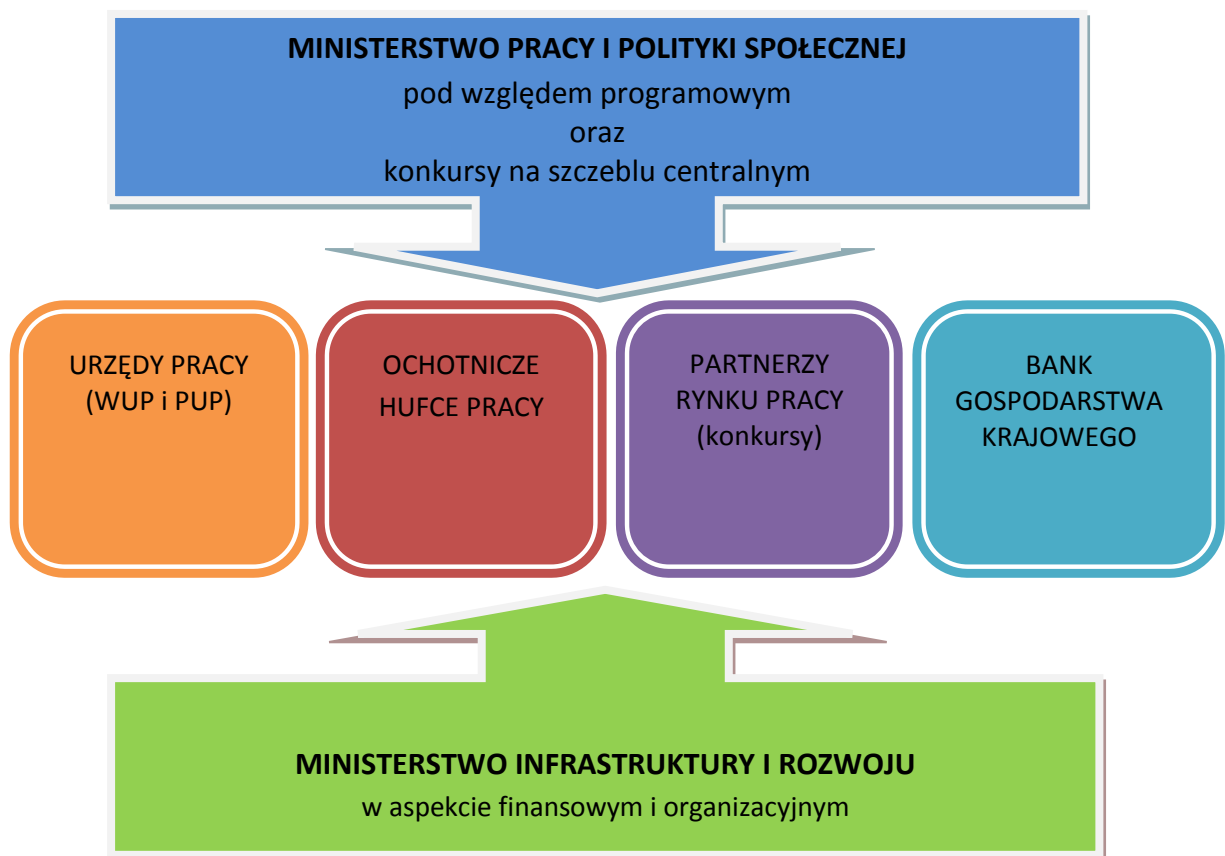
- realizują działania na rzecz aktywizacji zawodowej młodych, zgodnie z ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, w ramach *Gwarancji dla młodzieży*.

Ochotnicze Hufce Pracy:

- Wojewódzkie Komendy OHP koordynują wdrażanie przedsięwzięć w ramach Gwarancji dla młodzieży w podległych jednostkach na terenie właściwych województw, zgodnie z wytycznymi KG OHP.
- OHP projektują działania na rzecz aktywizacji zawodowej młodych z grupy tzw. NEETs, w ramach *Gwarancji dla młodzieży*.
- Prowadzą działania adresowane bezpośrednio do młodzieży organizowane przez kadrę zatrudnioną w lokalnych jednostkach organizacyjnych OHP.

Partnerzy rynku pracy („partner zbiorowy”):

- realizują *Gwarancje dla młodzieży* w ramach otwartego **trybu konkursowego** i uczestniczą w dialogu partnerskim w ramach Zespołu monitorującego *Gwarancje dla młodzieży*.

2.3. Dotarcie do grup docelowych.

Ważnym elementem w realizacji *Gwarancji dla młodzieży* w Polsce jest dotarcie z ofertą aktywizacyjną do wszystkich osób w wieku od 15 do 29 r. ż. pozostających poza zatrudnieniem, edukacją i szkoleniem. Stanowi to wyzwanie w szczególności w przypadku młodych osób najbardziej oddalonych od rynku pracy, ze środowisk defaworyzowanych, w przypadku których kontakt z publicznymi służbami zatrudnienia i instytucjami edukacyjnymi oraz szkoleniowymi jest bardzo ograniczony. W tym celu w lutym 2015 r. utworzona została przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej oficjalna strona internetowa *Gwarancji dla młodzieży* (www.gdm.praca.gov.pl), na której młodzi adresaci *Gwarancji* mogą znaleźć kompleksową informację na temat oferty wsparcia. Ponadto, zwiększeniu docierania do grup docelowych służy współpraca z organizacjami młodzieżowymi i młodzieżowymi strukturami partnerów społecznych w ramach Zespołu monitorującego *Gwarancje dla młodzieży*.

Poszczególni realizatorzy *Gwarancji* wykorzystują własne mechanizmy docierania do młodych NEETs:

➤ W ramach działań OHP:

Wieloletnim doświadczeniem w docieraniu do osób młodych z grupy NEET, jak również niezbędną do tego celu infrastrukturą dysponują Ochotnicze Hufce Pracy. Kluczową rolę pełni tutaj sieć ponad 700 jednostek organizacyjnych OHP (opiekuńczo-wychowawczych, szkoleniowych oraz świadczących usługi rynku pracy), rozmieszczonych na terenie całego kraju, które współpracują z większością partnerów społecznych i rynku pracy na danym terenie. Jednostki te, najczęściej usytuowane są w mniejszych miejscowościach, gdzie ściśle współdziałają ze środowiskiem lokalnym.

Mając wypracowany skuteczny system docierania do młodych osób poprzez współpracę ze szkołami, kuratoriami oświaty, kościołami różnych wyznań (środowiskami parafialnymi), jak również z innymi instytucjami (poradniami psychologiczno-pedagogicznymi, zespołami kuratorskimi, itp.), a także we współpracy z samorządami i jego wyspecjalizowanymi komórkami (gminnymi, miejskimi i powiatowymi ośrodkami pomocy społecznej, powiatowymi centrami pomocy rodzinie, itp.) oferują wsparcie młodym ludziom z rodzin dysfunkcyjnych i ubogich, ze środowisk zaniedbanych i kryminogennych. OHP poprzez bezpośrednią korespondencję, jak również we współpracy z mediami nawiązują kontakt zarówno z młodzieżą zaniedbującą obowiązek szkolny lub obowiązek nauki jak i osobami mającymi trudności w odnalezieniu się na rynku pracy, oferując im konkretną pomoc (w ukończeniu szkoły, zdobyciu kwalifikacji zawodowych, znalezieniu zatrudnienia itp.). Częstokroć do jednostek organizacyjnych OHP zgłasza się z własnej inicjatywy młodzież, która otrzymała kontakt do OHP od swoich rówieśników lub przyjaciół, którzy wcześniej korzystali z pomocy OHP.

Wyznaczone do realizacji projektów w ramach *Gwarancji dla młodzieży* jednostki, we współpracy z partnerami lokalnymi, realizują proces rekrutacji według wypracowanych w Komendzie Głównej OHP standardów zgodnie z którymi:

- rekrutacja odbywa się z zachowaniem zasad równego dostępu i równego traktowania wszystkich osób zainteresowanych udziałem w projekcie, z poszanowaniem zasady dobrowolności i bezpłatności udzielanego wsparcia;
- rekrutacja uczestników prowadzona jest w sposób sukcesywny na zasadzie wolnego naboru, kierowania z innych jednostek OHP oraz we współpracy z samorządem terytorialnym, szkołami, poradniami psychologiczno-pedagogicznymi, policją, kuratorami sądowymi, ośrodkami pomocy społecznej, organizacjami pozarządowymi i innymi partnerami społecznymi OHP, z którymi nawiązywany jest kontakt w celu uzyskania informacji o sytuacji rodzinnej i materialnej kandydatów;
- skuteczne dotarcie do szerokich kręgów potencjalnych beneficjentów jest możliwe dzięki promocji projektu w środowisku lokalnym, wśród instytucji działających na rzecz potencjalnych adresatów *Gwarancji dla młodzieży*: szkół (gimnazjalnych, ponadgimnazjalnych i wyższych), poradni psychologiczno-pedagogicznych, centrów kształcenia ustawicznego, instytucji prowadzących szkolenia i kursy, bibliotek, instytucji działających na rzecz rodziny i młodzieży (np. ośrodki pomocy społecznej, centra pomocy rodzinie, fundacje i stowarzyszenia), kuratorów sądowych itp. Informacje o możliwości skorzystania z usług w ramach projektów są rozpowszechniane przez pracowników wszystkich jednostek OHP. Co istotne, działania te dotyczą nie tylko osób młodych, które obecnie pozostają poza rynkiem pracy, ale także tych, które mogą być zagrożone wykluczeniem społecznym w przyszłości;
- szeroko zakrojona akcja promocyjna dostarcza wszystkim zainteresowanym niezbędną informację o projekcie – poprzez ogłoszenia w mediach ogólnopolskich, regionalnych i lokalnych, plakaty, ulotki informacyjne, spotkania, seminaria, konferencje, targi, giełdy pracy itp., a także poprzez Centrum Informacyjne Służb Zatrudnienia Zielona Linia oraz portal internetowy *Elektroniczne Centrum Aktywizacji Młodzieży* (ECAM) utworzony w ramach projektu „OHP jako realizator usług rynku pracy”, który w atrakcyjnej formie informuje młodzież o przedsięwzięciach inicjowanych w ramach *Gwarancji dla młodzieży* i gdzie umiejscowiona została baza informacji o aktualnych szkoleniach zawodowych i stażach proponowanych w projektach w całym kraju. W ramach ECAM-u młodzież może korzystać z usług centrum informacyjnego działającego pod jednym numerem dostępowym, z portalu internetowego, który będzie zawierał informacje o możliwościach uzupełnienia wykształcenia ogólnego i zawodowego, kierunkach i terminach szkoleń zawodowych realizowanych w jednostkach OHP, miejscach świadczenia usług rynku pracy – poradnictwa zawodowego i pośrednictwa pracy oraz dostęp do bazy ofert pracy, staży i praktyk. Konta ECAM znajdują się na serwisach społecznościowych (Facebook,

Twitter, YouTube), co gwarantuje promocję działań OHP wśród szerokich kręgów młodzieży.

W celu dotarcia do najbardziej potrzebujących osób do zadań wojewódzkich komendantów OHP oraz dyrektorów centrów kształcenia i wychowania należy;

- Bieżące gromadzenie i aktualizowanie informacji odnośnie młodzieży przedwcześnie kończącej naukę, zaniedbującej obowiązek szkolny lub obowiązek nauki, zagrożonej wykluczeniem społecznym;
- Dokonywanie ilościowego i jakościowego rozpoznania zapotrzebowania na pracowników w zakresie aktualnych kompetencji i umiejętności zawodowych oraz przygotowywanie oferty szkoleniowej w ramach *Gwarancji dla młodzieży* – w oparciu o współpracę z partnerami funkcjonującymi na lokalnych rynkach – organizacjami pracodawców, rzemiosłem, Zakładem Doskonalenia Zawodowego, pracodawcami (zadanie realizują także Dyrektorzy Ośrodków Szkolenia Zawodowego OHP);
- Bieżące gromadzenie i aktualizowanie informacji oraz sporządzanie imiennych wykazów absolwentów OHP do 25 roku życia kwalifikujących się do grupy młodzieży wymagającej wsparcia w ramach realizacji *Gwarancji dla młodzieży*;
- Bieżące sporządzanie imiennych wykazów młodych osób w wieku powyżej 15 lat do objęcia *Gwarancjami dla młodzieży* spośród tych, którzy korzystają ze: świetlic środowiskowych OHP, punktów interwencji kryzysowej, ośrodków profilaktyki i interwencji społecznej oraz kuratorskich ośrodków pracy z młodzieżą.

➤ W ramach działań urzędów pracy:

Urzędy pracy prowadząc aktywizację zawodową osób młodych starają się docierać do członków tej grupy w sposób typowy także dla innych grup bezrobotnych, tj. poprzez materiały informacyjne, ulotki, plakaty, informacje w lokalnych mediach czy strony internetowe. Jednak urzędy pracy nawiązują również współpracę z różnymi partnerami pozwalającymi na dotarcie do szerokich grup osób młodych. Jest to współpraca z Akademickimi biurami Karier, instytucjami edukacyjnymi, pomocy społecznej i wychowawczymi.

➤ W ramach projektów wyłonionych w drodze konkursów:

Do osób oddalonych od rynku pracy adresowane są także projekty wyłonione w drodze konkursów na szczeblu centralnym i regionalnym. W tym przypadku zakładane jest docieranie do młodych osób wymagających wsparcia poprzez realizatorów projektów na poziomie lokalnym. Sposób dotarcia opisany we wniosku o dofinansowanie może być przedmiotem oceny przez instytucję weryfikującą projekt. Powinien on być dostosowany do grupy odbiorców wsparcia. Może obejmować np.: współpracę i angażowanie w proces rekrutacji szerokiego frontu instytucji samorządowych, organizacji pozarządowych, szkół, kuratorów sądowych, związków sportowych i innych instytucji.

➤ W ramach programu pożyczkowego BGK:

Zgodnie z przyjętymi przez BGK wytycznymi, kanałem komunikacyjnym wykorzystywanym do działań promocyjnych są wszelkie źródła masowego przekazu. Poprzez kanał komunikacyjny informacja (głos, ogłoszenie, artykuł, hasło, rysunek czy film) dociera do odbiorcy. W docieraniu do potencjalnych uczestników programu pożyczkowego wykorzystuje się kanały komunikacyjne oficjalne i nieoficjalne. Oficjalne związane są głównie z różnego rodzaju reklamą (prasową, telewizyjną, radiową). Nieoficjalne to tak zwane informacje podawane z ust do ust, krążące między klientami.

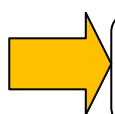
2.4. Wsparcie młodzieży zagrożonej wykluczeniem.

Wsparcie dla młodzieży zagrożonej wykluczeniem społecznym realizują w najszerszym stopniu Ochotnicze Hufce Pracy (OHP).

Działania OHP adresowane są do młodzieży z grupy NEET – młodych ludzi w wieku 15-24 lat, którzy nie mają zatrudnienia, ani nie uczestniczą w kształceniu lub szkoleniu. Oferta OHP jest dostępna dla wszystkich zainteresowanych spełniających ustawowe warunki objęcia wsparciem przez OHP i kwalifikujących się do objęcia wsparciem w ramach *Gwarancji dla młodzieży*. W pierwszej kolejności wsparciem są obejmowane osoby najbardziej potrzebujące profesjonalnej pomocy, znajdujące się z powodu uwarunkowań środowiskowych w trudnej sytuacji materialnej. Zakłada się, że są to przede wszystkim osoby niezarejestrowane w powiatowych urzędach pracy (status osoby bezrobotnej nie stanowi negatywnej przesłanki odnośnie otrzymania wsparcia).

Wsparcie OHP adresowane jest przede wszystkim do młodzieży znajdującej się – z powodu uwarunkowań rodzinnych oraz środowiskowych – w najtrudniejszej sytuacji życiowej, a w szczególności do osób wywodzących się z rodzin niepełnych, bezrobotnych, niewydolnych wychowawczo i zagrożonych patologiami społecznymi. Konkretnie działania na rzecz aktywizacji zawodowej młodzieży są różnicowane w zależności od statusu danej osoby, jej sytuacji życiowej, środowiskowej, wykształcenia oraz warunków materialnych. Oznacza to, że w wielu przypadkach wystarczającą formą pomocy są usługi w postaci doradztwa zawodowego, czy informacji dotyczących rynku pracy. Jednak osoby znajdujące się w szczególnie niekorzystnej sytuacji (np. niemające kwalifikacji zawodowych) wymagają pogłębionego, dłuższego i bardziej złożonego wsparcia, na które zasadniczo składają się szkolenia zawodowe uzupełnione sześciomiesięcznym stażem zawodowym. Działania OHP adresowane do młodzieży z grupy NEET koncentrują się w dwóch głównych obszarach.

a) Obszar I. Aktywizacja społeczno-zawodowa osób młodych w wieku 15-17 lat zaniebujących obowiązków szkolny lub obowiązków nauki

Aktywizacja społeczno-zawodowa osób młodych w wieku 15-17 lat zaniebujących obowiązków szkolny lub obowiązków nauki

Cel projektu:

Objęcie młodych osób z grupy NEET wsparciem prowadzącym do podjęcia nauki lub szkolenia, bądź nabycia kwalifikacji zawodowych poprzez udział w kwalifikacyjnych kursach zawodowych oraz nabycia elementarnych kompetencji społecznych.

Grupy docelowe:

Młodzież w wieku 15-17 lat, zaniedbująca obowiązek szkoły lub obowiązek nauki, zagrożona wykluczeniem społecznym, która ma problemy z odnalezieniem się na rynku pracy i usamodzielnieniem się.

Kierunek wsparcia:

W pierwszej kolejności planuje się przeprowadzenie diagnozy wiedzy, umiejętności oraz potencjału uczestnika w zakresie doboru właściwych form wsparcia – zajęcia z doradztwa zawodowego kończące się opracowaniem indywidualnych planów działania (IPD).

W związku z tym, że grupą docelową są nisko wykwalifikowani młodzi ludzie, stąd oferowane szkolenia zaczyna się od uzupełnienia podstawowych umiejętności szkolnych wraz z dodatkowym wsparciem w nauczaniu oraz kierunkowym poradnictwem i usługami specjalistycznymi w zależności od indywidualnej sytuacji uczestnika (np. konsultacje z psychologiem, specjalistą ds. uzależnień). W ramach cyklu szkoleniowego odbywane są również kursy językowe i szkolenia z zakresu obsługi komputera, które mają uzupełnić deficyty umiejętności językowych i cyfrowych uczestników. Uczestnicy szkoleń mają zagwarantowane wszelkie materiały szkoleniowe oraz dojazd i posiłki w trakcie szkolenia. Działania projektowe obejmują także zadania w zakresie edukacji zawodowej, realizowane poprzez udział w kwalifikacyjnych kursach zawodowych. Ponadto młodzi ludzie mają możliwość nabycia nowych umiejętności z zakresu praktycznego poruszania się po rynku pracy – zajęcia aktywizacyjne, szkolenia z zakresu umiejętności poszukiwania pracy, dostęp do informacji i elektronicznych baz danych służących uzyskaniu umiejętności poszukiwania pracy (wykorzystanie w tym celu portalu OHP – Elektroniczne Centrum Aktywizacji Młodzieży). Wsparcie ma również przełożyć się na poprawę szans życiowych osób, które dotąd z przyczyn ekonomicznych były wykluczone z normalnego życia społecznego.

Wsparcie osób w przedziale wiekowym 15-17 lat stanowi jednocześnie odpowiedź na zjawisko niskiego poziomu wiedzy wśród młodych osób w zakresie przedsiębiorczości i możliwość podjęcia własnej działalności gospodarczej. Z dostępnych informacji wynika, iż formowanie postaw przedsiębiorczych powinno się rozpoczynać na etapie szkoły podstawowej. Absolwenci powinni posiadać wiedzę i umiejętności z obszaru prowadzenia własnego przedsiębiorstwa w realiach rynkowych i administracyjnych, promowania własnych pomysłów, dysponowania środkami materialnymi. W okresie spowolnienia gospodarczego i braku wystarczającej liczby miejsc pracy, dużą szansą dla młodzieży wchodzącej na rynek pracy może być właśnie podjęcie decyzji o rozpoczęciu własnej działalności gospodarczej. W ramach projektu młodzieży zostaje zaproponowany kurs przedsiębiorczości. Udział w nim

bierze wyselekcjonowana na podstawie IPD grupa osób wykazujących postawy przedsiębiorcze oraz zainteresowanie podjęciem w przyszłości samozatrudnienia.

Przykładowe typy działań:

- poradnictwo zawodowe,
- wsparcie pedagogiczno-psychologiczne (w tym opieka wychowawców),
- szkolenia – warsztaty wyrównawcze z przedmiotów szkolnych, kursy przedsiębiorczości, kursy językowe, kursy komputerowe (w tym o standardzie ECDL lub równoważnym),
- kwalifikacyjne kursy zawodowe (wraz ze stypendium dla uczestników kursów),
- nauka aktywnego poszukiwania pracy (zajęcia aktywizacyjne, warsztaty z zakresu umiejętności poszukiwania pracy, konsultacje indywidualne, dostęp do informacji i elektronicznych baz danych służących uzyskaniu umiejętności poszukiwania pracy i inne),
- wsparcie towarzyszące w trakcie realizacji projektu w postaci finansowania kosztów wyżywienia, dojazdu, ubezpieczenia NNW, niezbędnych badań lekarskich, materiałów edukacyjnych.

Wskazane wyżej propozycje są jedynie przykładem możliwych do zastosowania działań. OHP mogą poszerzać obszary i sposoby działania. Szacuje się, że jednostkowy koszt wsparcia będzie zróżnicowany w zależności od przyjętej dla konkretnej osoby ścieżki wsparcia.

b) Obszar II. Aktywizacja zawodowa osób młodych w wieku 18-24 lat pozostających bez zatrudnienia, nie posiadających kwalifikacji zawodowych i doświadczenia zawodowego lub posiadających kwalifikacje zawodowe nieodpowiadające wymogom rynku pracy, ze szczególnym uwzględnieniem osób zamieszkujących tereny wiejskie oraz mniejsze miejscowości

Aktywizacja zawodowa osób młodych w wieku 18-24 lat pozostających bez zatrudnienia, nie posiadających kwalifikacji zawodowych i doświadczenia zawodowego lub posiadających kwalifikacje zawodowe nieodpowiadające wymogom rynku pracy, ze szczególnym uwzględnieniem osób zamieszkujących tereny wiejskie oraz mniejsze miejscowości

Cel projektu:

Objęcie młodych osób z grupy NEET wsparciem prowadzącym do zatrudnienia, realizowanym w niezbędnym stopniu we współpracy z instytucjami szkoleniowymi i pracodawcami, obejmującym działania umożliwiające w miarę potrzeb nabycie lub podwyższenie

umiejętności/kwalifikacji w danym zawodzie lub przekwalifikowanie połączone ze stażem u pracodawcy lub innymi formami pomocy prowadzącymi do aktywizacji zawodowej i społecznej.

Grupa docelowa:

Pozostająca bez zatrudnienia młodzież w wieku 18-29 lat, której ograniczenia materialne i środowiskowe, a także brak kwalifikacji zawodowych, zbyt niskie kwalifikacje zawodowe lub kwalifikacje zawodowe niedostosowane do potrzeb rynku pracy oraz brak doświadczenia zawodowego i wiedzy na temat skutecznych metod poszukiwania pracy utrudniają samodzielne nabycie umiejętności umożliwiających wejście na rynek pracy i gwarantujących udany start życiowy.

Grupa I nieucząca się i niepracująca młodzież, wymagająca wsparcia w zakresie aktywizacji zawodowej w obszarze rynku pracy oraz integracji społecznej – interwencja standardowa

Grupa II osoby znajdujące się w szczególnie niekorzystnej sytuacji, które posiadają wykształcenie co najmniej na poziomie szkoły podstawowej i nie posiadają kwalifikacji zawodowych i doświadczenia zawodowego oraz osoby, które posiadają zawód lub kwalifikacje w zawodzie (w tym absolwenci szkół zawodowych, techników, liceów zawodowych itp.), w tym osoby z terenów wiejskich i mniejszych miejscowości – interwencja pogłębiona

Kierunek wsparcia:

INTERWENCJE STANDARDOWE

Zakłada się, że w przypadku wielu osób wystarczającym dla aktywizacji jest wsparcie o charakterze standardowym. Przeprowadzana jest diagnoza sytuacji zawodowej i osobistej uczestnika projektu (tj. diagnoza wiedzy, umiejętności oraz potencjału, jak również diagnoza sytuacji rodzinnej uczestnika) służąca zaprojektowaniu form wsparcia adekwatnych do potrzeb młodej osoby. Jeżeli na podstawie przeprowadzonej diagnozy zostanie stwierdzone, iż wystarczające będzie zaoferowanie młodej osobie dobrej jakości oferty zatrudnienia lub innej formy pomocy prowadzącej do aktywizacji zawodowej stosowana jest tzw. interwencja standardowa obejmująca:

- pośrednictwo pracy,
- poradnictwo zawodowe i informację zawodową (forma indywidualna i grupowa),
- naukę aktywnego poszukiwania pracy (zajęcia aktywizacyjne, warsztaty z zakresu umiejętności poszukiwania pracy, konsultacje indywidualne).

INTERWENCJE POGŁĘBIONE

Dla osób znajdujących się w szczególnie niekorzystnej sytuacji przewidziano bardziej złożone wsparcie – tzw. interwencje pogłębione.

W odniesieniu do młodzieży dorosłej zakwalifikowanej do **Grupy II** zaproponowane rozwiązania koncentrują się głównie na możliwości zdobycia zawodu, zmiany zawodu lub podwyższenia posiadanych kwalifikacji zawodowych, zdobycia doświadczenia zawodowego i podjęcia pracy prowadzących do usamodzielnienia się młodej osoby. Dlatego też formami wsparcia w tym obszarze są szkolenia zawodowe, staże zawodowe u pracodawców, elementy wsparcia zatrudnienia oraz usługi poradnictwa zawodowego i pośrednictwa pracy. Dodatkowo – treningi aktywnego poszukiwania pracy (zajęcia aktywizacyjne, szkolenia z zakresu umiejętności poszukiwania pracy, dostęp do informacji i elektronicznych baz danych służących uzyskaniu umiejętności poszukiwania pracy).

Działania w tym obszarze stanowią zatem również odpowiedź na problem pozostawania poza zatrudnieniem nie tylko nisko wykwalifikowanych młodych osób, które przedwcześnie zakończyły naukę, ale również coraz większej grupy absolwentów szkół, którzy mają trudności ze znalezieniem pierwszej pracy. Pracodawcy zwracają uwagę na brak doświadczenia zawodowego wśród absolwentów, nieposiadania wielu umiejętności praktycznych niezbędnych na konkretnych stanowiskach pracy, a także brak tzw. kompetencji miękkich (tj. emocjonalnych i społecznych). Przyczyny te w dużym stopniu leżą po stronie systemu szkolnictwa zawodowego, który – stosownie do dostępnych badań naukowych – jest słabo powiązany z funkcjonowaniem sfery gospodarczej. Stanowi to nie tylko poważną przeszkodę dla rozwoju nowoczesnej, opartej na wiedzy gospodarki, osłabia jej produktywność i konkurencyjność, lecz przede wszystkim utrudnia elastyczne reagowanie na zmiany dokonujące się na rynku pracy. Szkolnictwo zawodowe kształci nadmierną liczbę uczniów w zawodach nadwyżkowych, natomiast nie reaguje w dostateczny sposób na zapotrzebowanie na specjalistów w zawodach deficytowych. Wszystkie te czynniki wywołują wysoce niekorzystną sytuację, w której wielu młodych ludzi legitymujących się formalnymi kwalifikacjami zawodowymi nie może znaleźć pracy zarówno w wyuczonym zawodzie, jak i poza nim.

W ramach interwencji pogłębionych beneficjenci mają możliwość uczestnictwa w zajęciach z zakresu kompetencji miękkich oraz w kursach: językowych, z zakresu umiejętności cyfrowych, prawa jazdy kat. B (jeżeli umiejętność w powyższym zakresie będzie przydatna do realizacji zadań w konkretnym zawodzie, zgodnie z przyjętą dla danej osoby ścieżką rozwoju zawodowego).

Podczas odbywania staży uczestnicy projektu zostają objęci wsparciem finansowym w postaci stypendiów oraz opieki wykwalifikowanego pracownika (instruktora) wyznaczonego z ramienia pracodawcy, który pełni funkcję opiekuna stażu. Ponadto pracodawca, który zatrudni uczestnika projektu po zakończeniu stażu zawodowego, otrzyma jednorazową premię za utrzymanie go w zatrudnieniu przez deklarowane 6 miesięcy.

W ramach projektu zapewnione zostaje również m.in. dodatkowe wsparcie socjalne w postaci zwrotu całości lub części kosztów przejazdu do miejsca odbywania zajęć projektowych, sfinansowania kosztów wyżywienia w czasie zajęć projektowych,

ubezpieczenia od następstw nieszczęśliwych wypadków na czas uczestnictwa w projekcie, zapewnienie opieki nad dziećmi lub osobami zależnymi na okres uczestnictwa w projekcie. Finansowane są również koszty niezbędnych badań lekarskich i psychologicznych oraz materiałów edukacyjnych. Uczestnicy projektu mają zagwarantowaną możliwość pokrycia kosztów zewnętrznych egzaminów potwierdzających uprawnienia zawodowe.

W ramach proponowanych działań wsparcie jest realizowane również na terenach wiejskich i w małych miejscowościach. Z uwagi na specyfikę tej grupy młodzieży powyższe działania zostały uzupełnione o dodatkowe elementy wsparcia w postaci:

- **indywidualizacji wsparcia** polegającej na prowadzeniu młodej osoby przez cały okres udziału w projekcie przez tego samego pracownika – tutora/opiekuna. Rolę tutora/opiekuna pełni wykwalifikowana i doświadczona w zakresie pracy z młodzieżą i świadczenia usług rynku pracy kadra OHP,
- **wsparcia mobilności geograficznej** młodzieży poszukującej pracy – w tym celu OHP wykorzystuje posiadaną bazę logistyczną. Wsparcie dotyczy młodych osób, które są gotowe na podjęcie szkolenia zawodowego, stażu, a w efekcie pracy poza miejscem stałego zamieszkania,
- **działania Mobilnych Centrów Informacji Zawodowej (MCIZ)** wyposażonych w mikrobusy umożliwiające transport doradców zawodowych, materiałów metodycznych i sprzętu niezbędnego do realizacji zajęć dla młodzieży zamieszkującej małe miasta i tereny wiejskie.

Młodzieży zostaje stworzona szansa przygotowania zawodowego w branżach, które są adekwatne do specyfiki mniejszych miejscowości: zawody okołorolnicze, agroturystyka, techniki żywienia i usługi gastronomiczne, ogrodnictwo, architektura krajobrazu, obsługa urządzeń systemów energetyki odnawialnej; lub też inne konkretne branże, w których funkcjonują na danym obszarze większe przedsiębiorstwa, czy pracodawcy gotowi do zatrudnienia młodych ludzi.

Przykładowe typy działań:

- poradnictwo zawodowe,
- wsparcie pedagogiczno-psychologiczne (w tym opieka wychowawców),
- szkolenia zawodowe (w tym kursy przekwalifikowujące lub doskonalące) wraz z kosztem badań lekarskich oraz kosztem egzaminu kwalifikacyjnego w instytucji zewnętrznej,
- szkolenia w zakresie umiejętności poszukiwanych przez pracodawców, w tym z zakresu kompetencji miękkich oraz językowych, cyfrowych i innych np. kurs prawa jazdy kat. B (wraz z kosztem badań lekarskich oraz kosztem egzaminu kwalifikacyjnego w instytucji zewnętrznej),

- 6-miesięczne staże zawodowe (wraz ze stypendium dla uczestników staży i dodatkami do wynagrodzeń dla opiekunów stażu z zakładu pracy),
- wsparcie zatrudnienia (realizowane w formie jednorazowej premii dla pracodawcy za utrzymanie w zatrudnieniu uczestnika przez 6 miesięcy),
- nauka aktywnego poszukiwania pracy (zajęcia aktywizacyjne, warsztaty z zakresu umiejętności poszukiwania pracy, konsultacje indywidualne, dostęp do informacji i elektronicznych baz danych służących uzyskaniu umiejętności poszukiwania pracy i in.),
- pośrednictwo pracy lub pośrednictwo w zakresie organizacji staży,
- wsparcie towarzyszące w trakcie realizacji projektu w postaci finansowania kosztów wyżywienia, dojazdu, ubezpieczenia NNW, refundacji kosztów opieki nad dziećmi lub osobami zależnymi w czasie uczestnictwa w projekcie.

Formy wsparcia adresowane do osób zamieszkujących tereny wiejskie i małe miejscowości:

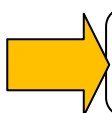
- indywidualne wsparcie opiekuna/tutora,
- wsparcie mobilności geograficznej,
- wsparcie udzielane zależnie od potrzeb wskazanych w diagnozie indywidualnej – konsultacje psychologiczne, pedagogiczne lub inne konsultacje specjalistyczne,
- trening umiejętności społecznych (autoprezentacja, komunikacja itp.).

Wskazane wyżej formy są jedynie przykładem zastosowanych działań. OHP mogą poszerzać obszary i sposoby działania. Jednostkowy koszt wsparcia jest zróżnicowany w zależności od przyjętej dla konkretnej osoby ścieżki wsparcia. Natomiast średni koszt aktywizacji można szacować na poziomie 5,5 tys. zł.

2.5. Działania wspierające integrację na rynku pracy.

Instytucjami wspierającymi młode osoby poszukujące pracy na lokalnych rynkach pracy są Powiatowe Urzędy Pracy (PUP). W ramach realizacji *Gwarancji dla młodzieży* młodzi bezrobotni otrzymują, w ciągu czterech miesięcy od momentu rejestracji w PUP, wsparcie w postaci form aktywizacji zawodowej określonej w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Są to:

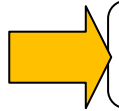
a) Oferta wsparcia dla młodych – instrumenty rynku pracy (dostępne jeszcze przed 27 maja 2014 r.).

Szkolenie

W ramach szkolenia wszyscy bezrobotni mogą ubiegać się o skierowanie na nieodpłatne dla nich kursy, które na zlecenie urzędu pracy realizuje instytucja szkoleniowa. Osoby takie mogą także wskazać na wolnym rynku ofertę, która im odpowiada i – po złożeniu wniosku – liczyć

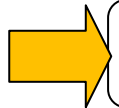
na sfinansowanie kosztów kursu do wysokości 300% przeciętnego wynagrodzenia. Finansowane są koszty dojazdu i zakwaterowania w przypadku, gdy szkolenia odbywają się poza miejscem zamieszkania. Bezrobotnemu podczas szkolenia przysługuje stypendium w wysokości 120% zasiłku przez cały czas trwania szkolenia, a także 20% zasiłku na dokończenie szkolenia, jeśli w jego trakcie znalazł pracę.

Staż

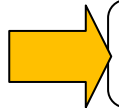
Staż służy nabyciu praktycznych umiejętności do wykonywania pracy bez nawiązania stosunku pracy z pracodawcą, zaś w okresie odbywania stażu bezrobotnemu przysługuje stypendium w wysokości 120% zasiłku.

W przypadku osób bezrobotnych do 25 roku życia lub osób do 27 roku życia, po studiach staż ma wydłużoną formę i może trwać do 12 miesięcy, w pozostałych przypadkach do 6 miesięcy.

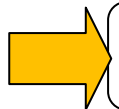
Przygotowanie zawodowe dorosłych

Przygotowanie zawodowe dorosłych łączy w sobie praktykę w zawodzie (80% czasu) z zajęciami teoretycznymi (20% czasu). Instrument ten realizowany bez nawiązania stosunku pracy z pracodawcą, według programu obejmującego nabywanie umiejętności praktycznych i wiedzy teoretycznej i kończy się egzaminem. W okresie jego odbywania bezrobotnemu przysługuje stypendium w wysokości 120 % zasiłku.

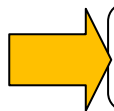
Dofinansowanie kosztów egzaminów oraz kosztów uzyskania licencji

Wszyscy bezrobotni, w tym także młodzi, mogą ubiegać się o sfinansowanie kosztów egzaminów umożliwiających uzyskanie świadectw, dyplomów, zaświadczeń, uprawnień zawodowych i uzyskania licencji zawodowych – do wysokości 100% przeciętnego wynagrodzenia. Istnieje też możliwość sfinansowania kosztów dojazdu na tego typu egzaminy.

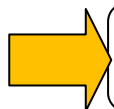
Pożyczki szkoleniowe

O pożyczkę na sfinansowanie kosztów szkolenia do wysokości 400% przeciętnego wynagrodzenia starać się mogą bezrobotni. Pożyczka jest nieoprocentowana, zaś okres jej spłaty wynosi 18 miesięcy.

Dofinansowanie studiów podyplomowych

Bezrobotni absolwenci szkół wyższych mogą liczyć na sfinansowanie kosztów studiów podyplomowych do wysokości 300% przeciętnego wynagrodzenia. Bezrobotni uczestnicy takich studiów otrzymują stypendium w wysokości 20% zasiłku, także gdy podejmą w ich trakcie pracę, do ukończenia programu.

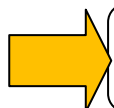

Stypendium na kontynuowanie nauki

Jeżeli bezrobotny nie posiada kwalifikacji zawodowych może otrzymać stypendium na kontynuowanie nauki w wysokości 100% zasiłku, pod warunkiem, że spełni następujące warunki:

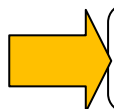
- podjął dalszą naukę w szkole ponadgimnazjalnej dla dorosłych lub studia niestacjonarne w szkole wyższej i nastąpiło to w okresie 12 miesięcy od dnia zarejestrowania w urzędzie pracy,
- wysokość dochodu na osobę w rodzinie uprawnia do świadczeń z pomocy społecznej. Do dochodu nie wlicza się kwoty uzyskanego stypendium.

Stypendium przyznawane jest na wniosek bezrobotnego i jest wypłacane przez okres 12 miesięcy od dnia rozpoczęcia nauki, przy czym po upływie tego okresu, w uzasadnionych przypadkach, może być ono kontynuowane do czasu ukończenia nauki.

Prace interwencyjne

Jest to zatrudnienie bezrobotnego na umowę o pracę (do 12 lub 18 miesięcy), które następuje w wyniku umowy, jaką powiatowy urząd pracy zawiera z pracodawcą. Kierując bezrobotnego do prac interwencyjnych, urząd pracy ma obowiązek wziąć pod uwagę m.in. stan zdrowia oraz rodzaje uprzednio wykonywanej pracy.

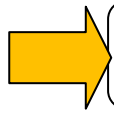

Zatrudnienie na zasadach robót publicznych

Jest to zatrudnienie bezrobotnego (do 6 miesięcy), które następuje w wyniku umowy zawieranej przez powiatowy urząd pracy z organizatorem robót publicznych, lub wskazanym przez niego pracodawcą.

Bezrobotny zostaje skierowany do wykonywania pracy niezwiązanej z wyuczonym zawodem. Praca ta odbywa się w instytucjach użyteczności publicznej oraz organizacjach zajmujących

się problematyką kultury, oświaty, sportu i turystyki, opieki zdrowotnej lub pomocy społecznej.

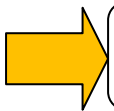

Programy specjalne

Osoby bezrobotne, którym niezbędne jest wsparcie niestandardowe mogą wziąć udział w programie specjalnym.

Ideą programów specjalnych jest umożliwienie finansowania niestandardowych rozwiązań niezbędnych w procesie doprowadzenia osoby do zatrudnienia.

Programy specjalne umożliwiają elastyczne podejście do procesu aktywizacji zawodowej, dzięki wykorzystaniu specyficznych elementów wspierających zatrudnienie, które powinny być dostosowane do indywidualnych potrzeb osób objętych programem specjalnym.

Dotacje na podejmowanie działalności gospodarczej

Bezrobotni, a w szczególności młodzi, posiadający cechy przedsiębiorcze mogą ubiegać się o przyznanie bezzwrotnych środków na podjęcie działalności gospodarczej, bądź na założenie lub przystąpienie do spółdzielni socjalnej.

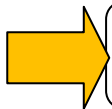
Na rozpoczęcie działalności gospodarczej oraz sfinansowanie kosztów pomocy prawnej, konsultacji i doradztwa związanego z podjęciem działalności bezrobotny może otrzymać do 600% przeciętnego wynagrodzenia.

Jeżeli bezrobotny będzie podejmował działalność na zasadach określonych dla spółdzielni socjalnych może otrzymać do 400% przeciętnego wynagrodzenia na jednego członka założyciela.

Na przystąpienie zaś do istniejącej spółdzielni socjalnej bezrobotny może otrzymać do 300% przeciętnego wynagrodzenia na jednego członka przystępującego do spółdzielni.

b) Nowe instrumenty wsparcia wprowadzone nowelizacją z dnia 27 maja 2014r. ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

Przeprowadzona w 2014 r. reforma rynku pracy, stworzyła dodatkowe możliwości realizacji *Gwarancji dla młodzieży* przez powiatowe urzędy pracy. Koncepcja reformy rynku pracy ujęta w zmianach ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy przewidziała szereg rozwiązań, które zostały skierowane do młodych bezrobotnych i służą wsparciu w szybkim dochodzeniu do zatrudnienia. Obok objęcia młodych osób indywidualną opieką „doradcy klienta”, wprowadzone zostały nowe instrumenty rynku pracy, o charakterze wczesnej interwencji i aktywizacji zawodowej młodzieży, takie jak:

bon: szkoleniowy, stażowy, zatrudnieniowy, na zasiedlenie

Bon szkoleniowy jest formą wsparcia, która stanowi gwarancję skierowania bezrobotnego na wskazane przez niego szkolenie oraz opłacenia kosztów, które zostają poniesione w związku z podjęciem szkolenia.

W ramach bonu istnieje możliwość sfinansowania, do wysokości 100% przeciętnego wynagrodzenia, kosztów jednego lub kilku szkoleń, w tym kosztów kwalifikacyjnego kursu zawodowego i kursu nadającego uprawnienia zawodowe, kosztów niezbędnych badań lekarskich lub psychologicznych oraz kosztów przejazdu na szkolenia i kosztów zakwaterowania, jeśli zajęcia odbywają się poza miejscem zamieszkania - w formie ryczału.

Bon stażowy jest formą wsparcia, stanowiącą gwarancję skierowania bezrobotnego do odbycia stażu u pracodawcy wskazanego przez bezrobotnego na okres 6 miesięcy, o ile pracodawca zobowiąże się do zatrudnienia bezrobotnego po zakończeniu stażu przez okres 6 miesięcy.

Pracodawca, który zatrudni bezrobotnego przez okres 6 miesięcy otrzyma premię w wysokości 1500 zł.

W ramach bonu stażowego istnieje możliwość sfinansowania kosztów przejazdu do i z miejsca odbywania stażu – w formie ryczału oraz kosztów niezbędnych badań lekarskich lub psychologicznych.

Bon zatrudnieniowy to forma wsparcia adresowana do bezrobotnych do 30 roku życia, stanowiąca dla pracodawcy gwarancję refundacji przez okres 12 miesięcy części kosztów wynagrodzenia wraz ze składkami na ubezpieczenia społeczne, w wysokości zasiłku dla bezrobotnych, w związku z zatrudnieniem bezrobotnego, któremu powiatowy urząd pracy przyznał bon.

Pracodawca zobowiązany jest do dalszego zatrudniania skierowanego bezrobotnego przez okres co najmniej 6 miesięcy po zakończeniu okresu refundacji.

Bon na zasiedlenie jest formą wsparcia adresowaną do bezrobotnych podejmujących zatrudnienie, inną pracę zarobkową lub działalność gospodarczą poza miejscem dotychczasowego zamieszkania.

Aby skorzystać ze wsparcia finansowego, którego wysokość sięga 2-krotności przeciętnego wynagrodzenia za pracę, przeznaczonego na pokrycie kosztów zamieszkania związanych z podjęciem pracy, muszą zostać spełnione trzy warunki:

- podejmowana forma zatrudnienia podlega ubezpieczeniom społecznym i za jej wykonywanie osoba osiąga miesięczne wynagrodzenie brutto lub miesięczny przychód, w wysokości co najmniej minimalnego wynagrodzenia za pracę;

- osoba aktywizowana pozostaje w zatrudnieniu lub prowadzi działalność gospodarczą przez okres co najmniej 6 miesięcy, oraz
- odległość od miejsca dotychczasowego zamieszkania do miejscowości, w której bezrobotny zamieszka w związku z podjęciem nowej pracy wynosi, co najmniej 80 km lub czas dojazdu do tej miejscowości i powrotu do miejsca dotychczasowego zamieszkania przekracza łącznie co najmniej 3 godziny dziennie.

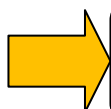
Zlecenie podmiotom zewnętrznym działań aktywizacyjnych osób młodych zakwalifikowanych jako „długotrwale bezrobotni”

W ramach tego instrumentu bezrobotni mogą zostać skierowani do aktywizacji przez prywatne agencje zatrudnienia. Poszerzenie katalogu instytucji wspierających młodzię wchodzącą na rynek pracy i angażowanie prywatnych podmiotów w działania aktywizacyjne to także realizacja postulatów *Gwarancji dla młodzieży*.

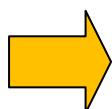
Współpraca Centrów Informacji i Planowania Kariery Zawodowej z Akademickimi biurami Karier w zakresie opracowywania informacji zawodowej

Centra Informacji i Planowania Kariery Zawodowej współpracują z Akademickimi biurami Karier w zakresie opracowania, aktualizacji i upowszechniania informacji zawodowych o zasięgu lokalnym i regionalnym oraz opracowują informacje zawodowe o charakterze centralnym na zlecenie ministra właściwego do spraw pracy.

Trójstronne umowy szkoleniowe zawierane przez starostę z pracodawcą i instytucją szkoleniową

W umowach tych uwzględnione są w szczególności umiejętności i kompetencje zawodowe wymagane przez pracodawcę od kandydatów do pracy. Wymogi są uwzględniane w programie szkolenia finansowanego przez urząd pracy z Funduszu Pracy.

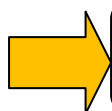

Pożyczka na rozpoczęcie działalności gospodarczej, o którą mogą starać się bezrobotni studenci ostatniego roku oraz poszukujący pracy absolwenci szkół i uczelni

Szczególna rola tego narzędzia w realizacji *Gwarancji dla młodzieży* wynika z faktu, że o pożyczkę na podjęcie działalności gospodarczej mogą ubiegać się przede wszystkim osoby młode. Instrument ten skierowany jest do następujących grup osób:

- 1) poszukujących pracy absolwentów szkół i uczelni w okresie 48 miesięcy od dnia ukończenia szkoły lub otrzymania dyplomu;
- 2) bezrobotnych zarejestrowanych w powiatowym urzędzie pracy;
- 3) studentów ostatniego roku uczelni.

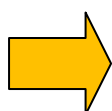
Pożyczka na podjęcie działalności gospodarczej może stanowić do 100% kosztów przedsięwzięcia (jest udzielana do wysokości 20-krotnego przeciętnego wynagrodzenia) i jest oprocentowana na zasadach preferencyjnych.

Grant na telepracę

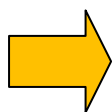
Na podstawie umowy zawartej z powiatowym urzędem pracy pracodawca albo przedsiębiorca może otrzymać z Funduszu Pracy grant w wysokości do 6-krotności minimalnego wynagrodzenia za pracę brutto na utworzenie stanowiska pracy dla bezrobotnego rodzica lub bezrobotnego sprawującego opiekę nad osobą zależną, który w okresie 3 lat przed rejestracją w urzędzie pracy jako bezrobotny zrezygnował z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej z uwagi na konieczność wychowywania dziecka lub sprawowania opieki nad osobą zależną.

Pracodawca w umowie gwarantuje utrzymanie zatrudnienia przez 12 miesięcy w pełnym wymiarze czasu pracy lub przez okres 18 miesięcy w wymiarze ½ etatu – w przypadku nie wywiązania się z tego warunku następowalby zwrot grantu z odsetkami ustawowymi liczonymi od dnia jego otrzymania.

Świadczenie aktywizacyjne

Świadczenie wypłacane pracodawcy przez 12 (w wysokości 1/2 minimalnego wynagrodzenia) lub 18 miesięcy (w wysokości 1/3 minimalnego wynagrodzenia) za zatrudnienie bezrobotnego rodzica lub bezrobotnego sprawującego opiekę nad osobą zależną, który w okresie 3 lat przed rejestracją w urzędzie pracy jako bezrobotny zrezygnował z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej z uwagi na konieczność wychowywania dziecka lub sprawowania opieki nad osobą zależną. W ramach tego narzędzia pracodawca gwarantuje zatrudnienie skierowanego bezrobotnego przez kolejne 6 lub 9 miesięcy. W przypadku nie wywiązania się z tego zobowiązania następuje zwrot uzyskanych świadczeń z odsetkami ustawowymi.

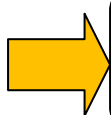

Refundacja składek na ubezpieczenia społeczne za bezrobotnych do 30 roku życia podejmujących pierwszą pracę

Jest to narzędzie realizujące zawarty w programie *Gwarancji dla młodzieży* postulat zwiększania popytu na pracę osób młodych. Refundacja obejmuje okres do 6 miesięcy i jej wysokość nie może przekroczyć miesięcznie ½ minimalnego wynagrodzenia za pracę określonego na podstawie odrębnych przepisów. Pracodawca ma obowiązek dalszego zatrudniania skierowanej osoby przez okres 6 miesięcy pod rygorem zwrotu refundacji.

c) Zatrudnienie subsydiowane w ramach Narodowego Programu Praca dla młodych.

Przyjęta w dniu 25 września 2015 r. nowelizacja ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy wprowadziła nowe narzędzie wspierania zatrudnienia osób młodych poprzez refundację pracodawcom kosztów związanych z zatrudnieniem bezrobotnego do 30 roku życia. Pracodawca za zatrudnienie młodego pracownika przez 12 miesięcy będzie otrzymywał comiesięczny zwrot w wysokości najniższego wynagrodzenia. Przez kolejne 12 miesięcy będzie miał za to obowiązek nadal zatrudniać takiego pracownika.

Refundacja kosztów związanych z zatrudnieniem bezrobotnego do 30 roku życia przez okres 12 miesięcy

Funkcjonowanie programu rozpisano na lata 2016-2018. W roku 2016 r. na refundację kosztów związanych z zatrudnieniem bezrobotnego do 30 roku życia w ramach Narodowego Programu Praca dla młodych zaplanowano 700 mln zł, co oznacza możliwość subsydiowania zatrudnienia dla 30 tys. osób. Do końca 2018 r. całkowita liczba objętych Programem przekroczy 106 tys.

d) Instrumenty ułatwiające przechodzenie młodzieży z edukacji do zatrudnienia.

Środkami wsparcia dla integracji na rynku pracy jest także zestaw działań służących zwiększaniu jakości kształcenia i ułatwiających wchodzenie na rynek pracy absolwentom szkół i uczelni:

Wykorzystanie w szerszym zakresie usług Akademickich Biur Karier, które świadczą pomoc studentom i absolwentom uczelni w zakresie wchodzenia na rynek pracy

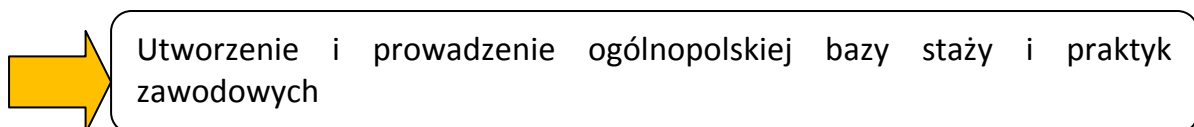
Należy podkreślić, że na podstawie ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy starosta może zawrzeć ze szkołą wyższą lub organizacją studencką umowę umożliwiającą sfinansowanie z Funduszu Pracy części kosztów wyposażenia nowo otwartego akademickiego biura karier, w wysokości nieprzekraczającej piętnastokrotności przeciętnego wynagrodzenia.

Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej przywiązuje szczególną wagę do podkreślenia roli jaką pełnią Akademickie Biura Karier, które świadcząc pomoc studentom i absolwentom uczelni wyższych w zakresie wchodzenia na rynek pracy, stały się płaszczyzną kontaktu między dwiema sferami gospodarki, tj. edukacją i rynku pracy.

Dlatego też Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej współpracuje z Ministerstwem Nauki i Szkolnictwa Wyższego (MNiSW) oraz Rzecznikiem Praw Absolwenta w zakresie rozwoju Akademickich Biur Karier, tj.:

- W 2012 r. Minister pracy wystosował apel do Marszałków województw by podległe im wojewódzkie urzędy pracy intensywniej współpracowały z ABK. Kluczową rolę tej współpracy mają odgrywać Centra Informacji i Planowania Kariery Zawodowej, Regionalne Obserwatoria Rynku Pracy i Agencje Zatrudnienia.
- We wrześniu 2012 r. Ministrowie obu resortów wystosowali list do rektorów polskich uczelni, w którym zawarta była prośba o wspieranie ABK w realizacji zobowiązań wynikających z ww. zadań ustawowych ABK, a także w zakresie realizacji i promowania programu „Twoja Kariera – Twój Wybór”.
- W grudniu 2012 r. odbył się Kongres Akademickich Biur Karier i jednostek uczelnianych odpowiedzialnych za „Monitorowanie karier zawodowych absolwentów-dobre praktyki” zorganizowany przez MNiSW, Uniwersytet Warszawski oraz Rzecznika Praw Absolwenta. Celem tego kongresu była wymiana dobrych praktyk oraz omówienie problemów w zakresie wdrażania systemu monitoringu losów zawodowych absolwentów. Druga edycja Kongresu Akademickich Biur Karier odbyła się w grudniu 2013 r.
- Minister Pracy i Polityki Społecznej wziął także udział, wraz z Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego, w III Kongresie Akademickich Biur Karier, który odbywał się 3 grudnia 2014 r. Podczas kongresu zaprezentowany został m.in. raport dotyczący biur karier. Przedstawiciele MPiPS wzięli udział również w IV Kongresie ABK, który odbył się 14 października 2015 r.

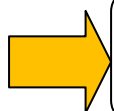
Należy także wskazać, że w nowelizacji ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy z maja 2014 r. znalazł się zapis dotyczący współpracy Akademickich Biur Karier oraz Centrów Informacji i Planowania Kariery Zawodowej w zakresie opracowywania, aktualizacji i upowszechniania informacji zawodowych o zasięgu lokalnym i regionalnym oraz opracowywania informacji zawodowych o charakterze centralnym na zlecenie ministra właściwego do spraw pracy.

Działania adresowane do osób młodych wspomagane są przez przedsięwzięcia dające wszystkim zainteresowanym podjęciem lub zmianą pracy możliwość łatwiejszego dostępu

do ofert pracy zgłaszanych do powiatowych urzędów pracy i udostępnianych przez ministra właściwego do spraw pracy z wykorzystaniem internetowej bazy ofert pracy, zintegrowanej z europejskim systemem pośrednictwa pracy EURES.

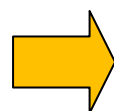
W celu zapewnienia osobom zainteresowanym, tj. w szczególności studentom, pracownikom młodocianym i absolwentom w rozumieniu ustawy o praktykach absolwenckich, dostępu do informacji o możliwościach odbycia stażu lub praktyki oraz ułatwienie pracodawcom upowszechniania informacji o możliwości zaproponowania stażu lub praktyki osobie młodej, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej utworzyło we współpracy z Komendą Główną Ochotniczych Hufców Pracy ogólnopolską bazę staży i praktyk zawodowych. Baza została następnie zintegrowana z Centralną bazą ofert pracy stanowiąc obecnie rejestr ofert pracy, staży i praktyk dostępny na terenie całego kraju na stronie internetowej publicznych służb zatrudnienia.

Pośrednictwo pracy poprzez organizację targów pracy oraz wykorzystanie nowoczesnych form przekazu dla informowania młodzieży

Działania na rzecz młodzieży wspierane są również przez urzędy pracy lub inne podmioty poprzez organizację - targów pracy, będących jedną z form pomocy w ramach pośrednictwa pracy.

Ponadto działania na rzecz młodzieży są wspierane poprzez upowszechnianie informacji skierowanych do osób młodych z wykorzystaniem różnych form przekazu, w tym infolinii lub portali internetowych prowadzonych przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej lub Ochotnicze Hufce Pracy.

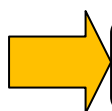
Modernizacja systemu kształcenia zawodowego i ustawicznego

Aby dostosować ofertę kształcenia do potrzeb rynku pracy i oczekiwań pracodawców oraz zapewnić najwyższą jakość kształcenia ustawą z dnia 19 sierpnia 2011 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 205, poz. 1206) wprowadzono modernizację systemu kształcenia zawodowego i ustawicznego. Jej wdrażanie w szkołach ponadgimnazjalnych prowadzących kształcenie zawodowe rozpoczęło się wraz z początkiem roku szkolnego 2012/2013.

Po pierwsze, wprowadzono nową klasyfikację zawodów szkolnictwa zawodowego. W klasyfikacji ujęto 200 zawodów, w zakresie których wyodrębniono 252 kwalifikacje w zawodzie. W każdym zawodzie wyodrębniono jedną, dwie lub trzy kwalifikacje. W zasadniczy sposób zmieniła się także konstrukcja podstawy programowej kształcenia w zawodach, która opisana jest w języku efektów kształcenia. Nowa podstawa programowa kształcenia w zawodach stanowi jednocześnie standard wymagań egzaminacyjnych dla

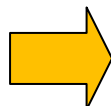
poszczególnych kwalifikacji. W zasadniczych szkołach zawodowych szczególnie nacisk położono na kształcenie praktyczne, które w ciągu trzech lat nauki obejmuje ponad 60% całego czasu przeznaczanego na kształcenie zawodowe. Praktyczna nauka zawodu odbywa się u pracodawcy, w centrach kształcenia praktycznego lub w warsztatach szkolnych.

Wprowadzono także możliwość uzyskania lub uzupełnienia kwalifikacji zawodowych w formach pozaszkolnych, w tym na kwalifikacyjnych kursach zawodowych. Kwalifikacyjny kurs zawodowy to kurs prowadzony według programu nauczania uwzględniającego podstawę programową kształcenia w zawodach w zakresie jednej kwalifikacji. Ukończenie tego kursu umożliwia przystąpienie do egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie, w zakresie danej kwalifikacji, przeprowadzanego przez okręgową komisję egzaminacyjną. Osoba, która ukończy kwalifikacyjny kurs zawodowy i zda egzamin potwierdzający kwalifikacje w zawodzie, otrzymuje świadectwo potwierdzające kwalifikacje w zawodzie.

Wzmocnienie komponentu praktycznego w ramach studiów

1 października 2014 r. weszły w życie znaczne zmiany w ustawie o szkolnictwie wyższym. Obok zmian takich jak zniesienie opłaty za drugi kierunek studiów, wprowadzenie możliwości prowadzenia studiów międzyuczelnianych, studiów dualnych prowadzonych z pracodawcami, czy zmian w zakresie komercjalizacji wyników badań naukowych, wzmocniony został znacząco komponent kształcenia praktycznego w ramach studiów. Wprowadzony został obowiązek odbycia przez studentów trzymiesięcznych praktyk na wszystkich kierunkach praktycznych.

Monitorowanie karier zawodowych absolwentów szkół wyższych

W ramach reformy szkolnictwa wyższego, w celu zapewnienia lepszego dostosowywania programów kształcenia do potrzeb rynku pracy, w 2011 r. zobowiązano uczelnie do monitorowania karier zawodowych swoich absolwentów. Monitoring taki powinien być przeprowadzony w szczególności po trzech i pięciu latach od dnia ukończenia studiów. Obecnie sposób i metodologia dokonywania takiego monitoringu leży w zakresie autonomii uczelni, umożliwiając wypracowanie przez uczelnie własnego systemu monitorowania losów zawodowych absolwentów dostosowanego do specyfiki kształcenia w danej uczelni. W ramach kompleksowych zmian w ustawie o szkolnictwie wyższym, które weszły w życie od 1 października 2014 r. wprowadzono przepisy umożliwiające stworzenie ogólnopolskiego systemu monitorowania karier zawodowych absolwentów na podstawie danych o absolwentach pochodzących z istniejącego Systemu Informacji o Szkolnictwie Wyższym oraz przekazanych przez ZUS odpersonalizowanych danych jednostkowych ewidencjonowanych na kontach ubezpieczonych i płatników składek.

2.6. Tryb konkursowy.

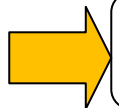
W celu uzyskania większej skuteczności realizacji *Gwarancji dla młodzieży*, poprzez poszerzenie dostępności do wsparcia dla osób młodych, wykorzystane zostają również środki EFS i *Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych* w ramach osi I osoby młode na rynku pracy Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, w tym, w szczególności z wykorzystaniem trybu konkursowego, w którym uczestniczą również partnerzy rynku pracy.

Uruchomione zostają konkursy na szczeblu centralnym i regionalnym w ramach osi I osoby młode na rynku pracy PO WER, na wdrożenie działań wpisujących się w realizację *Gwarancji dla młodzieży*.

W trybie konkursowym, zgodnie z zapisami Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, biorą udział osoby w przedziale wiekowym 15-29 lat.

Zasady konkursowe określone są przez instytucje pełniące funkcję Instytucji Pośredniczącej, czyli Wojewódzkie Urzędy Pracy oraz Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej w ramach dialogu z partnerami rynku pracy. Uzgodnione z partnerami zasady są uszczegółowione na szczeblu regionalnym, w celu uwzględnienia priorytetów lokalnego rynku pracy. Punktem wyjścia do pracy zespołów i określenia zasad konkursów są poniższe założenia.

a) Konkursy na szczeblu centralnym w ramach PO WER:

Projekty konkursowe prowadzone przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej w ramach PO WER

Konkurs Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, jako Instytucji Pośredniczącej realizowany jest w ramach Działania 1.3 *Wsparcie osób młodych znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji* Osi Priorytetowej I *Osoby młode na rynku pracy* PO WER.

Odrębnie należy traktować konkurs, którego celem będzie wyłonienie i wsparcie partnerstw realizujących działania mające na celu poprawę sytuacji osób młodych na rynku pracy, w ramach Działania 2.4 *Modernizacja publicznych i niepublicznych służb zatrudnienia oraz lepsze dostosowanie ich do potrzeb rynku pracy* Osi Priorytetowej II *Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji* PO WER.

Cel konkursu w ramach Działania 1.3 PO WER:

Realizowane działania polegają na wsparciu indywidualnej i kompleksowej aktywizacji zawodowo-edukacyjnej osób młodych (bezrobotnych, biernych zawodowo oraz poszukujących pracy, w tym w szczególności osób niezarejestrowanych w urzędzie pracy) z uwzględnieniem instrumentów i usług rynku pracy przewidzianych do realizacji w osi I osoby młode na rynku pracy PO WER.

Celem konkursu jest zwiększenie możliwości zatrudnienia osób młodych do 29 r. ż. bez pracy, w tym w szczególności osób, które nie uczestniczą w kształceniu i szkoleniu (tzw. młodzież NEET).

Grupy docelowe:

Projekty adresowane są do osób młodych w wieku 15 - 29 lat, w tym niepełnosprawnych, pozostających bez pracy, które nie uczestniczą w kształceniu i szkoleniu - tzw. młodzież NEET z następujących grup docelowych:

- młodzież z pieczy zastępczej opuszczająca pieczę (do roku po opuszczeniu instytucji pieczy):
 - wychowanków pieczy zastępczej powyżej 15 roku życia, którzy po zakończeniu pobytu w instytucjach pieczy zastępczej powrócili do rodzin naturalnych,
 - wychowanków pieczy zastępczej powyżej 18 roku życia, którzy założyli własne gospodarstwo domowe,
 - wychowanków pieczy zastępczej powyżej 18 roku życia, którzy usamodzielniają się i mają trudności ze znalezieniem zatrudnienia po zakończeniu pobytu w instytucjach pieczy zastępczej,
- matki opuszczające pieczę (do roku po opuszczeniu instytucji pieczy),
- absolwenci młodzieżowych ośrodków wychowawczych i młodzieżowych ośrodków socjoterapii (do roku po opuszczeniu),
- absolwenci specjalnych ośrodków szkolno-wychowawczych i specjalnych ośrodków wychowawczych (do roku po opuszczeniu) - specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze oraz specjalne ośrodki wychowawcze są prowadzone dla dzieci i młodzieży,
- matki przebywające w domach samotnej matki,
- osoby młode opuszczające zakłady karne lub areszty śledcze (do roku po opuszczeniu).

Konkurs ten skierowany jest przede wszystkim do osób biernych zawodowo, a osoby objęte wsparciem nie muszą posiadać statusu bezrobotnego tj. nie muszą być zarejestrowane jako bezrobotne w powiatowym urzędzie pracy.

Moment startu dla 4 miesięcy liczony jest od dnia przystąpienia osoby do projektu.

Zakłada się dodatkowe premiowanie projektów wykorzystujących efekty projektów innowacyjnych i/lub współpracy międzynarodowej, zrealizowanych w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013¹⁴. Ponadto, w ramach osi II Efektywne polityki publiczne na rynku pracy, gospodarki i edukacji PO WER ogłoszony został konkurs, którego

¹⁴ Możliwość dodatkowego premiowania projektów wykorzystujących efekty projektów innowacyjnych i/lub współpracy ponadnarodowej PO KLL oraz EQUAL poprzez zastosowanie kryterium premiującego.

celem jest wyłonienie partnerstw, mających za zadanie wypracowanie rekomendacji mających na celu lepsze dopasowanie zakresu i trafności oferty aktywizacyjnej wobec osób młodych, znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy. Rekomendacje będą wskazywać najbardziej skuteczne metody dotarcia do ww. osób młodych.

Zgodnie z zasadą partnerstwa, szczegółowy zakres konkursu jest ustalany w ramach specjalnie powołanego zespołu, w skład którego wchodzi m. in. przedstawiciele partnerów społecznych, organizacji pozarządowych, środowisk naukowych czy samorządów.

Podmioty uprawnione do udziału w konkursie i składania projektów:

- 1) Instytucje rynku pracy zgodnie z art. 6 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy:
 - publiczne służby zatrudnienia,
 - Ochotnicze Hufce Pracy,
 - agencje zatrudnienia,
 - instytucje szkoleniowe,
 - instytucje dialogu społecznego,
 - instytucje partnerstwa lokalnego.
- 2) Jednostki organizacyjne wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2015 r. poz. 332),
- 3) Młodzieżowe ośrodki wychowawcze,
- 4) Młodzieżowe ośrodki socjoterapii,
- 5) Specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze,
- 6) Specjalne ośrodki wychowawcze,
- 7) Domy samotnej matki,
- 8) Centralny Zarząd Służby Więziennej.

W celu wspólnej realizacji projektów mogą być tworzone partnerstwa.

Budżet konkursu i koszty jednostkowe projektów:

Szacuje się, że łączna kwota przeznaczona na finansowanie projektów w ramach konkursów na szczeblu centralnym w ramach osi I PO WER wyniesie 75 mln euro (tj. ok. 313,7 mln zł). Pozwoli to na objęcie wsparciem ok. 23,6 tys. osób w wieku od 15 do 29 roku życia.

W ramach pierwszego ogłoszonego konkursu uśredniony koszt wsparcia na osobę wynosi ok. 17 350 zł, co pozwoli na objęcie wsparciem ok. 2,8 tys. osób.

Konkurs w ramach działania 2.4 PO WER

W ramach tego konkursu możliwe jest wspieranie partnerstw, które wypracują rekomendacje służące poprawie sytuacji osób młodych na rynku pracy.

Aby wsparcie udzielane dla osób młodych udzielane zarówno na poziomie centralnym, jak i regionalnym było jak najbardziej efektywne, a więc prowadziło do zatrudnienia aktywizowanej osoby lub kontynuacji przez nią kształcenia, niezbędne jest odpowiednie zdiagnozowanie potrzeb i potencjałów osoby aktywizowanej przy jednoczesnej rzetelnej analizie potrzeb i możliwości lokalnych pracodawców.

Konieczne jest zatem wypracowanie odpowiednich rekomendacji, które umożliwią docieranie do osób młodych znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji życiowej i zawodowej, które są poza rejestrami PSZ, formułowanie propozycji działań kierowanych do tychże osób oraz rekomendowanie kryteriów wyboru projektów odzwierciedlających potrzeby lokalnych i regionalnych pracodawców oraz możliwości i potencjały osób aktywizowanych.

W ramach konkursu zakłada się, iż dofinansowana zostanie działalność jednego partnerstwa z każdego województwa, a każde partnerstwo wypracuje co najmniej jeden zestaw rekomendacji, który będzie wykorzystany przez instytucje rynku pracy (IRP) przy udzielaniu wsparcia osobom młodym znajdującym się w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy w danym województwie. Rekomendacje powinny uwzględniać kilka perspektyw np.: perspektywę IRP, regionalnych instytucji zajmujących się młodzieżą czy perspektywę pracodawców.

Powyższe może być wypracowane wyłącznie przy zaangażowaniu różnych interesariuszy działających lokalnie i regionalnie w obszarze rynku pracy. A zatem zgodnie z założeniami konkursu do wypracowania rekomendacji zostanie zobowiązane partnerstwo, które składa się łącznie z co najmniej:

- podmiotów zajmujących się problematyką młodzieży,
- IRP,
- instytucji pomocy i integracji społecznej,
- podmiotów funkcjonujących w systemie edukacji,
- pracodawców/organizacji pracodawców.

Niniejszy konkurs powiązany jest z konkursami i naborami wniosków ogłaszanymi w ramach Osi I *Osoby młode na rynku pracy* PO WER na projekty mające na celu wsparcie osób młodych. Odpowiednie rekomendacje umożliwić mają dotarcie do jak najszerzej liczby osób z grupy docelowej Osi I PO WER, którzy znajdują się w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy, w szczególności tych, którzy nie pracują, nie uczestniczą w kształceniu i szkoleniu (tj. osób z kategorii NEET) i nie są zarejestrowani w PUP oraz formułowanie kryteriów w konkursach na aktywizację powyższej grupy docelowej.

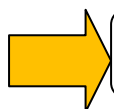
Podmioty uprawnione do udziału w konkursie i składania projektów:

- jednostki samorządu terytorialnego lub ich jednostki organizacyjne
- ogólnopolskie stowarzyszenia lub związki jednostek samorządu terytorialnego

- organizacje pozarządowe, podmioty ekonomii społecznej
- federacje lub związki organizacji pozarządowych i podmiotów ekonomii społecznej
- partnerzy społeczni zgodnie z definicją w PO WER¹⁵.

Kwota środków przeznaczona na dofinansowanie projektów to ok. 8 mln PLN.

b) Konkursy na szczeblu regionalnym w ramach PO WER

Konkursy na szczeblu regionalnym w ramach PO WER

Poza konkursami na szczeblu centralnym, Wojewódzkie Urzędy Pracy w celu zapewnienia jak najszybszego wsparcia osobom młodym, zgodnie z założeniami przyjętymi dla realizacji *Gwarancji dla młodzieży*, organizują konkursy regionalne w ramach osi I osoby młode na rynku pracy PO WER.

Cel Konkursów:

Objęcie osób młodych w wieku 15-29 należących do kategorii NEET lat zindywidualizowanym i kompleksowym wsparciem, adekwatnym do ich sytuacji i potrzeb mającym na celu poprawę ich sytuacji na rynku pracy bądź aktywizację zawodową.

Grupy docelowe:

Projekty adresowane będą do osób młodych należących do kategorii NEET, które nie przekroczyły 30 roku życia, ze szczególnym uwzględnieniem osób młodych biernych zawodowo i niezarejestrowanych jako bezrobotne. Moment startu dla 4 miesięcy będzie liczony od dnia przystąpienia osoby do projektu.

Kierunek wsparcia:

Wsparcie adresowane do osób młodych w ramach konkursów regionalnych ukierunkowane jest m.in. na:

- opracowanie indywidualnego planu działania, który będzie stanowił indywidualny schemat kroków koniecznych do podjęcia w celu poprawy sytuacji danej osoby na rynku pracy,

¹⁵ zgodnie z definicją w PO WER za partnerów społecznych uznaje się reprezentatywne organizacje pracodawców i pracowników w rozumieniu ustawy o Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych i wojewódzkich komisjach dialogu społecznego (Dz. U. z 2001 r., Nr 100, poz. 1080, z późn. zm.) oraz branżowe i regionalne organizacje pracodawców i pracowników w rozumieniu ustawy o organizacjach pracodawców (Dz. U. z 1991 r., Nr 55, poz. 235, z późn. zm.), ustawy o rzemiośle (Dz. U. z 2002 r., Nr 112, poz. 979, z późn. zm.) i ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych (Dz. U. z 2014 r. poz. 167, z późn. zm.).

- doradztwo zawodowe w zakresie wyboru zawodu zgodnego z posiadanymi umiejętnościami i możliwościami, pomoc w planowaniu kariery zawodowej a także bezpośrednią pomoc w znalezieniu pracy,
- wysokiej jakości szkolenia, kursy zawodowe czy studia podyplomowe mające na celu zdobycie przez osoby młode niezbędnych kwalifikacji do wykonywania danego zawodu czy podwyższenie już posiadanych kompetencji,
- staże i praktyki zawodowe u pracodawców służące zdobyciu niezbędnego doświadczenia zawodowego, którego brak jest dużą barierą w znalezieniu pracy,
- dotacje na założenie własnej działalności gospodarczej oraz doradztwo i szkolenia mające na celu zdobycie niezbędnej wiedzy do prowadzenia własnej firmy a także pokrycie kosztów ubezpieczeń społecznych przez określony okres 12 miesięcy.

W ramach tych projektów mogą być realizowane również działania skierowane bezpośrednio do pracodawców, które mają zachęcić ich do zatrudnienia ludzi młodych. Pracodawca, który zdecyduje się zatrudnić osobę młodą będzie mógł liczyć na zwrot części kosztów zatrudnienia takiej osoby oraz otrzyma środki na wyposażenie stanowiska pracy dla takiej osoby.

W przypadku, gdy osobie młodej uda się znaleźć pracę w innej miejscowości i będzie ona chciała ją podjąć, również będzie udzielone dodatkowe wsparcie m.in. w postaci pokrycia kosztów dojazdu do pracy lub wstępnego zagospodarowania w nowym miejscu zamieszkania, m.in. poprzez finansowanie kosztów dojazdu i zapewnienie środków na zamieszkanie.

Podmioty uprawnione do udziału w konkursie i składania projektów:

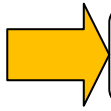
Wnioskodawcą mogą być instytucje rynku pracy zgodnie z art. 6 Ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy czyli: publiczne służby zatrudnienia, Ochotnicze Hufce Pracy, agencje zatrudnienia, instytucje szkoleniowe, instytucje dialogu społecznego (związki zawodowe lub organizacje związków zawodowych, organizacje pracodawców, organizacje bezrobotnych, organizacje pozarządowe jeżeli wśród zadań statutowych znajduje się realizacja zadań w zakresie promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia oraz aktywizacji zawodowej) czy instytucje partnerstwa lokalnego. W celu wspólnej realizacji projektów mogą być tworzone partnerstwa.

Budżet konkursu i koszty jednostkowe projektów:

W zależności od zakresu udzielanego wsparcia koszt jednostkowy udziału uczestnika w projekcie będzie zróżnicowany. Liczba osób zaktywizowanych będzie pochodną kwoty przeznaczonej na tego typu konkursy i średniego kosztu jednostkowego udziału w projektach.

Przy założeniu, że na tego typu konkursy przeznaczone zostałyby ok. 1 237 mln zł, do roku 2021 udział w projektach wzięłoby ok. 70,5 tys. młodych. osób

2.7. Wsparcie przedsiębiorczości ludzi młodych.

Pożyczki udzielane za pośrednictwem Banku Gospodarstwa Krajowego

Podstawowym narzędziem wspierania przedsiębiorczości osób młodych są dotacje na podjęcie działalności gospodarczej oferowane przez urzędy pracy. Tym niemniej, w ramach poszerzania oferty w zakresie przedsiębiorczości dla młodzieży, w drugiej połowie 2013 r. ruszył pilotażowy program "Pierwszy biznes - Wsparcie w starcie", polegający na udzielaniu pożyczek za pośrednictwem Banku Gospodarstwa Krajowego młodym bezrobotnym na uruchomienie działalności gospodarczej, który obejmował osoby do 29 roku życia.

Uczestnicy programu mogli również skorzystać z dodatkowej pożyczki przeznaczonej na utworzenie stanowiska pracy dla bezrobotnego w tym dla bezrobotnego skierowanego przez powiatowy urząd pracy. W ramach programu zawierane były umowy z Bankiem Gospodarstwa Krajowego.

Program pilotażowy od połowy czerwca 2013 r. był realizowany w województwach: małopolskim, świętokrzyskim i mazowieckim. Funkcjonował on w oparciu o środki (21,5 mln zł) pochodzące z prywatyzacji przeznaczane na finansowanie zadań ministra właściwego do spraw pracy na rzecz przeciwdziałania bezrobociu.

Nowelizacja ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy uregulowała nowy instrument rynku pracy jakim jest pożyczka na podjęcie działalności gospodarczej oraz na utworzenie stanowiska pracy dla bezrobotnego, w tym bezrobotnego skierowanego przez powiatowy urząd pracy. W 2014 roku została zawarta umowa między Ministrem Pracy i Polityki Społecznej oraz Prezesem Banku Gospodarstwa Krajowego o podjęciu współpracy w zakresie realizacji pożyczkowego programu pn. „Pierwszy biznes – Wsparcie w starcie II” polegającego na udzielaniu na warunkach preferencyjnych pożyczek przeznaczonych na podjęcie działalności gospodarczej oraz pożyczek na utworzenie stanowisk pracy dla bezrobotnych, w tym bezrobotnych skierowanych przez powiatowe urzędy pracy oraz na świadczeniu usług doradczych i szkoleniowych skierowanych do osób, którym udzielono pożyczki na podjęcie działalności gospodarczej. Program ma charakter ogólnopolski. Do dyspozycji Programu „Pierwszy biznes – Wsparcie w starcie II” zostały postawione środki Funduszu Pracy w wysokości 143 mln zł. Istnieje możliwość zwiększenia do roku 2021 puli środków w zależności od potrzeb i wykorzystania.

Charakterystyka pożyczek na rozpoczęcie działalności gospodarczej w ramach programu "Pierwszy biznes - Wsparcie w starcie":

- ➔ Preferencyjne oprocentowanie, ustalone na poziomie 0,25 stopy redyskonta weksli NBP
- ➔ Wysokość do 20-krotności przeciętnego wynagrodzenia
- ➔ Długi okres spłaty – do 7 lat
- ➔ Możliwość uzyskania rocznej karencji w spłacie kapitału
- ➔ Brak opłat i prowizji z tytułu udzielenia i obsługi pożyczek

Charakterystyka pożyczki na utworzenie stanowiska pracy dla bezrobotnego (pożyczka uzupełniająca), w tym bezrobotnego skierowanego przez powiatowy urząd pracy:

- ➔ Wartość pożyczki: do 6-krotności przeciętnego wynagrodzenia
- ➔ Oprocentowanie: na poziomie 0,25 stopy redyskonta weksli NBP
- ➔ Miesięczne spłaty w terminach wynikających z harmonogramu pożyczki na podjęcie działalności gospodarczej
- ➔ Rozliczenie pożyczki na podstawie opłaconych faktur dotyczących wydatków na utworzenie stanowiska pracy
- ➔ Udzielana po pierwszym roku działalności podjętej przez pożyczkobiorcę
- ➔ Możliwość umorzenia pozostałej do spłaty kwoty kapitału pożyczki na utworzenie stanowiska pracy, jeśli utworzone stanowisko pracy dla osoby bezrobotnej utrzymane zostało przez minimum 1 rok, a spłaty pożyczki realizowane są zgodnie

W ramach *Gwarancji dla młodzieży* realizowane są pożyczki na podjęcie działalności gospodarczej na zasadach określonych w znowelizowanej ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

W ramach *Gwarancji dla młodzieży* o pożyczkę na podjęcie działalności gospodarczej może ubiegać się bezrobotna młodzież oraz poszukujący pracy absolwenci szkół i uczelni w okresie 48 miesięcy od dnia ukończenia szkoły lub uzyskania tytułu zawodowego, w wieku 18-29 lat. Pożyczka może zostać udzielona osobom nieprowadzącym działalności gospodarczej w okresie 12 miesięcy przed złożeniem wniosku o udzielenie pożyczki, jak również niezatrudnionym oraz niewykonującym innej pracy zarobkowej.

Pożyczka na podjęcie działalności gospodarczej jest udzielana do wysokości 20-krotnego przeciętnego wynagrodzenia i będzie podlegała oprocentowaniu na zasadach preferencyjnych. Oprocentowanie pożyczki wynosi, w skali roku, 0,25 stopy redyskonta weksli przyjmowanych przez Narodowy Bank Polski. Okres spłaty pożyczki wynosi 7 lat, z możliwością skorzystania z 12-miesięcznego okresu karencji w jej spłacie.

Wsparcie w formie pożyczki na podjęcie działalności gospodarczej stanowi pomoc *de minimis* i jest udzielane zgodnie z warunkami dopuszczalności tej pomocy.

2.8. Wsparcie mobilności zawodowej młodzieży.

➤ Wsparcie mobilności wewnętrznej:

Wsparciu mobilności wewnętrznej, od momentu wejścia w życie nowelizacji ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy w maju 2014 r., służą opisane wcześniej w rozdziale 2.5.:

- bon na zasiedlenie,
- grant na telepracę.

➤ Wsparcie mobilności w ramach Unii Europejskiej:

Dostęp do ofert pracy z krajów Unii Europejskiej/Europejskiego Obszaru Gospodarczego zapewnia europejski portal Mobilności Zawodowej EURES. Proces wymiany ofert pracy na portalu pracy jest rozwijany. Ważną ogólnoeuropejską inicjatywą jest reforma tego narzędzia. Wspólna platforma informatyczna EURES prowadzona przez Komisję Europejską ma prezentować wszystkie oferty pracy urzędów pracy Unii Europejskiej, podmiotów akredytowanych oraz CV osób zainteresowanych pracą za granicą. Planuje się także, że platforma będzie zawierać informacje o stażach i praktykach zawodowych dostępnych w Unii Europejskiej.

Wojewódzkie i powiatowe urzędy pracy upowszechniają informację o możliwościach podejmowania praktyk i staży za granicą w UE przez absolwentów szkół wyższych oraz młodzieży szkół średnich w ramach wybranych programów Komisji Europejskiej oraz ofert pracy i staży otrzymywanych od partnerów – doradców EURES z krajów Unii Europejskiej/Europejskiego Obszaru Gospodarczego.

Kontynuowane są programy praktyk za granicą dla polskiej młodzieży (m.in. projekt „Praktyki w Austrii dla najlepszych” w ramach współpracy EURES z Dolnośląskiego WUP i Austrii oraz austriackich pracodawców i szkół zawodowych kształcących w branży hotelarsko – gastronomicznej).

Organizowane są spotkania informacyjne (np. „Po pracy o pracy”, „Bezpieczny wyjazd – Bezpieczny powrót”), punkty konsultacyjne, spotkania informacyjno - warsztatowe, targi i giełdy pracy, również w formie wirtualnej. Podczas ww. wydarzeń omawiane zostają kwestie, m.in., możliwości jakie daje mobilność na europejskim rynku pracy, korzystanie z portalu EURES, zasad uznawania kwalifikacji zawodowych, pisanie CV i listów motywacyjnych, informacji nt. koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, itp. Podczas targów pracy udostępniane będą oferty pracy oraz przeprowadzane rozmowy rekrutacyjne z pracodawcami z krajów UE/EOG z wybranymi kandydatami.

Kontynuowana jest organizacja europejskich targów pracy, europejskich dni informacyjno - rekrutacyjnych, europejskich targów przedsiębiorczości, pracy i edukacji, europejskich targów pracy i informacji, itp. Do udziału w ww. wydarzeniach zapraszani są pracodawcy krajowi oraz z krajów Unii Europejskiej/Europejskiego Obszaru Gospodarczego, przedstawiciele sieci UE, przedstawiciele: instytucji szkoleniowych, wspierających przedsiębiorczość, instytucji zajmujących się m.in. prawami pracowniczymi, zabezpieczeniem społecznym, instytucji zaangażowanych w problematykę mobilności zawodowej i geograficznej. W ramach targów prezentowany jest wachlarz usług świadczonych przez sieć EURES, organizowane są rozmowy kwalifikacyjne z kandydatami do pracy za granicą, konsultacje nt. warunków życia i pracy w wybranych krajach UE/EOG, sposobów poszukiwania zatrudnienia oraz sporządzania dokumentów aplikacyjnych, zakładania własnej działalności gospodarczej.

W ramach świadczenia usług poradnictwa zawodowego, poradnictwa grupowego, zajęć aktywizacyjnych, spotkań organizowanych przez inne organizacje oraz spotkań z zainteresowanymi, przekazywana jest informacja nt. usług sieci EURES etc. się także z wykorzystaniem m.in. nowoczesnych narzędzi komunikacyjnych (np. SKYPE, e-mail, You Tube, czat).

Powyższe działania realizowane są głównie przez wojewódzkie urzędy pracy i są dostępne dla wszystkich zainteresowanych podjęciem pracy za granicą.

3. Finansowanie *Gwarancji dla młodzieży*.

3.1. *Inicjatywa na rzecz zatrudnienia młodych jako wsparcie finansowe wdrożenia Gwarancji dla młodzieży.*

Na początku 2013 r. Komisja Europejska (KE) uzupełniła swoją propozycję dotyczącą Gwarancji dla Młodzieży o ***Inicjatywę na rzecz zatrudnienia ludzi młodych (Youth Employment Initiative)***¹⁶. Stanowi ona finansowe uzupełnienie dla projektu *Gwarancji dla Młodzieży* i wzmacnia wsparcie udzielane za pośrednictwem funduszy strukturalnych UE. *Inicjatywa* skierowana została do regionów, w których poziom bezrobocia osób w wieku od 15 do 24 lat przekraczał na koniec 2012 r. 25%. W jej ramach na lata 2014-2020 przewidywano wsparcie na poziomie 6 mld EUR.

Na kwotę tą składają się w równych udziałach specjalnie na ten cel alokowane środki Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) oraz środki ze szczególnego przydziału na tę inicjatywę w ramach zasobów dla spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej. Środki te kierowane są do regionów (poziom NUTS 2), w których poziom bezrobocia osób w wieku od 15 do 24 lat przekraczał w grudniu 2012 r. 25%. Co istotne, środki te mogą być adresowane także na działania aktywizacyjne wobec osób z grupy wiekowej 25-29 lat. *Inicjatywa* przewidywała także możliwość alokowania do 10% środków na wsparcie młodzieży w podregionach NUTS-3 notujących szczególnie wysokie stopy bezrobocia młodzieży, a znajdujące się w niekwalifikujących się regionach.

Spośród 270 europejskich jednostek klasyfikacyjnych wyróżnionych do celów statystycznych na poziomie NUTS2, w 92 z nich stopa bezrobocia wśród osób młodych (kategoria wieku od 15 do 24 lat) w roku 2012 przekroczyła 25%. Najwięcej regionów, które zostały objęte wsparciem znajduje się w Hiszpanii, Grecji oraz we Włoszech.

3.2. Wysokość środków według źródeł w Polsce.

Gwarancje dla młodzieży realizowane są zarówno ze środków krajowych, jak i przy udziale środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej w ramach EFS oraz *Inicjatywy na rzecz zatrudnienia osób młodych*.

Działania na rzecz osób młodych realizowane są w urzędach pracy w ramach środków Funduszu Pracy przeznaczonych na aktywizację bezrobotnych (szacuje się, że będzie to średniorocznie kwota ok. 1,8 mld zł) oraz przez Ochotnicze Hufce Pracy w ramach środków budżetowych na realizację zadań ustawowych (szacuje się, że będzie to średniorocznie kwota ok. 52 mln zł).

¹⁶ Komunikat KE: *Inicjatywa na rzecz zatrudnienia ludzi młodych* (COM(2013) 144) wraz z towarzyszącymi jej dokumentami stanowiącymi wnioski zmian wniosków Komisji dotyczących rozporządzeń Rady nr 1081/2006 oraz 1083/2006 (COM(2013) 145 i COM((2013) 146).

Środki z budżetu UE na realizację *Gwarancji dla młodzieży* - w odniesieniu do młodych poniżej 29 roku życia – pochodzą z Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój w okresie programowania 2014-2020 w ramach którego wspierane będą osoby młode we wszystkich województwach, także w ramach działań realizowanych w PO WER przez MPiPS, zarówno tych objętych *Inicjatywą*, jak i tych, które nie są beneficjentami środków w ramach *Inicjatywy*. Na działania te zaplanowano kwotę 2,035 mld EUR, w tym: 550 mln EUR z *Inicjatywy*. Przyjęto, że działania prowadzone przez Ochotnicze Hufce Pracy polegające na wsparciu standardowym są finansowane z Funduszu Pracy i budżetu państwa. Działania pogłębione i kompleksowe są dodatkowo finansowane z PO WER i *Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych*.

Szczegółowe rozwinięcie kwestii finansowania poszczególnych działań przedstawione zostało w tabelach nr 4 i 5 w końcowej części dokumentu.

4. System monitorowania i ewaluacji realizacji *Gwarancji dla młodzieży* w Polsce.

Głównym celem realizacji działań określonych w *Gwarancjach dla młodzieży* jest poprawa sytuacji młodych ludzi na rynku pracy i to zarówno tych zarejestrowanych w urzędach pracy jako bezrobotne, jak również i biernych zawodowo, które mogłyby na rynek powrócić.

Koordinacja procesu monitorowania prowadzona jest przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, przy istotnym zaangażowaniu wszystkich partnerów włączonych w realizację *Gwarancji*. Partnerzy zobligowani są do dostarczania wiarygodnych i wyczerpujących danych w zakresie i terminach określonych przez krajowego koordynatora realizacji *Gwarancji dla młodzieży*. Spośród partnerów: OHP dostarcza dane nt. projektów przez siebie realizowanych, Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju informacji nt. działań prowadzonych ze środków EFS wraz z ich ewaluacją, w tym nt. konkursów realizowanych w ramach PO WER, a Bank Gospodarstwa Krajowego nt. pożyczek. MPiPS jako koordynator gromadzi i scala wszystkie dane przekazywane przez zobligowane do ich pozyskiwania podmioty. Na tej podstawie monitorowane są zachodzące zmiany i przygotowywane będą analizy postępów realizacji.

W monitorowaniu uwzględniona jest zarówno analiza zmian głównych wskaźników makroekonomicznych opisujących sytuację osób z grupy NEET na rynku pracy, jak i analiza wszystkich innych przedsięwzięć dotyczących uczestników działań określonych w *Gwarancjach dla młodzieży*. Badane są rezultaty odnośnie do statusu uczestników w określonym czasie po zakończeniu tych działań.

Informacje uzyskane z monitoringu zarówno kluczowych wskaźników, jak i analizy danych dotyczących skuteczności prowadzonych działań umożliwiają sukcesywną weryfikację zasadności i kierunków podejmowanych działań oraz umożliwią ewentualne zmiany w tym zakresie.

Kluczowe wskaźniki monitorujące rezultaty Gwarancji dla młodzieży:

I. Na podstawie Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności:

- współczynnik aktywności zawodowej osób w wieku 15 - 24 lata i 25-29 lat;
- wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 15 - 24 lata i 25-29 lat;
- stopa bezrobocia osób w wieku 15 - 24 lata i 25-29 lat;
- wskaźnik NEET osób w wieku 15 - 24 lata i 25-29 lat;
- odsetek bezrobotnych w wieku 15 - 24 lata oraz w wieku 25-29 lat wg BAEL w ogólnej liczbie ludności w danej grupie wiekowej;

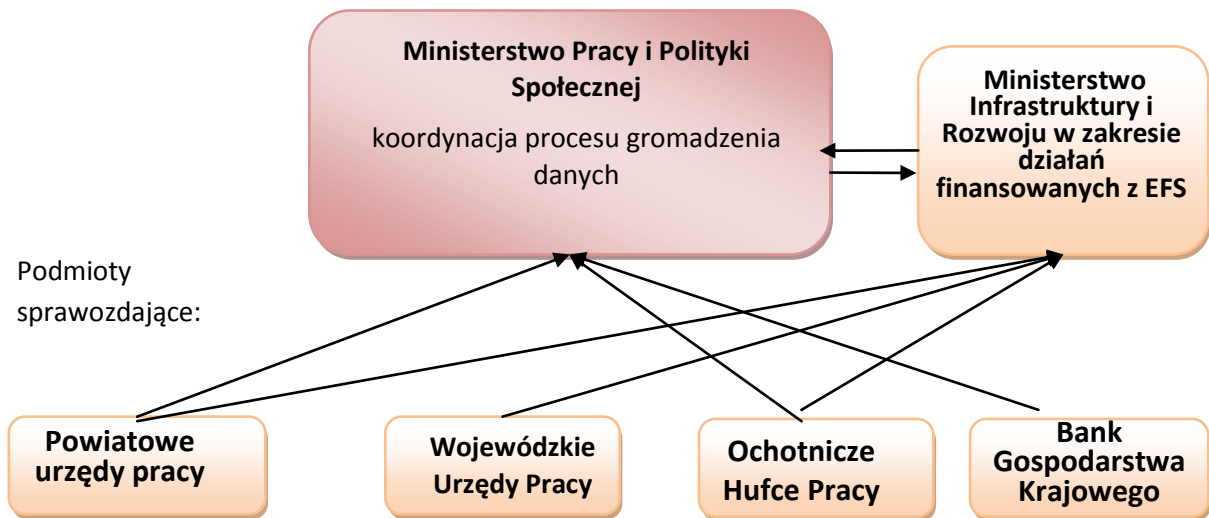
II. Na podstawie statystyki bezrobocia rejestrowanego:

- odsetek osób do 25 roku życia i odsetek osób w wieku 25-29 lat w ogólnej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych;
- odsetek osób do 25 roku życia i odsetek osób w wieku 25-29 lat objętych aktywnymi programami rynku pracy w ogólnej liczbie uczestników aktywnych form;
- procentowa zmiana liczby bezrobotnych do 25 roku życia i procentowa zmiana liczby bezrobotnych w wieku 25-29 lat w relacji do zmiany ogólnej liczby bezrobotnych;
- średni czas pozostawania bez pracy osób do 25 roku życia i osób w wieku 25-29 lat.

Dane powyższe analizowane są przede wszystkim na poziomie krajowym, ale z uwzględnieniem regionalnego zróżnicowania. Ponadto Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju we współpracy z Głównym Urzędem Statystycznym przygotowuje pracę badawczą pn. „Rozszerzenie Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (wybrane wskaźniki „Europa 2020” oraz wskaźnik NEET na poziomie województw NTS 2, podstawowe agregacje z zakresu rynku pracy na podregiony NTS 3, miasta wojewódzkie, grupy podregionów NTS 3)”, która ma być realizowana w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2007-2013. W ramach badania planowane jest oszacowanie populacji osób młodych należących do kategorii NEET w układzie wojewódzkim. Wyniki pracy badawczej będą znane do końca 2015 r.

Docelowo planowane działania powinny przyczynić się do poprawy niekorzystnych wartości ww. wskaźników opisujących sytuację osób młodych na rynku pracy, choć w tym wypadku istotny wpływ na osiągnięte rezultaty może mieć sytuacja gospodarcza. Ostatnie dane oraz prognozy są dość optymistyczne. O ile w 2012 r. w kolejnych kwartałach wzrost PKB był coraz niższy, to w kolejnym roku z kwartału na kwartał tempo wzrostu gospodarczego wyraźnie się poprawiało. W I kwartale 2013 r. wzrost PKB wyniósł zaledwie 0,5%, a w IV kwartale wynosił już 2,7%.

Schemat gromadzenia danych do monitoringu:

Z uwagi na fakt, że podmioty zaangażowane w działania nie zostały powołane wyłącznie do realizacji Planu *Gwarancji dla młodzieży*, a od lat realizują one różnego rodzaju usługi na rynku pracy jest prowadzona odrębna statystyka uczestników projektu.

Gromadzone są dane dotyczące:

- ✓ statusu osoby przed objęciem *Gwarancjami dla młodzieży*:
 - osoba bezrobotna (w tym bezrobotny zarejestrowany lub nie w urzędzie pracy), w tym osoba długotrwale bezrobotna¹⁷,
 - osoba bierna zawodowo, w tym osoba bierna zawodowo nieuczestnicząca w kształceniu lub szkoleniu,
 - osoba pracująca;
- ✓ płci;
- ✓ wieku;
- ✓ wykształcenia wg poziomów ISCED (podstawowe, gimnazjalne, ponadgimnazjalne, policealne, wyższe);
- ✓ daty rejestracji/zgłoszenia do projektu;
- ✓ daty profilowania w przypadku zarejestrowanych bezrobotnych;
- ✓ daty przedstawienia i rodzaju propozycji pomocy;
- ✓ czasu pozostawania bez pracy od momentu zarejestrowania/ przystąpienia do projektu do momentu otrzymania propozycji objęcia działaniami w ramach *Gwarancji dla młodzieży*;

¹⁷ Definicja pojęcia „długotrwale bezrobotny” różni się w zależności od wieku: (1) Młodzież (w wieku poniżej 25 lat) – osoby bezrobotne nieprzerwanie przez okres ponad 6 miesięcy (>6 miesięcy), (2) Dorośli (w wieku 25 lat lub więcej) – osoby bezrobotne nieprzerwanie przez okres ponad 12 miesięcy (>12 miesięcy).

- ✓ powodów nie przedstawienia propozycji pomocy w ciągu 4 miesięcy od zgłoszenia do projektu/zarejestrowania w urzędzie pracy
- ✓ daty przyjęcia /odmowy objęcia pomocą oraz przerwania działań;
- ✓ zaoferowanej formy/form pomocy (z wyszczególnieniem oferty pracy niesubsydiowanej i subsydiowanej, stażu, przygotowania zawodowego dorosłych i szkoleń, itd.);
- ✓ okresu uczestnictwa w działaniach projektu;
- ✓ daty zakończenia działań;
- ✓ daty wyrejestrowania z ewidencji i powodu wyrejestrowania bezrobotnych i powodu wyrejestrowania w przypadku zarejestrowanych bezrobotnych;

Na potrzeby **monitorowania projektów współfinansowanych ze środków EFS** (w szczególności *Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych*, skierowanej do osób poniżej 30 roku życia, zgodnie z zapisami rozporządzenia nr 1304/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r.), gromadzone są dane dotyczące:

- ✓ daty rozpoczęcia i zakończenia udziału w projekcie;
- ✓ sytuacji gospodarstwa domowego, z którego pochodzi uczestnik: osoba żyjąca w gospodarstwie domowym bez osób pracujących (w tym z dziećmi pozostającymi na utrzymaniu¹⁸), osoba żyjąca w gospodarstwie składającym się z jednej osoby dorosłej i dzieci pozostających na utrzymaniu¹⁹;
- ✓ przynależności do mniejszości narodowej, faktu bycia migrantem lub osobą obcego pochodzenia;
- ✓ niepełnosprawności;
- ✓ bezdomności i zagrożenia
- ✓ statusu (sytuacji) osoby w momencie zakończenia udziału w projekcie:
 - osoba poszukująca pracy,
 - osoba pracująca,
 - osoba podjęła kształcenie lub szkolenie,
 - osoba uzyskała kwalifikacje,
 - osoba nabyła kompetencje,
 - osoba otrzymała ofertę pracy²⁰,
 - osoba otrzymała ofertę ustawicznego kształcenia,

¹⁸ Dzieci pozostające na utrzymaniu to osoby poniżej 17 lat oraz osoby w wieku 17-24 lata, które są ekonomicznie zależne od rodziców.

¹⁹ J.w.

²⁰ Dane dotyczące otrzymania oferty (pracy, stażu, etc.) są monitorowane wyłącznie w projektach realizowanych w ramach YEI.

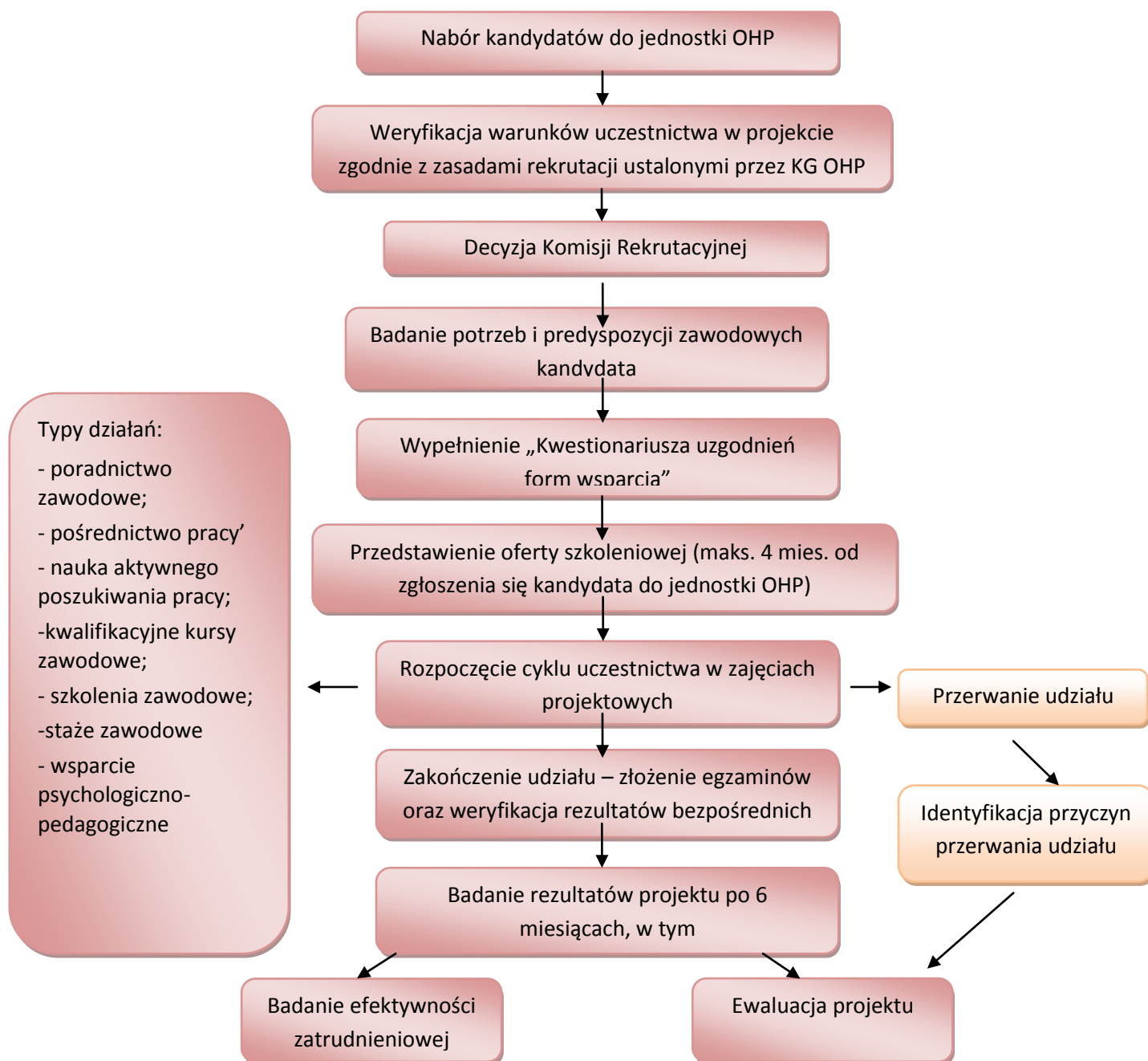
- o osoba otrzymała ofertę przygotowania zawodowego,
- o osoba otrzymała ofertę stażu.

Monitorowanie realizacji ***Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych*** w Polsce oraz wsparcia osób młodych w PO WER jest prowadzone zgodnie z zasadami monitorowania EFS określonymi w rozporządzeniach wspólnotowych, Wytycznych Komisji Europejskiej w zakresie monitorowania i ewaluacji Europejskiego Funduszu Społecznego w latach 2014-2020 oraz wytycznych MIIIR w zakresie monitorowania postępu rzeczowego realizacji programów operacyjnych na lata 2014-2020, regulujących kwestie horyzontalne związane z monitorowaniem *Inicjatywy* i projektów współfinansowanych z EFS.

Monitorowanie realizacji wsparcia na rzecz osób młodych w ramach *Inicjatywy* jest prowadzone z wykorzystaniem wspólnych wskaźników produktu wskazanych w rozporządzeniu Komisji Europejskiej nr 1304/2013 w sprawie EFS oraz zdefiniowanych w Wytycznych KE dot. monitorowania i ewaluacji EFS 2014-2020. Ponadto, realizacja *Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych* wiąże się z obowiązkiem monitorowania dodatkowych wskaźników zdefiniowanych w załączniku II do ww. rozporządzenia dot. EFS, odnoszących się do osób poniżej 30 roku życia wspartych w ramach *Inicjatywy*.

Zgodnie z zapisami art. 50 Rozporządzenia (UE) nr 1303/2013 oraz Rozdział IV Rozporządzenia (UE) nr 1304/2013 państwa członkowskie wdrażające *Inicjatywę na rzecz ludzi młodych (YEI)*, wchodzącą w skład *Gwarancji na rzecz młodzieży* zobowiązane są do sprawozdawania m. in. w zakresie wskaźników przedstawiających sytuację osób obejmowanych wsparciem w ramach *Inicjatywy* w odroczonej perspektywie czasu (np. w 6 miesięcy po zakończeniu udziału we wsparciu). Wartości przedmiotowych wskaźników określone są za pomocą badań ewaluacyjnych lub na podstawie danych administracyjnych.. Instytucja Zarządzająca Programem Operacyjnym Wiedza Edukacja Rozwój szacuje wartości wskaźników określonych dla *Inicjatywy na rzecz zatrudnienia osób młodych* co roku (tj.: liczba osób biorących udział w kształceniu ustawicznym, programach szkoleniowych prowadzących do uzyskania kwalifikacji, przygotowaniu zawodowym lub stażu sześć miesięcy po opuszczeniu programu, liczba osób pracujących 6 miesięcy po opuszczeniu programu oraz liczba osób prowadzących działalność na własny rachunek sześć miesięcy po opuszczeniu programu). Wspólne wskaźniki kluczowe dla pozostałych osób młodych wspartych w programie (tj.: liczba osób poniżej 30 lat, pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek sześć miesięcy po opuszczeniu programu oraz liczba osób w niekorzystnej sytuacji społecznej, pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, sześć miesięcy po opuszczeniu programu) są szacowane czterokrotnie w całym okresie programowania. Ponadto dwukrotnie w okresie programowania, Instytucja Zarządzająca PO WER zrealizuje ewaluację tematyczną, której przedmiotem będzie zarówno skuteczność jak i trafność otrzymanego wsparcia, a także ocena jakości miejsc i ofert pracy uzyskanych w wyniku aktywizacji zawodowej osób młodych, wspartych w ramach *Inicjatywy*.

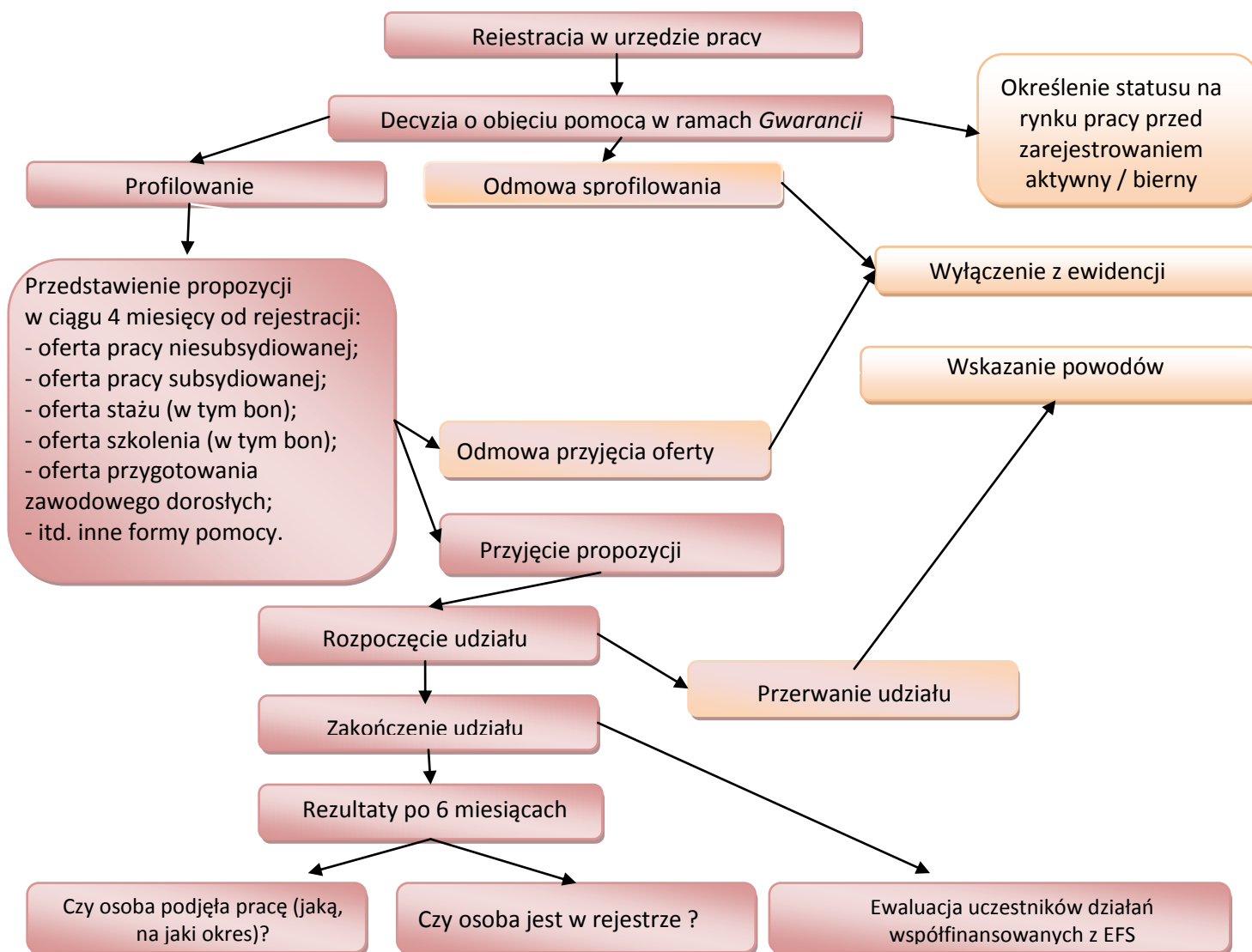
Schemat monitorowania wsparcia udzielanego uczestnikom projektów OHP z grupy NEET realizowanych w ramach *Gwarancji dla Młodzieży*:

Monitoring projektu i uczestników w przypadku przedsięwzięć realizowanych przez Ochołnicze Hufce Pracy jest ściśle związany ze strukturą organizacyjną OHP. Koordynatorzy lokalni projektów realizowanych przez OHP w ramach *Gwarancji dla młodzieży* oraz opiekunowie grup stanowiący personel zarządzający projektów wdrażanych w ramach *Gwarancji* – oprócz wskaźników określonych we wniosku o dofinansowanie oraz - w przypadku projektów EFS - wskaźników wspólnych określonych w rozporządzeniu 1304/2013 - monitorują na bieżąco realizację poszczególnych zadań projektowych, w tym zajęć dydaktycznych z młodzieżą, frekwencją na szkoleniach (listy obecności), postępy

uczestników oraz jakość świadczonych usług szkoleniowych. Przykładowo, w przypadku przedłużającej się nieobecności uczestnika na zajęciach nawiązywany jest kontakt telefoniczny lub bezpośredni z tymi osobami (m. in. wizyty domowe w celu motywowania uczestników do kontynuacji udziału w formach wsparcia). Ponadto, koordynatorzy wojewódzcy na bieżąco kontrolują czy projekt w jednostkach terenowych jest realizowany zgodnie z harmonogramem oraz czy płatności są realizowane zgodnie z preliminarzami wydatków. Wszystkie uchybienia i wątpliwości są niezwłocznie zgłaszane do KG OHP, gdzie inicjowane są programy działań naprawczych. Do monitorowania projektu służą m.in. takie narzędzia jak: sprawozdanie z postępowania kontrolnego, protokół kontroli, listy obecności, dzienniki zajęć, arkusze kontrolne zajęć szkoleniowych, tabele monitorujące, część sprawozdawcza wniosku o płatność.

Schemat monitorowania procesu pomocy zarejestrowanym w urzędzie pracy bezrobotnym w wieku 18-29 lat:

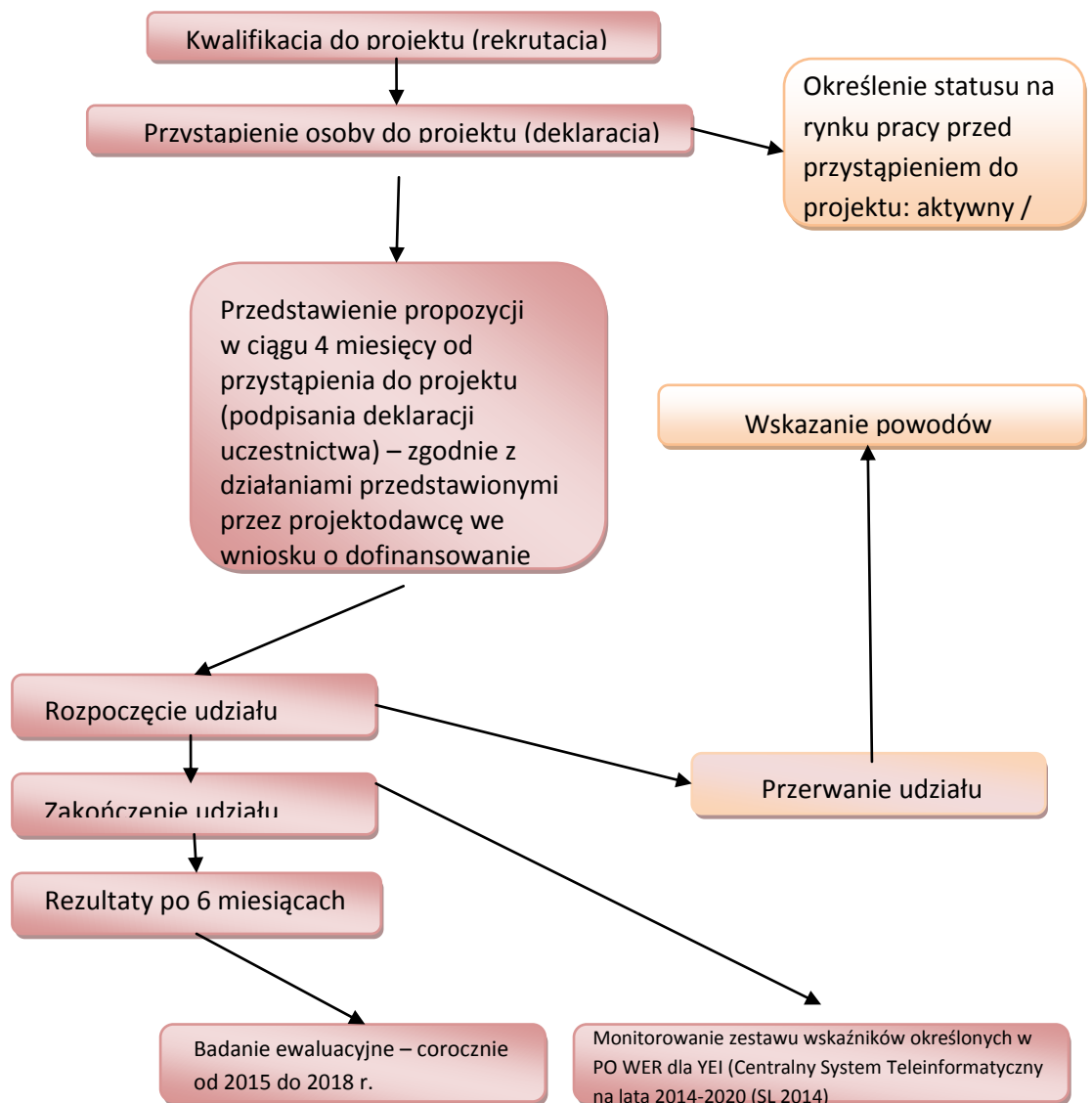

Zakładane jest dokonywanie przeglądu wskaźników makroekonomicznych i prowadzenie monitoringu uczestników działań raz w roku, w II kwartale po zakończeniu roku sprawozdawczego.

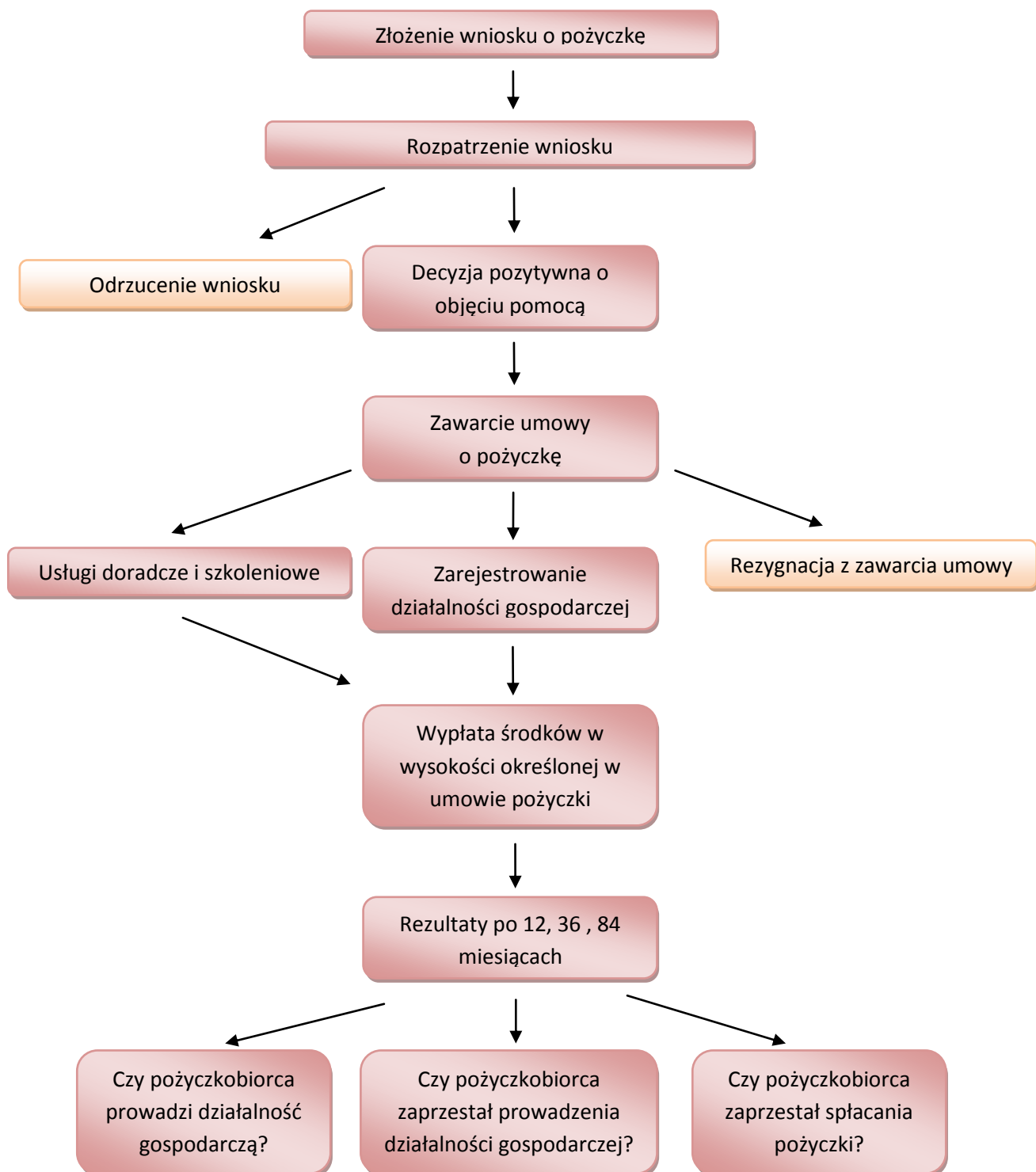
Ponadto sprawdzane jest po 6 miesiącach od ukończenia działania czy osoba nadal jest zarejestrowana w ewidencji bezrobotnych, czy w międzyczasie była wyłączana z powodu podjęcia pracy (subsydiowanej lub niesubsydiowanej) lub działalności na własny rachunek i jaki był okres od wyłączenia z powodu podjęcia pracy/działalności gosp. do ponownej rejestracji w urzędzie pracy. Na podstawie tych danych określone zostają dwa wskaźniki:

- % osób, które po zakończeniu działania nie są zarejestrowane w urzędzie pracy (domniemanie zatrudnienia);
- % osób, które podjęły pracę w ciągu 6 miesięcy po zakończeniu działania

Schemat monitorowania procesu pomocy osobom z grupy NEET w formie konkursów na poziomie centralnym i regionalnym:

**Schemat monitorowania procesu pomocy w formie pożyczki
na podjęcie działalności gospodarczej (BGK):**

Zakłada się prowadzenie monitoringu programu pożyczkowego. Planuje się sprawdzanie rezultatów:

- po 12 miesiącach. Zaprzestanie prowadzenia działalności gospodarczej przed upływem wymaganego okresu 12 miesięcy skutkuje zwrotem przyznanej pożyczki wraz z odsetkami ustawowymi naliczonymi od dnia otrzymania pożyczki.
- po 36 miesiącach. Zaprzestanie prowadzenia działalności gospodarczej w okresie od 12 do 36 miesięcy prowadzenie działalności spowoduje podwyższenie oprocentowania spłaty pozostałej kwoty pożyczki. Dalsza spłata pożyczki będzie dokonywana wraz z odsetkami równymi stopie referencyjnej.
- po 84 miesiącach. Jest to maksymalny okres, w trakcie którego powinna nastąpić spłata otrzymanej pożyczki.

Co przewiduje UE w zakresie monitorowania *Gwarancji dla młodzieży*?

Na szczeblu europejskim regularne coroczne monitorowanie postępu w realizacji *Gwarancji dla młodzieży* prowadzi Komisja Europejska. Po przeprowadzonym jesienią 2014 wstępnym badaniu wdrażania *Gwarancji* i dopracowaniu metodologii zbierania danych, od 2015 r. prowadzone jest w cyklu rocznym zbieranie danych na temat postępu w realizacji *Gwarancji dla młodzieży*. Prezentacja oficjalnych danych za rok 2014 planowana jest na styczeń 2016 r.

Zaangażowanie przedstawicieli młodzieży w monitorowanie *Gwarancji* w Polsce

24 lipca 2015 r. podpisane zostało przez Ministra Pracy i Polityki Społecznej zarządzenie nr 26 powołujące Zespół monitorujący *Gwarancje dla młodzieży*, a tym samym formalizujące współpracę Ministerstwa z organizacjami młodzieżowymi i młodzieżowymi strukturami partnerów społecznych. Do zadań Zespołu należy opiniowanie działań podejmowanych w ramach realizacji *Gwarancji*, a także sprawozdań z realizacji tej inicjatywy oraz proponowanie nowych rozwiązań. Dodatkowo, Zespół ma za zadanie upowszechniać i promować działania w ramach *Gwarancji dla młodzieży*. Pierwsze spotkanie zespołu miało miejsce 16 września 2015 r.

5. Zestawienie tabelaryczne systemu realizacji *Gwarancji dla młodzieży*.

Tabele:

1. Główne organizacje, które będą wspierać i realizować system *Gwarancji dla młodzieży*.
2. Kluczowe reformy i inicjatywy w celu zapewnienia wczesnej interwencji i aktywizacji.
3. Kluczowe reformy i inicjatywy w celu umożliwienia integracji na rynku pracy.
4. Szacunkowy plan finansowania realizacji *Gwarancji dla młodzieży* w Polsce.
5. Szczegółowy wykaz działań w ramach realizacji *Gwarancji dla młodzieży* w Polsce z uwzględnieniem przeznaczonych środków i zakładanej liczby uczestników.

Tabela 1: Główne organizacje, które będą wspierać i realizować system *Gwarancji dla młodzieży*.

Nazwa organizacji	Typ organizacji	Poziom odpowiedzialność	Rola w realizacji program <i>Gwarancji dla młodzieży</i>	Zapewnienie sukcesu partnerstwa
MPiPS	Instytucja publiczna	Krajowy	<ul style="list-style-type: none"> – określa priorytety, uwzględniając ich komplementarny charakter wobec celów dotyczących zatrudniania młodych zawartych w rządowych dokumentach strategiczno-programowych, – wskazuje ramowy zakres działań do realizacji w ramach <i>Gwarancji dla młodzieży</i>, – sprawuje nadzór merytoryczny nad przebiegiem realizacji <i>Gwarancji dla młodzieży</i>, – prowadzi sprawozdawczość opartą na statystyce publicznej z wdrożenia <i>Gwarancji dla młodzieży</i> – nadzoruje realizację działań prowadzonych przez BGK i OHP w ramach <i>Gwarancji dla młodzieży</i>, – realizuje działania związane z wdrażaniem projektów konkursowych na szczeblu centralnym. 	<ul style="list-style-type: none"> • Funkcjonowanie grupy roboczej, Komitetu Monitorującego w ramach PO WER. • Pełnienie przez ministra właściwego do spraw pracy roli koordynatora publicznych służb zatrudnienia. • Funkcjonowanie Rady Rynku Pracy tworzonej przez partnerów społecznych, przedstawicieli organizacji pozarządowych, świata nauki. • Powołanie i funkcjonowanie Zespołu monitorującego <i>Gwarancje dla młodzieży</i> obejmującego reprezentantów partnerów społecznych oraz organizacji młodzieżowych. • Współdziałanie z BGK w zakresie finansowania pożyczek dla młodych
MiIR	Instytucja publiczna	Krajowy	<ul style="list-style-type: none"> – zarządza środkami w ramach <i>Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych</i>, – przestrzega zasad prawidłowego wydatkowania środków przeznaczonych na realizację <i>Gwarancji dla młodzieży</i> pochodzących z Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS), – programuje typy wsparcia na rzecz osób z kategorii NEET 15-29 lata w uzgodnieniu z MPiPS, – prowadzi sprawozdawczość z wykorzystania środków <i>Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych</i>. 	<p>W skład Komitetu Monitorującego PO WER wchodzi zarówno przedstawiciele organizacji pozarządowych, partnerów społeczno-gospodarczych, jak i przedstawiciele organizacji młodzieżowych. Zapewnia im to realny wpływ na zakres wsparcia udzielanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych. Ponadto w ramach PO WER realizowane jest wsparcie na rzecz tworzenia partnerstw i realizacji przez nie działań na rzecz poprawy sytuacji osób młodych na rynku pracy.</p>
KG OHP	Państwowa jednostka budżetowa.	Krajowy	<p>Ochotnicze Hufce Pracy (OHP) są państwową jednostką wyspecjalizowaną w działaniach na rzecz młodzieży, w szczególności zagrożonej wykluczeniem społecznym, oraz bezrobotnych do 25 roku życia. OHP wykonują zadania państwa w zakresie zatrudnienia oraz przeciwdziałania marginalizacji i wykluczeniu społecznemu młodzieży, a także zadania w zakresie jej kształcenia i wychowania.</p>	<p>Scentralizowana struktura OHP, licząca około 800 jednostek organizacyjnych zapewnia efektywną i skuteczną koordynację działań realizowanych w ramach <i>Gwarancji dla młodzieży</i>. Osiągnięciu tego celu sprzyja też partnerska współpraca z licznymi instytucjami i organizacjami działającymi w środowiskach lokalnych (samorządem terytorialnym, ośrodkami pomocy społecznej, szkołami, poradniami psychologiczno –</p>

			KG OHP zarządza całokształtem działań związanych z wdrażaniem przez OHP Gwarancji dla młodzieży na terenie kraju. KG OHP koordynuje i sprawuje nadzór nad jednostkami regionalnymi. Projektuje działania na rzecz aktywizacji zawodowej młodych z grupy tzw. NEETs, w ramach <i>Gwarancji dla młodzieży</i> .	pedagogicznymi, organizacjami pozarządowymi itp.), jak również z pracodawcami i ich zrzeszeniami.
BGK	Bank	Krajowy	Dysponuje środkami na wsparcie uruchomienia działalności gospodarczej w ramach <i>Gwarancji dla młodzieży</i> , wykorzystując wnioski z programu "Pierwszy biznes - Wsparcie w starcie", polegającego na udzielaniu pożyczek za pośrednictwem Banku Gospodarstwa Krajowego młodym osobom bez pracy na uruchomienie działalności gospodarczej.	MPIPS zawarł z BGK umowę o współpracy w zakresie finansowania pożyczek dla młodych.
WUP	Jednostka samorządu terytorialnego (poziomu regionalnego)	Regionalny	<ul style="list-style-type: none"> – w uzupełnieniu prowadzonej polityki rynku pracy na rzecz młodych, zarządzają na swoim terenie realizacją <i>Gwarancji dla młodzieży</i>, – określają priorytety i cele programów w ramach <i>Gwarancji dla młodzieży</i>, zgodnie z potrzebami regionalnych rynków pracy, – przyjmują i rozpatrują aplikacje od realizatorów poszczególnych projektów w ramach <i>Gwarancji dla młodzieży</i>, – wykorzystują system EURES dla skutecznej realizacji <i>Gwarancji dla młodzieży</i>, – przygotowują i realizują konkursy regionalne. 	Wojewódzkie urzędy pracy będące jednostkami organizacyjnymi samorządów województw, m.in. programują, wykonują, koordynują programy, projekty, działania na rzecz rynku pracy, które finansowane są np. ze środków Funduszu Pracy, EFS. Współpracują między innymi zarówno z ministrem właściwym do spraw pracy, jak i z powiatowymi urzędami pracy na terenie województwa. WUP przygotowują w partnerstwie zasady dla organizacji konkursów na poziomie regionalnym.
Komendy wojewódzkie OHP	Instytucje publiczne	Regionalny	Wojewódzkie komendy OHP koordynują wdrażanie przedsięwzięć w ramach <i>Gwarancji dla młodzieży</i> w podległych jednostkach na terenie właściwych województw, zgodnie z wytycznymi KG OHP.	Doświadczenie współpracy z licznymi instytucjami i organizacjami działającymi w środowiskach regionalnych i lokalnych (samorządem terytorialnym, ośrodkami pomocy społecznej, szkołami, poradniami psychologiczno – pedagogicznymi, organizacjami pozarządowymi itp.), jak również z pracodawcami i ich zrzeszeniami.
PUP	Jednostka samorządu terytorialnego (poziomu lokalnego)	Lokalny	Uzupełniają działania na rzecz aktywizacji zawodowej młodych, realizowane zgodnie z ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, o ofertę w ramach <i>Gwarancji dla młodzieży</i>	Ustawowa współpraca powiatowych urzędów pracy z pracodawcami, z agencjami zatrudnienia, z pomocą społeczną.
Jednostki OHP świadczące usługi: pośrednictwa pracy, doradztwa zawodowego i informacji	Instytucje publiczne	Lokalny	Działania adresowane bezpośrednio do młodzieży organizowane są przez kadrę zatrudnioną w lokalnych jednostkach organizacyjnych OHP (m. in. w młodzieżowych centrach kariery, mobilnych centrach informacji zawodowej, ośrodkach szkolenia zawodowego, punktach pośrednictwa pracy, centrach kształcenia i wychowania, wybranych jednostkach opiekuńczo-wychowawczych).	Doświadczenie współpracy jednostek Ochotniczych Hufców Pracy z lokalnymi podmiotami, które odgrywają rolę w procesie rekrutacji beneficjentów na szczeblach lokalnych. Ponadto w kontekście wdrażania <i>Gwarancji dla młodzieży</i> należy wymienić zawarte porozumienia ze Związkiem Ochotniczych Straży Pożarnych Rzeczypospolitej Polskiej oraz ze Związkiem Młodzieży Wiejskiej, mające na celu uzyskanie większej skuteczności dotarcia do młodzieży wiejskiej pozostającej w szczególnie trudnej sytuacji. Treść tych porozumień przekłada się na konkretne

zawodowej, szkolenia zawodowego, usługi w zakresie kształcenia i wychowania.				działania na szczeblu regionalnymi i lokalnym, gdzie przy udziale samorządów tworzone są programy i wspólnie realizowane zadania – w tym pomoc w zakresie rekrutacji, dotarcia do osób najbardziej potrzebujących wsparcia
Podmioty wyłonione w drodze konkursów, posiadające osobowość prawną.	-Instytucje niepubliczne, -Agencje zatrudnienia, -Organizacje pozarządowe, -Podmioty ekonomii społecznej, -Instytucje szkoleniowe, -Instytucje dialogu społecznego, -Organizacje pracodawców -Izby rzemieślnicze -Uczelnie, -Akademickie biura karier, -Instytucje otoczenia biznesu , -Ośrodki doradztwa rolniczego.	Krajowy, Regionalny, Lokalny	Każdy z podmiotów wyłonionych w konkursie, jako lider projektu (rola wiodąca) będzie inicjował i realizował projekty wspierające młodych bezrobotnych do 29 r.ż. w powrocie lub wejściu na rynek pracy.	Wykorzystanie potencjału partnerstwa (doświadczenie różnych instytucji, szerszy zakres oddziaływania i większe możliwości aniżeli pojedynczych podmiotów), pozwala na zwiększenie szans na zwycięstwo w konkursie na realizację konkretnych projektów
Naczelna Rada Rynku Pracy	Gremium doradcze ministra pracy	Krajowy	Wyrażenie opinii, zgłaszanie propozycji rozwiązań.	Współpraca z zespołem przy opracowywaniu konkursu centralnego. Promowanie w swoich środowiskach działań w ramach <i>Gwarancji dla młodzieży</i> .
Wojewódzkie Rady Rynku Pracy	Gremium doradcze marszałka województwa	Regionalny	Wyrażenie opinii, zgłaszanie propozycji rozwiązań.	Współpraca z urzędami pracy w zakresie wypracowania konkursów regionalnych. Promowanie w swoich środowiskach działań w ramach <i>Gwarancji dla młodzieży</i> .
Powiatowe Rady Rynku Pracy	Gremium doradcze starosty	Lokalny	Wyrażenie opinii, zgłaszanie propozycji rozwiązań.	Promowanie <i>Gwarancji dla młodzieży</i> w środowiskach członków rad (pracodawcy, związki zawodowe, organizacje pozarządowe i inni)

Tabela 2: Kluczowe reformy i inicjatywy w celu zapewnienia wczesnej interwencji i aktywizacji.

Nazwa reformy / inicjatywy	Główne cele	Grupa docelowa, w tym liczba osób objętych (jeśli jest dostępna)	Zakres	Nazwa i rola organizacji i partnerów wiodących i współpracujących.	Harmonogram realizacji	Koszt wdrożenia, jeśli dotyczy Źródła finansowania
Planowane reformy						
1) Nowelizacja ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy z dnia 20 kwietnia 2004 r.	<ul style="list-style-type: none"> – Skrócenie z 6 miesięcy do 4 miesięcy terminu na udzielenie wsparcia bezrobotnej osobie do 25 roku życia. – Zbudowanie ram prawnych dla realizacji m.in. Gwarancji dla młodzieży. 	Osoby bezrobotne do 25 roku życia, (obok poprawy wsparcia dla ogółu bezrobotnych).	Krajowy	MPiPS	II kw. 2014 r. wejście w życie znowelizowanej ustawy.	
Planowane inicjatywy						
2) Działania aktywizacyjne osób młodych realizowane przez PUP z wykorzystaniem usług i instrumentów rynku pracy (dotychczasowych i nowych).	Oferta aktywizacyjna w ciągu 4 miesięcy	Zarejestrowane w urzędach pracy osoby młode w przedziale wiekowym 18-25 lata (w przypadku działań finansowanych z PO WER – 18-29 lat).	Lokalny	Powiatowe Urzędy Pracy	Od początku 2014 r.	FP PO WER, w tym Inicjatywa
3) Przeprowadzenie konkursów na szczeblu centralnym.	Wyłonienie podmiotów realizujących aktywizację zawodową i społeczną dla grup szczególnie oddalonych od rynku pracy charakteryzujących się szczególną sytuacją życiową.	Osoby młode w wieku 15-29 lat, w tym z grupy NEETs, również nie zarejestrowane jako bezrobotne w urzędach pracy.	Krajowy	MPiPS jako instytucja pośrednicząca i ogłaszająca konkurs.	I połowa 2015 r.	PO WER Budżet
4) Uruchomienie konkursów na szczeblu regionalnym.	Wyłonienie podmiotów realizujących aktywizację zawodową i społeczną młodych zgodnie z potrzebami regionalnych rynków pracy.	Młodzi w wieku 15-29 lat, w szczególności zarejestrowani w urzędach pracy jako bezrobotni.	Regionalny	WUP	I połowa 2015 r.	(PO WER, w tym Inicjatywa) FP
5) Inicjatywy Ochotniczych Hufców Pracy, także w ramach działalności Elektronicznego Centrum Aktywizacji Młodzieży OHP (ECAM):	a) Objęcie młodych osób z grupy NEET, zaniedbujących realizację obowiązku szkolnego lub obowiązku nauki wsparciem prowadzącym do podjęcia nauki lub szkolenia, bądź pracy na podstawie umowy	a) Młodzież w wieku 15-17 lat, zaniedbująca obowiązek szkoły lub obowiązek nauki (nie kontynuująca nauki po ukończeniu gimnazjum), która ma problemy z odnalezieniem	Lokalny	KG OHP, KW OHP, Lokalne jednostki organizacyjne OHP	Od początku 2014 r.	budżet PO WER, w tym Inicjatywa

<p>a) Aktywizacja społeczno-zawodowa osób młodych z grupy NEET w wieku 15-17 lat zaniehbujących obowiązków szkolny lub obowiązków nauki</p> <p>b) Aktywizacja zawodowa osób młodych w wieku 18-24 lata pozostających bez zatrudnienia, nie posiadających kwalifikacji zawodowych i doświadczenia zawodowego lub posiadających kwalifikacje zawodowe nieodpowiadające wymogom rynku pracy, ze szczególnym uwzględnieniem osób zamieszkujących tereny wiejskie oraz mniejsze miejscowości:</p> <ul style="list-style-type: none"> - interwencje krótkoterminowe - interwencje pogłębione 	<p>o pracę w celu przygotowania zawodowego oraz nabycie elementarnych kompetencji społecznych.</p> <p>b) i c) Objęcie młodych osób dorosłych z grupy NEET różnicowanym wsparciem prowadzącym do zatrudnienia, realizowanym w niezbędnym stopniu we współpracy z instytucjami szkoleniowymi i pracodawcami, obejmującym działania umożliwiające w miarę potrzeb nabycie lub podwyższenie umiejętności/kwalifikacji w danym zawodzie lub przekwalifikowanie połączone ze stażem u pracodawcy. Szczególnym wsparciem zostanie objęta młodzież z terenów wiejskich i mniejszych miejscowości, która nie posiada kwalifikacji zawodowych, bądź posiada kwalifikacje zawodowe całkowicie nieodpowiadające potrzebom lokalnego rynku pracy.</p>	<p>się na rynku pracy i usamodzielnieniem się;</p> <p>b) Młodzież w wieku 18-25 lata pozostająca bez zatrudnienia, której ograniczenia materialne i środowiskowe, a także brak kwalifikacji zawodowych, zbyt niskie kwalifikacje zawodowe lub kwalifikacje zawodowe niedostosowane do potrzeb rynku pracy oraz brak doświadczenia zawodowego i wiedzy na temat skutecznych metod poszukiwania pracy utrudniają samodzielne nabycie umiejętności umożliwiających wejście na rynek pracy i gwarantujących udany start życiowy (ze szczególnym uwzględnieniem osób zamieszkujących tereny wiejskie).</p>				
<p>6) Wsparcie przedsiębiorczości młodzieży poprzez udzielanie pożyczek na rozpoczęcie działalności gospodarczej (BGK)</p>	<p>Zapewnienie dostępu do niskooprocentowanych pożyczek (udzielanych przy dogodnych warunkach spłat i zabezpieczenia) na podjęcie działalności gospodarczej przez młode przedsiębiorcze osoby, wchodzące na rynek pracy</p>	<p>Osoby młode w wieku 18-29 lat</p>	<p>Krajowy</p>	<p>MPiPS BGK</p>	<p>2014</p>	<p>FP</p>
<p>7) Utworzenie bazy staży i praktyk zawodowych</p>	<p>Zapewnienie osobom zainteresowanym dostępu do informacji o możliwościach odbycia stażu lub praktyki oraz ułatwienie pracodawcom upowszechniania informacji o możliwości zaproponowania stażu lub praktyki</p>	<p>Osoby zainteresowane odbyciem stażu lub praktyki, w tym uczniowie, studenci, i pracownicy młodociani, absolwenci w rozumieniu ustawy o praktykach absolwenckich</p>	<p>Krajowy</p>	<p>MPiPS OHP</p>	<p>2014</p>	<p>FP</p>

Tabela 3: Kluczowe reformy i inicjatywy w celu umożliwienia integracji na rynku pracy.

Nazwa reform / inicjatywy	Główne cele	Grupa docelowa, w tym liczba osób objętych (jesli jest dostępna)	Zakres	Nazwa i rola organizacji i partnerów wiodących i współpracujących.	Harmonogram realizacji.	Koszt wdrożenia, jeśli dotyczy.
Planowane reformy						
1) Nowelizacja ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy	1. Zwiększenie oferty aktywizacji 2. Zwiększenie mobilności geograficznej	W ramach <i>Gwarancji dla młodzieży</i> : Osoby bezrobotne do 25 roku życia (a także osoby do 29 r. ż. w przypadku programu pożyczkowego realizowanego we współpracy z BGK oraz działań aktywizacyjnych finansowanych z PO WER)	Krajowy	MPiPS	II kw. 2014 r.	
Planowane inicjatywy						
2) Profilowanie pomocy kierowanej do bezrobotnych, uzależnione od rodzaju potrzeb bezrobotnego	Zwiększenie skuteczności pomocy udzielanej klientom urzędów pracy poprzez wprowadzenie zindywidualizowanych form pomocy	Wszyscy rejestrujący się bezrobotni	Regionalny, lokalny	MPiPS PUP	II kwartał 2014 r.	FP
3) Realizowanie działań kierowanych do osób bezrobotnych w ramach odrębnych usług rynku pracy, przez doradców indywidualnego klienta	Zwiększenie skuteczności pomocy udzielanej klientom urzędów pracy	Ogół zarejestrowanych bezrobotnych	Regionalny, lokalny	WUP PUP	II kwartał 2014 r.	FP
4) Zlecenie podmiotom zewnętrznym obsługi bezrobotnych zaliczonych do oddalonych od rynku pracy	Zwiększenie skuteczności pomocy udzielanej klientom urzędów pracy. Zwiększenie efektywności systemu aktywizacji wybranych grup bezrobotnych,	Ogół zarejestrowanych bezrobotnych	Regionalny, lokalny	WUP PUP	II kwartał 2014 r.	FP
5) Bon szkoleniowy	Aktywizacja młodych poprzez i poprawę warunków podnoszenia kwalifikacji (np. pokrycie kosztów kursu, przejazdu na szkolenie, zakwaterowania).	Osoby do 29 roku życia zarejestrowane w urzędzie pracy jako bezrobotne lub poszukujące pracy osoby niepełnosprawne niepozostające w zatrudnieniu,	Regionalny, lokalny	WUP PUP	II kwartał 2014 r.	FP
6) Bon stażowy	Zwiększenie aktywności w poszukiwaniu pracy.	Osoby do 29 roku życia zarejestrowane w urzędzie pracy jako bezrobotne	Regionalny, lokalny	WUP PUP	II kwartał 2014 r.	FP
7) Bon zatrudnieniowy	Zapewnienie startu zawodowego absolwentowi szkoły wyższej.	Absolwenci szkół wyższych do 29 roku życia zarejestrowani w urzędzie pracy	Regionalny, lokalny	WUP PUP	II kwartał 2014 r.	FP

		jako bezrobotni lub poszukujące pracy osoby niepełnosprawne niepozostające w zatrudnieniu,				
8) Bon na zasiedlenie	Wsparcie mobilności geograficznej na terenie kraju.	Osoby bezrobotne do 29. roku życia, podejmujące pierwszą pracę.	Regionalny, lokalny	WUP PUP	II kwartał 2014 r.	FP
9) Godzenie życia rodzinnego z aktywnością zawodową	Wsparcie tworzenia miejsc pracy i powrotu do zatrudnienia młodych osób bezrobotnych.	Osoby bezrobotne do 29 r.ż. powracające na rynek pracy po przerwie związanej z wychowaniem dziecka	Regionalny, lokalny	WUP PUP	II kwartał 2014 r.	FP
10) Pożyczka na rozpoczęcie działalności gospodarczej. Pożyczka na utworzenie stanowiska pracy dla bezrobotnego	Aktywizacja zawodowa z udziałem pożyczek w ramach programu "Pierwszy biznes - Wsparcie w starcie.	Poszukujący pracy - absolwenci szkół i uczelni w okresie 48 miesięcy od dnia otrzymania dyplomu, - bezrobotni - studenci ostatniego roku studiów wyższych.	Krajowy, regionalny, lokalny	PUP, BGK	II kwartał 2014 r.	FP9
11) Refundacja pracodawcy kosztów poniesionych przez okres 6 miesięcy na składki na ubezpieczenia społeczne za skierowanych do pracy bezrobotnych.	Motywowanie strony popytowej rynku pracy do zatrudniania ludzi młodych	Dot. bezrobotnych do 29. roku życia, którzy podejmą prace po raz pierwszy.	Lokalny	PUP	II kwartał 2014 r.	FP
12) Trójstronne umowy szkoleniowe.	Zmniejszenie dysproporcji między popytą a popytem w zakresie kwalifikacji młodych bezrobotnych poprzez dopasowanie oferty szkoleniowej do potrzeb pracodawców.	Bezrobotni do 29. roku życia	Lokalny	Starosta, pracodawca, instytucja szkoleniowa.	II kwartał 2014 r.	FP

<p>13) Aktywizacja społeczna i zawodowa młodych ludzi z grupy NEETs, zagrożonych bezrobociem i wykluczeniem społecznym.</p>	<p>a) Wsparcie młodzieży w wieku 15-17 lat przedwcześnie kończącej naukę szkolną w powrocie do edukacji poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> – szkolenia , – doradztwo i dodatkowe wsparcie dydaktyczne (zachęcające młodzież do kontynuowania nauki bądź ponownego jej podjęcia), – pomoc dla młodzieży z grup ryzyka w nabyciu odpowiednich kwalifikacji, – szkolenia językowe, szkolenia z zakresu umiejętności cyfrowych – nauka w miejscu pracy i przyuczanie do zawodu <p>b) Wsparcie młodzieży dorosłej w podjęciu zatrudnienia m.in. poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> – przekwalifikowanie lub kursy doskonalące wraz ze stażami zawodowymi oraz możliwością zatrudnienia stażysty przez pracodawcę, – szkolenia zawodowe wraz z modułem praktycznej nauki zawodu, – grupowe i indywidualne doradztwo zawodowe 	<p>Młodzież w wieku 15 – 17 lat, ze środowisk niewydolnych wychowawczo, rodzin dysfunkcyjnych, zagrożona wykluczeniem społecznym i wymagająca wsparcia edukacyjnego oraz przygotowania zawodowego.</p> <p>Młodzież w wieku 18- 24 lata, nie posiadająca jakichkolwiek kwalifikacji zawodowych, bierna zawodowo i społecznie, zagrożona wykluczeniem społecznym i marginalizacją lub posiadająca kwalifikacje zawodowe nieodpowiadające wymogom rynku pracy.</p>	<p>Krajowy, regionalny i lokalny.</p>	<p>KG OHP KW OHP Lokalne jednostki organizacyjne OHP (m. in. młodzieżowe centra kariery, mobilne centra informacji zawodowej, ośrodki szkolenia zawodowego, punkty pośrednictwa pracy, centra kształcenia i wychowania, wybrane jednostki opiekuńczo-wychowawcze)</p> <p>Pracodawcy</p> <p>PUPy</p>	<p>Lata: 2014-2020</p>	<p>Budżet PO WER, w tym Inicjatywa</p>
---	---	---	---------------------------------------	---	----------------------------	--

Tabela 4: Szacunkowy plan finansowania realizacji Gwarancji dla młodzieży w Polsce.

Działania	Angażowane środki ogółem (3+6+7+8+9+10+11)	Działania PUP finansowane z Funduszu Pracy i środków europejskich (projekty pozakonkursowe)			Fundusz Pracy - zlecenie aktywizacji agencjom zatrudnienia (WUP)	Środki budżetowe OHP przeznaczone na realizację Gwarancji	Środki w ramach POWER pozostające w dyspozycji OHP	Budżet - konkursy centralne (POWER)	Budżet - konkursy regionalne (POWER)	Pożyczki z BGK (FP)*
		Razem	w tym: EFS (POWER+ YEI)	w tym: Program Praca dla Młodych						
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Wysokość środków w zł										
Razem	17 324 116 606	14 740 480 000	6 570 620 000	2 800 000 000	120 000 000	24 640 000	418 270 000	313 702 501	1 237 024 105	470 000 000
2014	1 501 610 202	1 000 000 000	0	0	15 000 000	3 080 000	108 525 418	30 489 240	284 515 544	60 000 000
2015	2 059 627 722	1 604 759 000	900 000 000	0	15 000 000	3 080 000	94 383 638	35 000 261	247 404 823	60 000 000
2016	2 643 965 798	2 344 878 000	900 000 000	700 000 000	15 000 000	3 080 000	39 458 027	45 477 121	136 072 650	60 000 000
2017	2 819 069 992	2 516 087 000	870 000 000	1 050 000 000	15 000 000	3 080 000	41 267 606	47 562 736	136 072 650	60 000 000
2018	2 858 142 791	2 551 273 000	850 000 000	1 050 000 000	15 000 000	3 080 000	43 073 281	49 643 860	136 072 650	60 000 000
2019	1 860 446 616	1 537 303 000	830 000 000	0	15 000 000	3 080 000	44 886 754	51 733 968	148 442 894	60 000 000
2020	1 901 192 485	1 574 199 000	800 000 000	0	15 000 000	3 080 000	46 675 276	53 795 315	148 442 894	60 000 000
2021	1 680 061 000	1 611 981 000	750 000 000	0	15 000 000	3 080 000				50 000 000
2022			670 620 000							
Średni koszt aktywizacji w zł										
Razem	x	*	*	x	x	x	x	x	x	x
2014	x	6 548	0	0	11 000	44	28 580	13 290	17 540	
2015	x	6 711	10 374	0	11 000	44	28 580	13 290	17 540	70 000

2016	x	9 806	10 374	26 238	11 000	44	28 580	13 290	17 540	70 000
2017	x	12 101	10 374	26 990	11 000	44	28 580	13 290	17 540	70 000
2018	x	12 270	10 374	25 456	11 000	44	28 580	13 290	17 540	70 000
2019	x	7 393	10 374	0	11 000	44	28 580	13 290	17 540	70 000
2020	x	7 571	10 374	0	11 000	44	28 580	13 290	17 540	70 000
2021	x	7 753	10 374	0	11 000	44				70 000
2022	x		10 374	0						
	Uczestnicy									
Razem	2 462 873	1 670 595	633 374	106 750	10 909	560 000	14 635	23 608	70 519	5 857
2014	246 394	152 718		0	1 364	70 000	3 797	2 295	16 220	
2015	331 379	239 117	86 755	0	1 364	70 000	3 302	2 634	14 105	857
2016	350 554	239 127	86 755	26 650	1 364	70 000	1 381	3 421	7 755	857
2017	331 823	207 924	83 864	38 900	1 364	70 000	1 444	3 580	7 755	857
2018	334 346	207 928	81 936	41 200	1 364	70 000	1 507	3 735	7 755	857
2019	294 078	207 927	80 008		1 364	70 000	1 571	3 895	8 465	857
2020	294 292	207 927	77 116		1 364	70 000	1 633	4 048	8 463	857
2021	280 006	207 928	72 296		1 364	70 000				714
2022			64 644							

Do oszacowania liczby uczestników wykorzystano założenia dotyczące kosztów pośrednich: w kol. 8 i 9 – 25% alokacji, w kol. 11 – 9% alokacji.

* W kontekście informacji zawartej w rozdziale 3.2., z której wynika, że działania na rzecz osób młodych realizowane przez OHP w ramach działalności ustawowej będą wymagać średniorocznego zaangażowania środków budżetowych na poziomie 75 mln zł należy zwrócić uwagę, że kwoty podane w powyższej tabeli nie obejmują działalności OHP o charakterze opiekuńczo-wychowawczym. W zakresie usług rynku pracy obejmują zaś wyłącznie koszt usług świadczonych na rzecz młodzieży z grupy NEET, która stanowi ok. 10% ogólnej liczby młodzieży korzystającej ze wsparcia jednostek OHP w tym zakresie.

** Podane kwoty odnoszą się do zaangażowania alokacji, natomiast wydatki będą ponoszone do końca okresu programowania.

*** Środki zostały szacunkowo przypisane do poszczególnych lat realizacji programu, natomiast ich faktyczna wysokość będzie wyższa bowiem część kapitału pożyczkowego będzie sukcesywnie spłacana powiększając tym samym kwotę pozostającą do dyspozycji. Zakłada się, że pozwoli to na aktywizację uczestników zgodnie z wartościami przyjętymi w tabeli.

Tabela 5: Szczegółowy wykaz działań w ramach realizacji *Gwarancji dla młodzieży w Polsce* z uwzględnieniem przeznaczonych środków i zakładanej liczby uczestników.

Działania	Podmiot realizujący	Podmioty uprawnione do udziału	Kierunek wsparcia	Cel-realizacja gwarancji	Źródło finansowania	Zasięg terytorialny	Wysokość środków w zł	Średni koszt aktywizacji w zł	Grupa docelowa	Liczba uczestników
I. Konkursy										
1. Konkursy na wsparcie aktywizacji zawodowej osób młodych w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy	MPiPS	Instytucje rynku pracy zgodnie z art. 6 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy oraz jednostki organizacyjne wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, młodzieżowe ośrodki wychowawcze, socjoterapii, specjalne ośrodki szkolno-	Wsparcie indywidualnej i kompleksowej aktywizacji zawodowo-edukacyjny osób młodych	objęcie młodych zindywidualizowanym i kompleksowym wsparciem	POWER - EFS	cały kraj	313 702 501,00	13 290	NEETs 15-29 lata	23 608

			wychowawcz e, domy samotnej matki i Centralny Zarząd Służby Wieżnej								
2.	Konkursy na szczeblu regionalnym	WUP	Institucje ryнку pracy zgodnie z art. 6 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach ryнку pracy	Wsparcie indywidualnej i kompleksowej aktywizacji zawodowo- edukacyjny osób młodych	objęcie młodych zindywidualizow anym i kompleksowym wsparciem	POWER - EFS	cały kraj	1 237 024 106,00	17 540	NEETs 15-29 lata	70 519

II Instrumenty rynku pracy- edukacyjne											
1.	Szkolenie	PUP	x	zgodnie z ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach ryнку pracy	zdobycie kompetencji zawodowych i ogólnych	FP/EFS	cały kraj	800 000 000,00	3 000,00	bezrobotni do 29 r. ż. zarejestrowani w PUP	266 668
2.	staż	PUP	x	zgodnie z ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach ryнку pracy	zdobycie praktycznych umiejętności i doświadczenia zawodowego	FP/EFS	cały kraj	5 000 000 000,00	7 000,00	bezrobotni do 29 r. ż. zarejestrowani w PUP	714 286
3.	Przygotowani e zawodowe doroślých	PUP	x	zgodnie z ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach ryнку pracy	zdobycie kwalifikacji lub umiejętności i doświadczenia zawodowego	FP/EFS	cały kraj	30 000 000,00	17 000,00	bezrobotni do 29 r. ż. zarejestrowani w PUP	1 765

4.	Dofinansowanie kosztów egzaminów oraz kosztów uzyskania licencji	PUP	x	zgodnie z ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy	uzyskanie uprawnień, licencji, kwalifikacji lub innych zaświadczeń dokumentujących zdobycie kompetencji	FP/EFS	cały kraj	100 000 000,00	3 000,00	bezrobotni do 29 r. ż. zarejestrowani w PUP	33 333
5.	Pożyczki szkoleniowe	PUP	x	zgodnie z ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy	zdobycie kompetencji zawodowych i ogólnych	FP/EFS	cały kraj	90 000 000,00	3 000,00	bezrobotni do 29 r. ż. zarejestrowani w PUP	30 000
6.	Dofinansowanie studiów podyplomowych	PUP	x	zgodnie z ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy	zdobycie kompetencji zawodowych i ogólnych	FP/EFS	cały kraj	50 000 000,00	3 068,00	bezrobotni do 29 r. ż. zarejestrowani w PUP	16 297
7.	Stypendium na kontynuowanie nauki	PUP	x	zgodnie z ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy	uzyskanie kwalifikacji	FP/EFS	cały kraj	70 000 000,00	5 000,00	bezrobotni do 29 r. ż. zarejestrowani w PUP	14 000
II Instrumenty rynku pracy- subsydiowanie zatrudnienia											
I											
1.	Prace interwencyjne	PUP	x	zgodnie z ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy	podjęcie pracy	FP/EFS	cały kraj	700 000 000,00	5 900	bezrobotni do 29 r. ż. zarejestrowani w PUP	118 644

2.	Roboty publiczne	PUP	x	zgodnie z ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy	podjęcie pracy	FP	cały kraj	700 000 000,00	7 000	bezrobotni do 29 r. ż. zarejestrowani w PUP	100 000
I V	Dotacje na podejmowanie działalności gospodarczej	PUP	x	zgodnie z ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy	podjęcie pracy	FP/EFS	cały kraj	2 550 480 000,00	18 500	bezrobotni do 29 r. ż. zarejestrowani w PUP	137 864
V	Nowe instrumenty wprowadzone poprzez zmiany ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy w latach 2014-2015										
1.	Bon szkoleniowy	PUP	x	zgodnie z nowelą ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy	zdobycie kompetencji zawodowych i ogólnych	FP/EFS	cały kraj	75 000 000,00	4 000	bezrobotni do 29 r. ż. zarejestrowani w PUP	18 750
2.	Bon stażowy	PUP	x	zgodnie z nowelą ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy	zdobycie praktycznych umiejętności do wykonywania pracy i doświadczenia zawodowego	FP/EFS	cały kraj	150 000 000,00	9 000	bezrobotni do 29 r. ż. zarejestrowani w PUP	16 667
3.	Bon zatrudnieniowy	PUP	x	zgodnie z nowelą ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy	podjęcie pracy	FP/EFS	cały kraj	75 000 000,00	13 000	bezrobotni do 29 r. ż. zarejestrowani w PUP	5 769

4.	Bon na zasiedlenie	PUP	x	zgodnie z nowelą ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy	podjęcie pracy	FP/EFS	cały kraj	100 000 000,00	6 000	bezrobotni do 29 r. ż. zarejestrowani w PUP	16 667
5.	Trójstronne umowy szkoleniowe	PUP	x	zgodnie z nowelą ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy	zdobycie kompetencji zawodowych i podjęcie pracy	FP/EFS	cały kraj	100 000 000,00	3 000	bezrobotni do 29 r. ż. długotrwale bezrobotni zarejestrowani w PUP	33 333
6.	Grant na telepracę	PUP	x	zgodnie z nowelą ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy	podjęcie pracy	FP/EFS	cały kraj	580 000 000,00	11 500	bezrobotni do 29 r. ż. długotrwale bezrobotni zarejestrowani w PUP	50 435
7.	Świadczenie aktywizacyjne	PUP	x	zgodnie z nowelą ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy	podjęcie pracy	FP/EFS	cały kraj	580 000 000,00	9 000	bezrobotni do 29 r. ż. długotrwale bezrobotni zarejestrowani w PUP	64 444
8.	Refundacja składek na ubezpieczenie społeczne	PUP	x	zgodnie z nowelą ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy	podjęcie pracy	FP/EFS	cały kraj	190 000 000,00	6 000	bezrobotni do 29 r. ż. zarejestrowani w PUP	31 667
9.	Zlecenie podmiotom zewnętrznym działań aktywizacyjnych	WUP	Agencje Zatrudnienia	zgodnie z nowelą ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy	podjęcie pracy	FP/EFS	cały kraj	120 000 000,00	11 000	bezrobotni do 29 r. ż. długotrwale bezrobotni zarejestrowani w PUP	10 909

1 0.	Pożyczka na rozpoczęcie działalności gospodarczej	BGK	x	zgodnie z nowelą ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy	podjęcie pracy	FP/EFS	cały kraj	470 000 000,00	70 000	poszukujący pracy absolwenci szkół i wyższych uczelni w okresie 48 miesięcy od dnia otrzymania dyplomu, bezrobotni zarejestrowani w PUP, studenci ostatniego roku	5 857
1 1.	Refundacja kosztów związanych z zatrudnieniem bezrobotnego do 30 r. ż. przez okres 12 miesięcy	PUP	x	zgodnie z nowelą ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy	Podjęcie pracy	FP	cały kraj	2 800 000 000,00	26 230	bezrobotni do 29 r. ż. zarejestrowani w PUP	106 750
V I	Wsparcie młodzieży zagrożonej wykluczeniem społecznym										
1.	Aktywizacja społeczno - zawodowa osób zaniebujących obowiązków szkolny lub obowiązek nauki	OHP	x	diagnoza wiedzy umiejętności i potencjału uczestnika w zakresie doboru właściwych form wsparcia, poradnictwo, szkolenia, kursy, itp.	podjęcie nauki, szkolenia lub zdobycie kwalifikacji zawodowych	budżet OHP/EFS	cały kraj	65 799 750,00	12 185	NEET 15-17	5 400

2.	Aktywizacja zawodowa	OHP	x		nabycie lub podwyższenie kwalifikacji, przekwalifikowanie, zdobycie doświadczenia zawodowego	budżet OHP/EFS	cały kraj	334 280 250,00	15 476	młodzi 18-24 lata pozostający bez zatrudnienia, nie posiadający kwalifikacji zawodowych i doświadczenia zawodowego lub posiadający kwalifikacje nieodpowiadające wymogom rynku pracy ze szczególnym uwzględnieniem osób zamieszkujących tereny wiejskie i mniejsze miejscowości	21 600
3.	Wspieranie zatrudnienia i przeciwdziałanie bezrobociu młodzieży	OHP	x	pośrednictwo pracy, poradnictwo i informacja zawodowa, kursy aktywnego poszukiwania pracy itp.	zdobycie zatrudnienia, kształtowanie indywidualnej kariery zawodowej, zdobycie umiejętności poruszania się po rynku pracy	budżet OHP	cały kraj	24 640 000,00	44	młodzież w wieku 15-24 lata nie pracująca i nie ucząca się	560 000
V											
II											
1.	Nawiązanie szerszej współpracy z Akademickim i Biurami Karier	ClPKZ	ABK	współpraca w zakresie opracowywania, aktualizacji i upowszechniania informacji zawodowych o zasięgu lokalnym	wspieranie młodych w wejściu na rynek pracy	budżet samorządów/FP	cały kraj	x	x	studenci i absolwenci uczelni	x

				i regionalnym							
2.	Utworzenie i prowadzenie ogólnopolskiej bazy staży i praktyk zawodowych	MPiPS (oprogramowanie), OHP (utrzymanie)	x	upowszechnianie informacji skierowanych do osób młodych z wykorzystaniem różnych form przekazu, w tym infolinii lub portali internetowych prowadzonych przez MPiPS lub OHP	zapewnienie dostępu do informacji o możliwościach odbycia stażu lub praktyki	FP/EFS	cały kraj	x	x	osoby zainteresowane	x
3	Prowadzenie portali internetowych	MPiPS, OHP	x	dostęp do informacji dla zainteresowanych	upowszechnianie informacji						
4.	Organizacja targów pracy	WUP, PUP, OHP, inne podmioty	pracodawcy	dostęp do informacji o rynku pracy	zapewnienie dostępu do informacji	FP/budżet	cały kraj	x	x	osoby zainteresowane	x
5.	Modernizacja systemu kształcenia zawodowego i ustawicznego	MEN	x	nacisk na współpracę z partnerami i kształcenie praktyczne	podniesienie jakości kształcenia zawodowego i lepsze dostosowanie go do potrzeb rynku pracy	budżet	cały kraj	x	x	uczniowie	x

6.	Wzmocnienie komponentu praktycznego w ramach studiów	MNiSW	pracodawcy	zapewnienie studiującym większego wymiaru praktycznego nabywania umiejętności poprzez obowiązkowe praktyki, czy studia dualne	podniesienie jakości kształcenia i ułatwienie wchodzenia na rynek pracy	budżet	cały kraj	x	x	studenci	x
7.	Monitorowanie karier zawodowych absolwentów szkół wyższych	MNiSW	x	stworzenie systemu monitorowania	dostosowanie programów kształcenia do potrzeb rynku pracy	budżet	cały kraj	x	x	uczniowie, studenci, absolwenci, uczelnie, decydenci	x